

Oud Boerenland

Boerderijen, veldnamen en wegen rond Heino

deel 4

H. J. A. Overkamp

Oud Boerenland

Boerderijen, veldnamen en wegen rond Heino deel 4

H. J. A. Overkamp

© 2016 door de auteur van dit boek. Omheining heeft de exclusieve rechten op de bijdragen aan dit boek.

Lay-outontwerpen en grafische elementen van Blurb vallen onder auteursrecht van Blurb Inc. Dit boek is gemaakt met de Blurb-service voor creatieve publicaties. De auteur heeft de exclusieve rechten op zijn of haar bijdragen aan dit boek.

The map shows the Heino area with the following parishes and landmarks:

- Region 1 (red):** De Kloosterhoek, Het Moer, Dalmsholte.
- Region 2 (blue):** Oude en Nieuwe Veldhoek van Lenthe, Oostelijke Veldhoek Heino.
- Region 3 (green):** De Grote Hagen, Kleine Hagen en de Gunne, Den Alerdingk en de Kolkhof.
- Region 4 (yellow):** Het Molenbroek, Lierderbroek van Heino, Heerenbrink en Molenverven.
- Region 5 (green):** Dorpsgenoegen en Westerlanden, Het Heino'se veld.

Other locations include: Sekloorn, Doevelerbroek, Lierderbroek (gem. Wijhe), Wechterholt (gem. Wijhe), Het Nijenhuis (gem. Wijhe), Het Relae (gem. Raalte), and De Grote Aaft (gem. Raalte).

Voor u ligt deel vier van de serie Oud Boerenland. Het succes van de eerste drie delen heeft ons aangemoedigd door te gaan op de ingeslagen weg. De boeken Oud Boerenland zijn meer dan een opsomming van oude bewoningsgegevens, eigenaren, pachters, boerderijen, veldnamen en wegen. Er wordt onder andere nader ingegaan op het ontstaan van het landschap. Van alle boerderijen rond 1832 is ook het grondgebruik uitgezocht en is de betekenis van de bekende boerderij- en veldnamen zo veel mogelijk toegelicht. Inzichtelijk wordt, dat er in de loop van de eeuwen veel is veranderd. Zo rond 1900 was het landbouwsysteem bijvoorbeeld veel primitiever dan in latere tijden. Niet alles was te achterhalen, waardoor de ene boerderij beter kon worden beschreven dan de andere.

In principe staan de boeken los van elkaar. Wel is alleen in het eerste deel van Oud Boerenland nader ingegaan op het ontstaan en het bevolken van het land, het leenstelsel, de boerderijen en de marke. Dit boek beperkt zich hier door een bondige begrippenlijst. Het kan daarom raadzaam zijn het eerste boek te raadplegen door aanschaf of bezoek aan de bibliotheek. Er wordt naar gestreefd het niet bij deze vier boeken te laten, maar alle gebieden van Heino te beschrijven. Dat kan betekenen, dat op termijn nog een vijfde boek in deze serie zouden kunnen verschijnen.

Veel gegevens zijn verzameld door de vroegere werkgroep boerderij- en veldnamen van Omheining. Bewoners hebben zelf ook informatie aangeleverd. Ik ben hen daarvoor zeer erkentelijk. De huidige werkgroep geschiedenis verzet veel werk om deze uitgaven mogelijk te maken. Er wordt ruime aandacht besteed aan het opsporen en controleren van de informatie. We trachten daarmee de eventuele onjuistheden zo veel mogelijk te beperken. Natuurlijk houden we ons graag aanbevolen voor aanvullingen en andere suggesties. Rest mij de hoop uit te spreken dat u in dit boek vindt wat u zoekt.

3

Oud Boerenland

Leeswijzer

Verklaring van de tekens

De cijfers en letters achter een boerderij-, veld- of wegnaam verwijzen naar de kaarten met boerderijen of veldnamen en oude wegnamen.

Bewonersgegevens

Van een aantal boerderijen langs de Gravenweg en de Lieerholthuisweg hebben we minder bewonersgegevens beschikbaar. Deze huizen staan in de gemeente Wijhe

Bewonersvermeldingen

De opsomming van de bewoners en adressen komt voornamelijk uit de bevolkingsregisters van Heino. Er zijn verschillende periodes. Gegevens van voor 1840 komen meest uit de Kadastrale Atlas 1832 van Heino en de archieven van "Omheining". Het jaartal geeft het 1e jaar van een periode aan; 1840 = 1840 – 1845, 1850 = 1850 – 1860, 1860 = 1860 – 1880, 1880 = 1880 – 1890, 1890 = 1890 – 1910, 1910 = 1910 – 1920, 1920 = 1920 – 1930, 1930 = 1930 – 1940 en 1948, 1970 en 1985 zijn gegevens uit adreslijsten. Overlappingsen komen voor. Bijvoorbeeld: 1860 B 326 + W.Koenjer, 1880 Wed. G.Kaleveld, 1890 I 374 + G.W.Niens, 1910 I 410 G.W.Niens.

Dit moet zo worden gelezen dat in 1860 de weduwe G.Kaleveld (die in 1850 vermeld was) de hoofdbewoner was. In de periode 1860 – 1880 woont hier ook een kortere of langere periode de familie W.Koenjer en in de periode 1890 – 1910 komt de familie G.W.Niens (pas in 1907). In 1910 en 1925 is de hoofdbewoner G.W.Niens. In het oude bevolkingsregister van Heino zitten nogal wat hiaten, zodat enkele fouten niet zijn uitgesloten.

Waardeklassering voor gebouwen in 1832

Voor alle opstallen moest belasting betaald worden naar de waarde gerelateerd aan de belastbare opbrengst. Hiervoor had men voor woningen en boerderijen met de opstallen een klassering gemaakt van klas 1 t/m 10. Voor buitenplaatsen gold een aparte klassering. Voor deze klasseringen had men voorbeeldobjecten aangewezen. De hoogste klasse was 1 en de laagste was 10. In klas 10 vielen de z.g. hutten. Deze hadden vaak nog wel houten gebinten. Soms een houten voorgevel, wanden van rijshout en stro, bepleisterd met een mengsel van leem, haksel en koemest: de zogeheten dorrewanden. In klas 9 vielen boerderijtjes of woningen die erg vervallen waren. In klas 8 vielen de boerderijen in niet zo goede staat of kleine boerderijtjes in goede staat. In klas 7 vielen de boerderijen in goede staat of grote boerderijen in minder goede staat. Was het klas 6 dan was het voor die tijd een luxe boerderij of een zeer grote boerderij in goede staat. De klassen 5 t/m 1 kwamen bij boerderijen toen weinig voor. dan waren het zeer grote en luxe boerderijen (of bedrijven). De omvang van het boerenbedrijf bij de boerderij is afgeleid van de hoeveelheid cultuurgrond die er bij hoorde.

Tips voor genealogisch onderzoek

Voor genealogisch onderzoek is het raadzaam ook de bevolkingsregisters en de registers van de burgerlijke stand van Heino te raadplegen.

Inhoudsopgave

Blz 7	Het Lierder- en Molenbroek met de Schiphorst
Blz 7	De ligging met de naam
Blz 7	De bodem van het Lierderbroek
Blz 8	De strijd met het water
Blz 9	Molens en boerderijen
Blz 10	Veldnamen en oude weg- en waternamen
Blz 10	De boerderijen
Blz 36	Lierderholthuis en de Heerenbrink
Blz 36	Omschrijving van het gebied
Blz 36	De gronden om Lierderholthuis
Blz 38	Van boerderijen tot buitenverblijven
Blz 38	De oude wegen en waterlopen
Blz 39	De boerderijen
Blz 75	De Bredenhorst en de Molenerven
Blz 75	Ligging.
Blz 75	De eerste boerderijen
Blz 78	De Bredenhorst
Blz 78	Meerdere boerderijen en bedrijven
Blz 79	Buitenplaatsen Raamhorst en Delmdijk
Blz 79	De wegen en waterlopen rond de Bredenhorst
Blz 81	Boerderijen Bredenhorst en de Molenerven
Blz 116	Begrippenlijst
Blz 117	Voornaamste bronnen en literatuur
Blz 118	Verantwoording

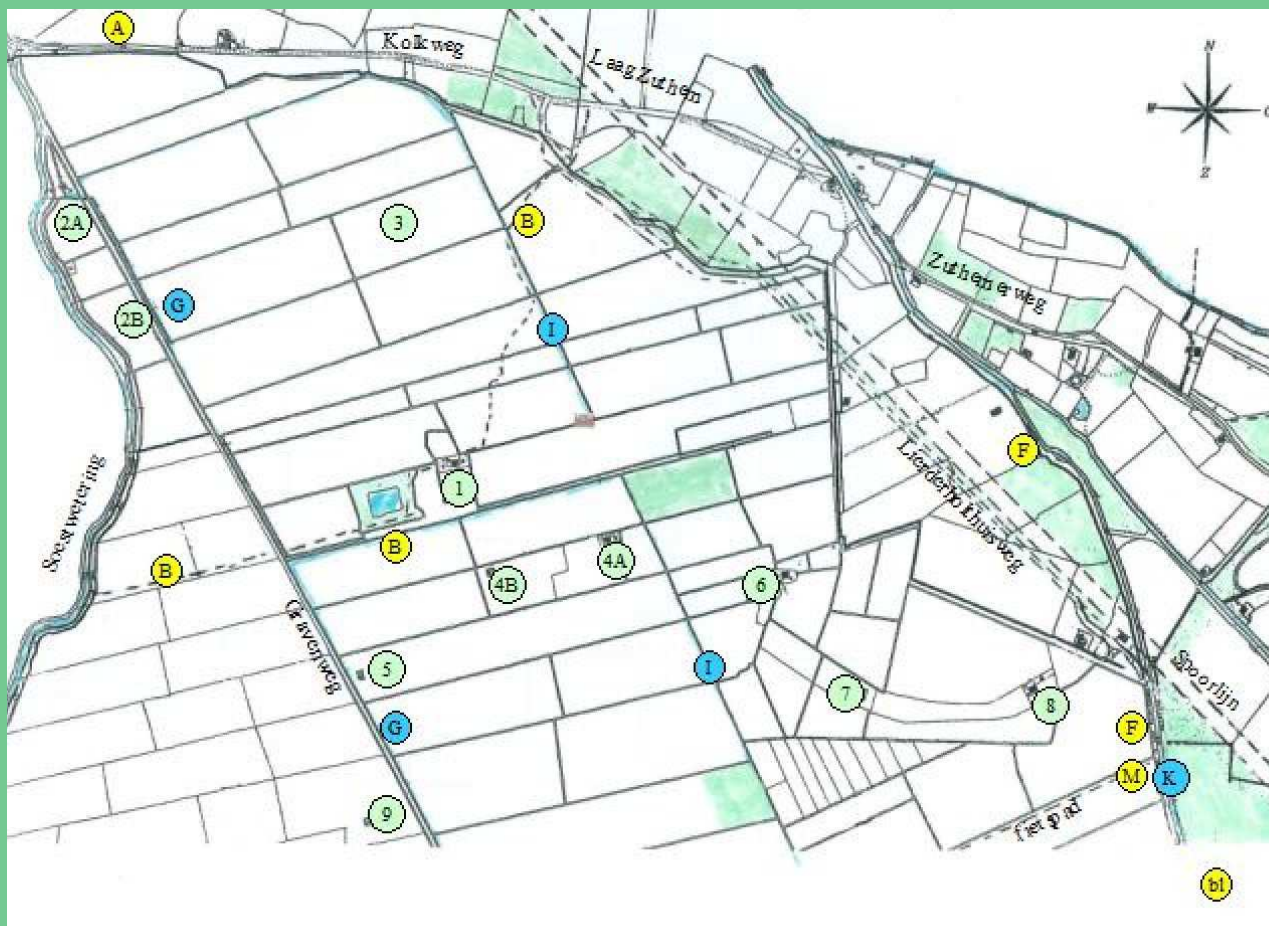
Het Lierder- en Molenbroek met de Schiphorst

De ligging en de naam

Het Molenbroek werd ook wel de Noorderlanden genoemd. Dat was het noordelijkste deel van de polder Lierderbroek. De Broekslanden liggen daar ten zuiden van. Deze gebieden liggen ten zuiden van de Kolkweg, de vroegere Zandsteeg [A], die van Laag Zuthem richting Harculo loopt. De wat hoger liggende strook grond langs de Kolkweg, nu deels afgegraven, behoorde niet tot de polder Lierderbroek. Aan de noordwest kant van deze gebieden loopt de Soestwetering en aan de oostkant bevinden zich de Kolkhofslanden. Deze bevinden zich nu ter weerszijden van de spoorlijn Zwolle – Almelo. Dat laatste gebied is in Oud Boerenland Deel 3 beschreven. Aan de oostkant is nu ook het gebied van de Schiphorst opgenomen in het hoofdstuk Lierderbroek met de Schiphorst. De zuidgrens van deze beschrijving vormt ongeveer de Meibergsdijk. Ook enkele boerderijen en de veldnamen aan de oostzijde van de Gravenweg onder de gemeente Wijhe zijn, zij het wat summier, beschreven. De gronden aan die zijde van de weg zijn voor het overgrote deel altijd door Heinose boeren bewerkt. De bewoners van enkele boerderijen die zich daar bevinden, zijn op Heino georiënteerd geweest. De naam Lierderbroek is volgens Jan Bieleman afgeleid van de luren (zandopduikingen) in het broekgronden gebied.

De bodem van het Lierderbroek.

Als we iets willen begrijpen van de bodemgesteldheid moeten we teruggaan naar het haast onvoorstelbare verre verleden. Meer dan 130.000 jaar geleden zijn tijdens de Saale-IJstijd door enorme gletsjers de Sallandse Heuvelrug en de Veluwe omhoog gedrukt. Het tussenliggende deel van het IJsseldal lag wel zo'n 100 meter onder de huidige oppervlakte. In de daarop volgende warmere periodes werd dat dal voor een groot deel weer opgevuld. Dat kwam vooral door de afspoeling van zand door het smeltwater vanaf de heuvels en het bezinksel, zand en klei, van het rivierwater. Duizenden jaren later tijdens de Weichsel-IJstijd (120.000 tot 10.000 jaar geleden) daalden de temperaturen. Vrijwel alle begroeiing verdween. Door de kale bodem konden zandstormen enorme hoeveelheden zand verplaatsen. Door dat zand – dekzand genoemd -- werden langgerekte zandruggen gevormd. Eén hiervan is de rug waarover later de Zandsteeg [A] liep vanaf Harculo tot op de Strenkhaar. Op verschillende delen van het lagere land werden paraboolvormige zandduinen gevormd. In Salland waren die vroeger in Dalmsholte nog bovengronds terug te vinden. Ook in het Lierderbroek waren deze aanwezig. In de loop der eeuwen zijn deze daar onder een dikke veen- en kleilaag verdwenen. Wel zijn tijdens de ontginningen en later op deze zandopduikingen de boerderijen in het Lierderbroek gebouwd. Door inklinking (daling) van de veenondergrond kwamen deze zandhoogtes toch weer wat hoger te liggen. De vorm van deze paraboolduinen "luren" genoemd, is nog goed te zien op een luchtfoto in "Heino een geschiedenis van mens en plaats" van Jan Bieleman (Zwolle 1980, pag. 17). In de eeuwen na de ijstijd hebben zich langs de IJssel rivierduinen gevormd. Daardoor stagneerde de waterafvoer. Door het geringe hoogteverschil in Salland bezuiden de Vecht ontstonden geen beekjes, maar wel veel venen en moerassen. In het

Boerderijen (beide kaarten)

1	Gravenweg 20	Meeuwisbelt of Klein Meiberg
2B	"	(afgebr.) Kortenbos + 2A Molen
3	Kolkweg 61	veestal van Dijk
4	Gravenweg 18	Zemelenberg (4A + 4B)
5	"	16 + 18c bij de Nettelhorst
6	Lierderholthuisweg	69 – 71 De Bil
7	"	67
8	"	65 Loman
9	Gravenweg	17-19
10	"	14A
11	"	14
12	"	12 Roggenbelt
13	"	13 -15 Rouwenhorst
14	"	11 Den Graven
15	"	9 Kooijker
16	"	7 Kleine Olger of Zwillenbelt
17	Meibergsdijk 2-4	Op de Zwarte Ka
18	"	1 Maatsplaats
19	Lierderholthuisweg	51 Het Vondel
20	"	44 Engbert
21	"	40 Schiphorst
22	"	42
23	"	53 Neurink
24	"	55
25	"	57 -59 Boerdijk

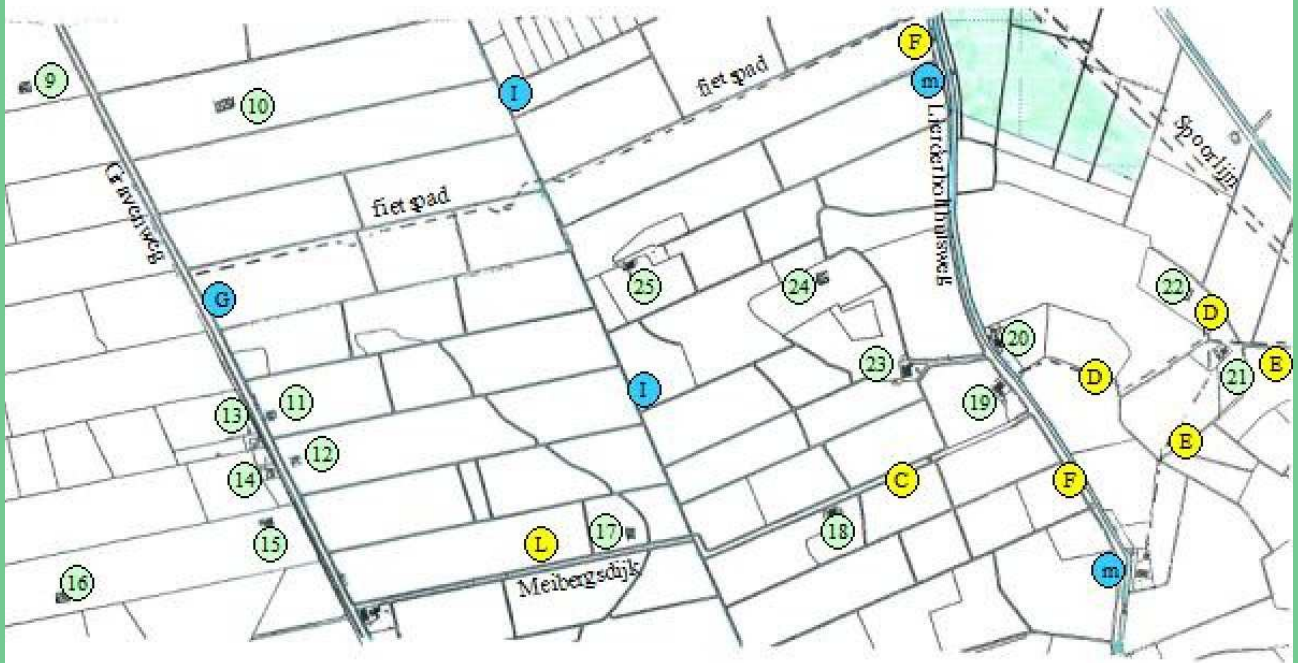
Oude wegnamen (beide kaarten)

A	Zandsteeg
B	Kerkpad Herxen – Laag-Zuthem 3x
C	Nieuwendijk 2x
D	Kerkpaden 2x
E	Holtermans pad (kerkpaden)
F	Weg Zwolle – Raalte 2x
L	Meibergsdiekie
M	Oude Wetering

Oude waternamen (beide kaarten)

G	De Graven 3x
I	Zwarte Graven of Zwarte Ka 4x
K	Oude Wetering

De Broekslanden met de Schiphorst Boerderijen en oude weg- en waternamen

laagste deel, het Lierderbroek en zuidelijk daarvan, vormde zich een dikke laag veen. Via enkele stroomgeulen werd vooral in de winter wat water naar de IJssel afgevoerd. Bij Windesheim bevond zich zo'n stroomgeul die gelokaliseerd kan worden op ongeveer de huidige gemeentegrens tussen Zwolle en Wije. Zo rond het jaar 200 kwam er een verbinding tussen de Rijn en IJssel, waardoor de IJssel veel meer water afvoerde en de gebieden langs de IJssel herhaaldelijk overstromden. Er vormde zich in de volgende elf eeuwen door bezinksel uit het overstromingswater geleidelijk een kleilaag op het veen. Deze laag werd het dikst aan de kant van de IJssel.

De strijd met het water.

De boeren die zich al voor het jaar 1200 op de hogere gronden vestigden gingen in de volgende eeuwen de lagere gronden ontwateren en ontginnen. Op de hogere gronden ten oosten van het Lierderbroek had men vanaf de boerenvestigingen afwateringen gegraven. Dat waren daar een vloedgraven vanuit het Relær (later Raalterwetering genoemd), een deel van de Heinose Vloedgraven en ook de Oude Wetering. Deze eindigde echter bij boerderij Ter Souwe (Lierderholthuisweg 7). Daar bevond zich een stuwsluis om in de winter de waterstand te kunnen regelen voor bevoeiing. Al het water van de Vloedgraven stroomde vrij uit naar het veengebied, het Lierderbroek in. Vanaf eind 13e eeuw, begin 14e eeuw, ging men ook het Lierderbroek ontginnen. Dit gebeurde volgens het slagensysteem met lange kavels tussen evenwijdige sloten. Aan het eind daarvan werden haaks daarop afvoersloten gegraven. Aan de oostkant was dat de Zwarte Graven [I] en aan de westkant de Soes. De Soestwetering bestond toen nog niet. De verdeling van het Lierderbroek was omstreeks 1315 voltooid. Hierbij had de bisschop van Utrecht het voorstel. Dat betekende dat hij de eerste keus had bij de verdeling. Er werd aan de bisschop 225 morgen (ca 275 ha) grond toebedeeld, veelal de beste grond. Hiervan lag een groot deel in de Noorderlanden, ten noorden van erve Meeuwisbelt * 1. Het grootste deel van die gronden werd weer geschonken aan de kloosters zoals het Bethlehemklooster te Zwolle en klooster Windesheim. Het water uit het Lierderbroek werd afgevoerd naar het Windesheimerzijk. (een afvoersluis). Omdat de overstromingen vooral in de zomer erg schadelijk waren, besloot bisschop Guy van Avenes in 1308 het dijkrecht in te stellen. Daardoor werden de dijken langs de IJssel versterkt en het stelsel van dijken gesloten. Al vrij snel na de ontwatering ging de bodem dalen door inklinking. Dit was het gevolg van mineralisatie van het veen. Bij ontwatering en verbouw van gewassen verdwijnt het veen vanzelf. Problemen ontstonden er ook toen er steeds meer water door de vloedgraven van de hogere gronden en vanaf de Oude Wetering vanuit het zuiden kwam. Door de bodemdaling werd de afvoer naar het Windesheimer zijk steeds moeilijker. Daarom werd de Oude Wetering rond 1325 verlengd en bij Laag Zuthem door de zandrug heen gegraven, zodat het water richting Zwolle afgevoerd kon worden. Omdat al een groot deel van het Lierderbroek ontgonnen was, moest men daar om de reeds ontgonnen gronden heen graven. Daardoor kreeg de Oude Wetering een bochtig verloop. Aan de westkant van die wetering werd een dijk aangelegd, zodat het Lierderbroek van die kant niet meer kon overstromen. Aan de polderkant van die dijk werd een sloot de Zeegraven [M] gegraven om het door de dijk doorzijgende (sijpelende) water van de wetering af te voeren. Over de dijk kwam de verbindingsweg van Zwolle naar Raalte (en ook Deventer). Vermoedelijk liep in het begin deze weg langs boerderij Craayenschot (Nieuwe Wetering 1) in oostelijke richting. Het gevolg van deze dijk aanleg was dat de gronden ten westen daarvan nog vaak onder water stonden. Daarom werd in

1350 de Nieuwe Wetering gegraven met ook een dijk aan de westzijde, waarover dan de weg Zwolle-Raalte liep. Door de voortdurende bodemdaling in het Lierderbroek werd de ontwatering moeilijker, daarom groef men in 1368 de Velickengraven [G] midden door de polder. Deze werd ook Swelinkgraven of Hoofdgraven genoemd. Vaker nog zei men: 'De Graven'. De afwatering naar het Windesheimer zijkanaal ging ook steeds meer problemen geven. Daarom werd in 1401 de Soestwetering gegraven. Gedeeltelijk werd daar gebruik gemaakt van de Soes. Er kwam een verbinding met de Velickengraven en met het opnieuw doorgraven van de Zandsteeg, werd de Soestwetering langs Sekdoorn gelegd. De waterafvoer ging nu richting Zwolle. Bij de Velickengraven kwam een zijl (afwateringssluis), het Stickerszijl, voor de waterafvoer uit het Lierderbroek (genoemd in 1413).

Molens en boerderijen

Door de bodemdaling bleef de afwatering problemen geven, vooral in het noordelijk deel van de polder. Mogelijk was bij het Stickerszijl al een molentje geplaatst. In 1456 werd er een overeenkomst gesloten voor het plaatsen van twee molens. Hierdoor kon het noordelijk deel droog blijven. Dat was het Molenbroek dat ook de Noorderlanden werd genoemd. Het was een aparte polder, 90 morgen groot (ca. 110 ha). Ook bij den Dam aan de Bremmelerstraat (gem. Wijhe) was een molen. In 1491 werd vermeld dat de markegenoten van den Dam hun molen zouden verplaatsen naar het Stickerszijl. Er werd voortdurend aan verbeteringen gewerkt. Het houten Stickerszijl werd in 1513 vervangen door een stenen zijl. Waar dat lag is niet geheel duidelijk, maar vermoedelijk noordelijk van het huidige gemaal. Bij het Jufferenslag * 10 (Veldnamenkaart 2) werd in 1520 een "Cleien Mölleke" vermeld. In 1768 kwam er een nieuwe (grotere) molen. Deze stond beneden het erf Kortenbos * 2 (afgebroken) molen nr. * 2A. Meer noordelijk dan de oude molen(s). Op de plekken waar zandopduikingen in het veen (en klei) voorkwamen, werden enkele boerderijen gesticht. Dat waren in het noordelijk deel Meeuwisbelt * 1, Zemelenberg * 4, Nettelhorst (afgebroken), Den Graven * 14, Rouwenhorst * 13 bij de Roggenbelt * 11 + * 12, Meiberg (Meibergsdijk 3), Olgertsbelt (Gravenweg 5), Schiphorst * 21 (buiten Lierderbroek). Vrijwel al deze boerderijen hebben belt, berg of horst in hun naam. Op hogere gronden bij het Lierderbroek werden ook enkele boerderijen gesticht: de Bil * 6, Het Vondel * 19, Loman * 8 en het Holthuis (Kerkslagen 5). Er zijn geleidelijk enkele boerderijen in dit gebied bijgekomen. Ondanks de steeds weer aangepaste verbeteringen in de afwatering, was het Lierderbroek niet erg geschikt om buiten de zandgedeelten boerderijen te stichten. Vroeger was het noodzakelijk dat een boerderij over enig bouwland beschikte voor de verbouw van producten voor eigen gebruik. De bodem is door de aanwezigheid van klei wel vruchtbaar, maar was op enkele plaatsen na te laag voor bouwland. De landerijen zijn daarom veel gebruikt voor de winning van hooi en het weiden van pinken. Grondbezitters die ver weg woonden, gebruikten de landerijen veelal als inschaarweiden voor het samen weiden van vee van meerdere boeren. Veel boeren uit de omgeving van Heino hebben daar ook gronden gekocht of gepacht. Sommige percelen zijn vaak van eigenaar gewisseld of kregen een gezamenlijke eigenaar, zoals bijvoorbeeld het Knobbenland * 36 (kaart 1) en het Doevelerslag * 1 (kaart 2). Na de rond 1845 voltooide verdeling van de markegronden in de omliggende marken hadden de boeren minder hooi en weiland in het Lierderbroek nodig. Toen in de 19e en 20e eeuw de teelt van twijgen financieel lucratief was, gingen verschillende grootgrondbezitters over tot het inplanten van griendweerden (twijgvelden). De grond was er geschikt voor en het transport werd steeds gemakkelijker. De twijgen

werden veel gebruikt voor dijkversterkingen, het maken van manden, bindmiddel voor rijshout en het vastzetten van riet op daken. Als nevenproduct van de twijgen leverde rijshout ook nog wat op. Dat werd gebruikt door bakkers in de ovens en voor de kokkepot (fornuispot) die iedere boer wel had. In 1957 was er nog een verkoping van twijggewas, waarvoor in het Lierderbroek een 16-tal verschillende percelen genoemd werden. Nadien was het met de grienden in het Lierderbroek snel afgelopen. Vanwege de arbeidsintensieve productie leverde het steeds minder op.

Veldnamen en oude weg- en waternamen

De veldnamen in het gebied zijn op een tweetal kaarten weergegeven. De oude weg- en waternamen staan op de kaart met de boerderijen. De uitleg van deze namen is per boerderij vermeld. Er zijn enkele veldnamen geregistreerd waarvan de locatiegegevens verloren zijn gegaan. Deze volgen hieronder. Mogelijk zijn deze later nog eens te traceren.

Gasthuisakker, Bouwkamp, Bungelboerskamp. Deze namen kwamen in de omgeving van boerderij Kortebos * 2 en de molen voor. Koppes Kooie of Lege Gat (Koppes eendenkooi of lage gat). Bij Zemelenberg * 4 heeft een tweede eendenkooi gelegen. 'Lege Nettelhös'. Deze lage Nettelhös zal in de buurt van de Hoge Hettelhös * 54 gelegen hebben. Veldkamperland en nog een Paardeland zijn mogelijk nog eens terug te vinden.

De boerderijen van het Molenbroek, de Broekslanden en de Schiphorst

Boerderij nr. *1 Meeuwisbelt (1715) of Klein Meiberg (1832) Gravenweg 20 familie Bomhof

Deze boerderij lag op een zandopduiking, een belt in het laagste deel van het Lierderbroek, het Molenbroek. Het naamdeel Meeuwis kan de betekenis van meeuwen gehad hebben. Vanwege het vele water in de omgeving waren er enkele eendenkooien in de buurt. Dat erf, dat nogal eens van eigenaar is gewisseld, zou een zeer oude oorsprong kunnen hebben. In 1715 koopt Hendrik Muntz het erve Meeuwisbelt van Rutger Zwiers van Haersolte. In 1768 verkoopt Coenraad Muntz het leenroerig (volgens het leenstelsel) erfje aan C. de Brouw, Heer van Herxen, voor 1650 gulden. In 1805 koopt Herm van de Sloot 5 morgen – ruim 6 ha - grond uit dat erf dat hij al sedert jaren bij de Kooi (eendenkooi) in gebruik had. Doordat er weinig bouwland bij was en er vermoedelijk nogal wat pachtlasten waren, was er moeilijk een bestaan op het overblijvende deel van dat bedrijf te vinden. Het erf kwam in bezit van de 'armen van Zwolle'. Wat later was het van de Hervormde Diaconie van Wijhe. Die heeft dat ook weer verkocht, want in 1832 was de boerderij in bezit van Gerrit Hartkamp, landbouwer te Heino. De boerderij was toen in goede staat (klas 7). Er lag 5,7 ha grond bij waarvan 3,5 ha weiland en 0,7 ha bouwland en boomgaard. Omgeven door houtgewas bevond zich een eendenkooi. Langs deze boerderij liep een kerkpad [B], komende vanuit Windesheim over de dijk langs de Soestwetering en via deze boerderij naar Laag Zuthem (vanaf 1862). In de omgeving lagen er in de 20e eeuw enkele twijgweerden.

Veldnamen in de omgeving: De Kooi of Kooije * 1, Het Kooiland * 27, Land van Braakman * 58, in 1832 van Gerrit Braakman (van der Capellenweg 11), Heerenland * 4. Oorspronkelijk waren vele landerijen van 'heren' uit Zwolle: Bosmansland * 3, Heinose land * 5 van Heinose boeren, die overigens de meeste landerijen in bezit hadden. Diaconie * 2, Kampslan * 6 van Kampman of Kamphof. Verder in noordelijke richting Het Kloosterland * 8. In 1832 van het Bethlehem klooster te

Boerderij Gravenweg 17, familie Bruggeman

Boerderij Maatsplaats, Meibergsdijk 1

Op de Zwarte Ka, Meibergsweg 2-4

Boerderij Zemelenberg, Gravenweg 18

Lierderholthuisweg 67, familie Temmink, met de IJsselcentrale op de achtergrond

Erve Boerdijk, Lierderholthuisweg 57-59

Zwolle, Smalle Slag * 7. Een lang smal perceel van Gerrit Jan Eilert, middendeel en andere delen van Berend Davenschot. De Grote Hakvoort * 9, De Hakvoort * 10, de Kleine Hakvoort * 11. Deze percelen waren vroeger van de fam. Hakvoort. Nr. * 11 was in 1832 van J. van den Berg en Jacob Bartels te Heino. Noorderlanden * 13. De naam van het hele noordelijke deel van het Lierderbroek. Wichers vijf morgen of maa * 12. Oppervlakte van ruim 6 ha in 1832 van oud burgemeester Wicherlink te Wijhe en behoorde bij boerderij de Vrijhof Gravenweg 15. Bewoners: 1748 + 1767 Jan Meeuwisbelt, ± 1751 Jan Rotgert op de Belt, 1767 + Hendrik Kooijker, 1811 Hermannes Meeuwisbelt, 1832 Gerrit Hartkamp (eigenaar), 1840 C 190 G. Hoekerswever, T. Kuipers, W. Dorgelo, 1850 W. Dorgelo, 1860 F 240, 1880 + H. Dorgelo, 1890 F 282, 1910 F 318 H. Dorgelo + G.J. Meulink, 1912 D.J. Bomhof, 1920 F 363, 1930 E 619 + D. Bomhof, 1948 Gravenweg 8, D. Bomhof, 1970 + D.J. Bomhof, 1985 J.G. Bomhof - Grolleman.

Boerderij nr. * 2A Kortenbos (1520) en molen nr. * 2B (1456) Gravenweg (afgebroken)

Met de aanleg van de Soestwetering (1401) is de afwatering vanuit het Lierderbroek, die eerst richting Windesheim ging, omgelegd richting Zwolle. Er werd een zijl voor de afwatering gemaakt dat in 1413 gereed kwam, het Stickerszijl [H]. In de omgeving van de molen was in 1413 een grote boerderij van Arnt Sticker van 15½ morgen (19 ha) in 'gebruik' bij Herman van Haersolte. Vermoedelijk was deze weer onderverpacht. Door de bodemdaling in het Lierderbroek werd in 1456 besloten om twee molens te bouwen voor de afwatering. Bij het Stickerszijl is toen een molen gekomen en de tweede vermoedelijk bij Den Dam aan de Bremmelerstraat. In 1491 werd vermeld dat de molen van Den Dam verplaatst werd naar het Stickerszijl. De boerderij aldaar heeft verschillende eigenaren gekend. In 1520 was dat Herman ten Bussche, Schult (schout) te Zwolle met vermelding van Geerlig Jansen op ten Kortenbusch. De later altijd gebruikte naam Kortenbos kwam daarmee naar voren. In 1768 werd besloten om een nieuwe grote molen te bouwen in een wat meer noordelijke richting. Als molenaar werd Zeger Kortenbosch aangesteld met een tractement van 100 gulden per jaar. Arent Waker uit Holland diende er één jaar als assistent. Voor de haardstede of stookplaats in de molen moest de schoorsteen alle twee maanden van roet gezuiverd worden. In 1804 werd het erf Kortenbos door Mevr. de Famars Vriezen (van buitenplaats de Aalshorst Dalfsen) verkocht. Bij de boerderij lagen 2 twee percelen van 2 morgen groot. Aan de overzijde van de Graven [G] 5 morgen (Kortenbos land * 57). In Sekdoorn 7 morgen Russchenland. In Hoog Zuthem (bij Zandhove) 6 morgen bouwland 'de Zichels'. Totaal 22 morgen (27 ha). Het overgrote deel van de gronden blijkt in 1832 niet meer bij de boerderij te behoren. Rutger Kortenbosch bezit dan in de gemeente Heino alleen de erfpercelen en delen van de dijk langs de Soestwetering, totaal 3,3 ha. De molen en de grond in de polder Lierderbroek 1,5 ha, zal hij nog wel in gebruik gehad hebben. De boerderij was afgebroken en hij woonde in Zwollerkerspel, vermoedelijk op een boerderij in Hoog Zuthem (de Zichels). Er was in 1862 een plan om een stoomgemaal te bouwen. Dat is vanwege de hoge kosten toen niet door gegaan. In 1897 moest de molen hersteld worden omdat deze door het onweer beschadigd was. Pas in 1917 kwam er een nieuw elektrisch gemaal dat een heel eind in zuidelijke richting werd gebouwd. De molen werd overbodig en afgebroken.

Veldnamen: De Kortenbos * 26, Köttenbosch * 20, Molenbelt * 22, Haverkampie * 23 van Kortenbosch, Smalle Camptien * 24 het smalle kampje, Arkmans Kampje * 25 2x, een 2-tal akkers van Arkman, Kolkman's gat * 21, Kortenbosland * 57 tot 1804 van Kortenbosch, Noorderlanden * 17

tweemaal, zie uitleg boerderij *1, Het Klooster of de Groote Geere * 18, een gerend (taps toelopend) perceel dat oorspronkelijk van het klooster Windesheim geweest zal zijn. In 1832 was het van Jannes Horstmans erfgenamen, evenals De Smalle Geere * 19. Een perceel, uitlopend in een gerende punt. Bewoners: 1520 Geerlig Jansen, 1723 + 1733 Cortenbos, 1748 Zeger Kortenbos, 1768 Seyger Egbert Kortenbosch, 1786 L.C.Kortenbosch, 1795 Egbert Zeigers, 1801-1805 Rutger Zeiger Kortenbosch, molenaars voor 1805 fam. Kortenbosch, 1805 + 1818 Rutger Zeiger Kortenbosch, 1832 J.A. van der Voort, 1855 R. van der Voort, 1857 Jan Nijenberg, 1906 E. van der Voort sr., 1910 + E. van der Voort jr., 1917 afgebroken.

Boerderij nr. *3 Kolkweg 61, veestal van Dijk.

In het kader van de Landinrichting Salland West (ruilverkaveling) is rond 1990 een veestal gebouwd met een uitweg op de Kolkweg. Dit gebeurde ter vervanging van een boerderij te Laag Zuthem (Grote Hagenweg 11). De gronden van die boerderij werden bestemd voor uitbreiding van de woningbouw in dat dorp. Bij de veestal is nog geen woning gebouwd (2015). De grond was in 1832 van Jan Tijhaar, kastelein aan de Twentseweg bij de vroegere Lenthal School (afgebroken). De veldnamen waren Het Knapenland * 15 en Stegemansland * 14. Ten noorden daarvan Vosland * 16.

Boerderij nr. * 4 Zemelenberg (1379) Gravenweg 18 familie Zieleman

De huidige boerderij is ten opzichte van de oorspronkelijke, meer in westelijke richting verplaatst. De oude boerderij stond veel dicht bij de Zwarte Graven [I] op een wat hoger gelegen belt, zoals de naam al aangeeft. Het behoorde tot de oudste boerenerfplaatsen van het Lierderbroek. In 1379 was de Zemelenberg een “vriehoeve” (vrije hoeve ofwel allodiale hoeve) van leenman Jan Splithof. In 1394 werd het als Notaerisgoet beschreven. “Dat guet to Zemelberch” met zijn tienden (belasting) was in 1433 van Johan Splithof en werd ook Kokes Hofstede genoemd. Verder achtereenvolgend in 1441 van Jutte Splithof, in 1457 en 1461 van Willem van Zweten (Sweeten) en in 1511 van Margaretha van Zweten, echtgenote van Johan Olger. Van toen af aan werd dat de Olgersbelt * 30 genoemd. Tot 1782 was het erf 22,5 morgen (27,5 ha) groot. In die tijd werden gedeelten van het land aan verschillende boeren verpacht. In 1520 pachtte Hendrik Berntien (vermoedelijk op de boerderij) 9 morgen (11ha) en Hendrik van Essen 3 morgen. In 1536 kwam het erf in bezit van de schoonzoon van Johan Olger, Willem van Doetinchem. Van toen af kwam de naam Doetinschemsland * 29 ook veel voor. Via vererving kwam het erf in bezit van de familie van Oldeneel van de Heerenbrink (Herenbrinksweg 3). In 1782 werd de boerderij verkocht. Gerrit Warners Jansen werd de koper van de boerderij met 12 morgen (14,7 ha) voor 4528 gulden. Arent Jansen kocht 4,5 morgen (5,5 ha) voor 2010 gulden. Die 6 morgen werd in 1792 weer doorverkocht aan Jan Everts en in 1798 voor 2785 gulden aan Jan Eisink. Van die 6 morgen was 4 morgen “leenroerig”. Dat was in feite leenbezit. In 1832 was deze grond (de 4 morgen) van Berend Wolters, landbouwer te Heino. Boerderij Zemelenberg was in 1832 van Albert Hansen. Er was nog maar 4 ha grond bij. Hiervan was 1,4 ha bouwland, gelegen richting de Graven (Velickengraven [G]. De rest, 2,5 ha, was weiland. Gezien de waarde van de boerderij – klas 6 – was er vermoedelijk nogal wat land bij gepacht. In 1840 is de boerderij als katerstede (kleine boerderij) weer verkocht. Met 1 ha bijgevoegd van het Haersterland * 62 (kaart 2) bij boerderij Neurink * 23. Op de oude kaarten van het

Boerderij Loman, Lierderholthuisweg 65

Boerderij Neurink, Lierderholthuisweg 53

waterschap Lierder- en Molenbroek werd het erf als Mariahoeve * 31 aangeduid. Overige veldnamen: Het Eisinksland * 32 en Essenland * 37 aan de overzijde van de Zwarte Graven [I]. Dat is door de hiervoor vermelde geschiedenis verklaard.

Bewoners: 1379 Bertholt ter Zemelenborch, 1520 Henrich Berntsen, 1779 + 1808 Albert Jans Siemelenberg, 1832 Albert Hansen, 1840 C 191 A.Brunnenberg, 1842 + H. Wijnbergen, 1860 F 239 G.J. Bosman + J. Wijnbergen, 1880 J. Wijnbergen, 1890 F 281 K. van Raalte, 1910 F 317 K. van Raalte, B. Meulink, 1920 F 362 B. Meulink , R. Lingeman, 1930 E 618 R.Lingeman, G.W. Zieleman, 1948 Gravenweg 6 G.W. Zieleman, 1970 + H.K. Zieleman, 1985 Gravenweg 18 H.K. Zieleman.

Boerderij nr. * 5 bij de Nettelhorst Gravenweg 16 + 18c familie Logtenberg

Op wat hogere grond, een belt, zuidoostelijk van dit erf heeft ooit een boerderij Nettelhorst gestaan. In de oudste registers komt deze naam voor. Verdere gegevens daarover zijn nog niet gevonden. De huidige boerderij in die omgeving is na 1970 gebouwd op land van Wolter Wolters, koopman te Heino in 1832. Deze grond behoorde aan boerderij Zemelenberg * 4 met de veldnaam Zemelenberg * 33. Veldnamen in de buurt: Knobbenland * 36. Dat perceel, ook van gebruiker Knobben, werd in verschillende aktes van Heinose boeren vermeld en blijkbaar vaak van eigenaar/gebruiker gewisseld. In 1832 was het van Willem van Dam en Jacob Gruwel en een mede-eigenaar. De Nettelhorst * 55, de Hoge Nettelhös * 54 en Nettesbelt * 53 waren in 1832 van de erfgenamen van Arend Gansepan en Thonij Tichelhof. Bewoners:1985 Gravenweg 16 G.J.M.Logtenberg (+ nr. 18c)

Boerderij nr. * 6 De Bil (1578) Lierdeholthuisweg 69 – 71 familie Elshof

In de verpondingsregisters (voor belastingen) komen we in 1578 Bilman tegen. Het was eerst een katerstede. In 1601 werd er 1,3 ha bouwland vermeld, waarbij uiteraard ook wat weidegrond behoorde. In de daarop volgende registers komen we steeds de bewoners van deze katerstede tegen. Deze boerderij zal in een vroeg stadium een eigenaarsbedrijf geworden zijn. Er werd in 1725 een overdracht van een deel van “caterstede de Bil” vermeld van Jan Jansen Keijzer. De bewoners zullen meestal een nevenberoep uitgeoefend hebben. In 1811 was Willem Bil schipper en landbouwer. De boerderij is later flink vergroot. Er hoorde in 1832 10,8 ha land bij. Hiervan was 1,9 ha bouwland, 8,5 ha weiland en 0,3 ha boomgaard en tuin. De boerderij in goede staat (klas 6) was van Willem van der Kolk. De families van der Kolk, die later elders woonden en van deze boerderij afkomstig waren, hadden de bijnaam de Bille. De naam de Bil kan een verkorting zijn of mogelijk een vorm van de zandhoogte waarop de boerderij is gebouwd. Tegen 1970 zijn bij deze boerderij pluimveestallen gebouwd.

Veldnamen: de Wallegies * 40, op dat perceel is ijzeroer gewonnen. De naam zal afgeleid zijn van walletjes die door de winning zijn ontstaan. Koeland * 41, wat hoger gelegen weiland, en 't Leege Kaampje * 43 wat lager gelegen, vermoedelijk haverland, Wecheler Kampje * 42 wat ooit behoorde tot Jan Wechele (Lange Slag 39), Borgmansland * 39 en Egterskamp * 38 vroegere gebruikers. Pieptkampje of Pijpenkamp * 46. Een tabakspijp is in het Sallands dialect een piepe. In vroegere stratenmest, die veel bij ontginningen gebruikt werd, werden nogal eens gebroken Goudse pijpen aangetroffen. Willem Bil was schipper (1811) en vervoerde mogelijk deze meststof. In 1832 was dat perceel van 1,25 ha van Jan Wechele en in 1795 had Jan Munnikhuis het gekocht van Arent Jansen op de Bil. Dan was er het Achterste Loo * 44, het achterste deel van een voormalig bosperceel. Zie

Boerderij Het Vondel, Lierderholthuisweg 51

Boerderij Lierderholthuisweg 55

ook boerderij nr. * 8. Bewoners: 1578 Bilman, 15675 Jan op de Bil, 1691 + 1719 Hendrik Rotgers, voor 1725 Jan Jansen Keijser, 1726 + Willem Alberts, 1748 Willem Bil, 1751 nr. 61 Hendrik op de Bil, 1767 Willem Bil, 1773 + 1788 Willem Wijchers, 1776 + 1783 + Arent Jansen, 1796 Gerrit Stevens, 1801 + 1805 Willem Hendriks, 1811 Willem Bil, 1832 + 1840 C 192 Willem van der Kolk, 1850 J. Habers, 1860 + 1880 F 238, 1890 F280 J. Habers + E. Habers, 1910 F 316 E. Habers + B.J. Elshof, 1920 F 361 B.J. Elshof, 1930 E 617, 1945 Zuthemerweg 3, 1948 Zuthemerweg 19 B.J. Elshof, 1970 + 1985 Kolkweg 9 G.H. Elshof + Kolkweg 11 G.J.M. Elshof, ± 1990 Lierderholthuisweg 69 – 71.

Boerderij nr. * 7 Lierderholthuisweg 67 familie Temmink

De grond waarop deze boerderij is gebouwd, behoorde in 1832 aan Hendrik van der Kolk (Kolkweg 1 te Laag Zuthem). Hij was schipper. Vandaar de veldnaam Schipper Hendriksland * 45 voor de gronden achter de boerderij. Deze is gebouwd op wat hoger land van een paraboolduin dat nog dateert uit de IJstijd. (Zie de bodem van het Lierderbroek). Op de laag gelegen gronden vlak bij de boerderij, tegen de Zwarte Ka [I] is ijzeroer gewonnen dat naar de fabriek in Deventer is gegaan. De boerderij is omstreeks 1850 gesticht en is altijd een kleine boerderij gebleven.

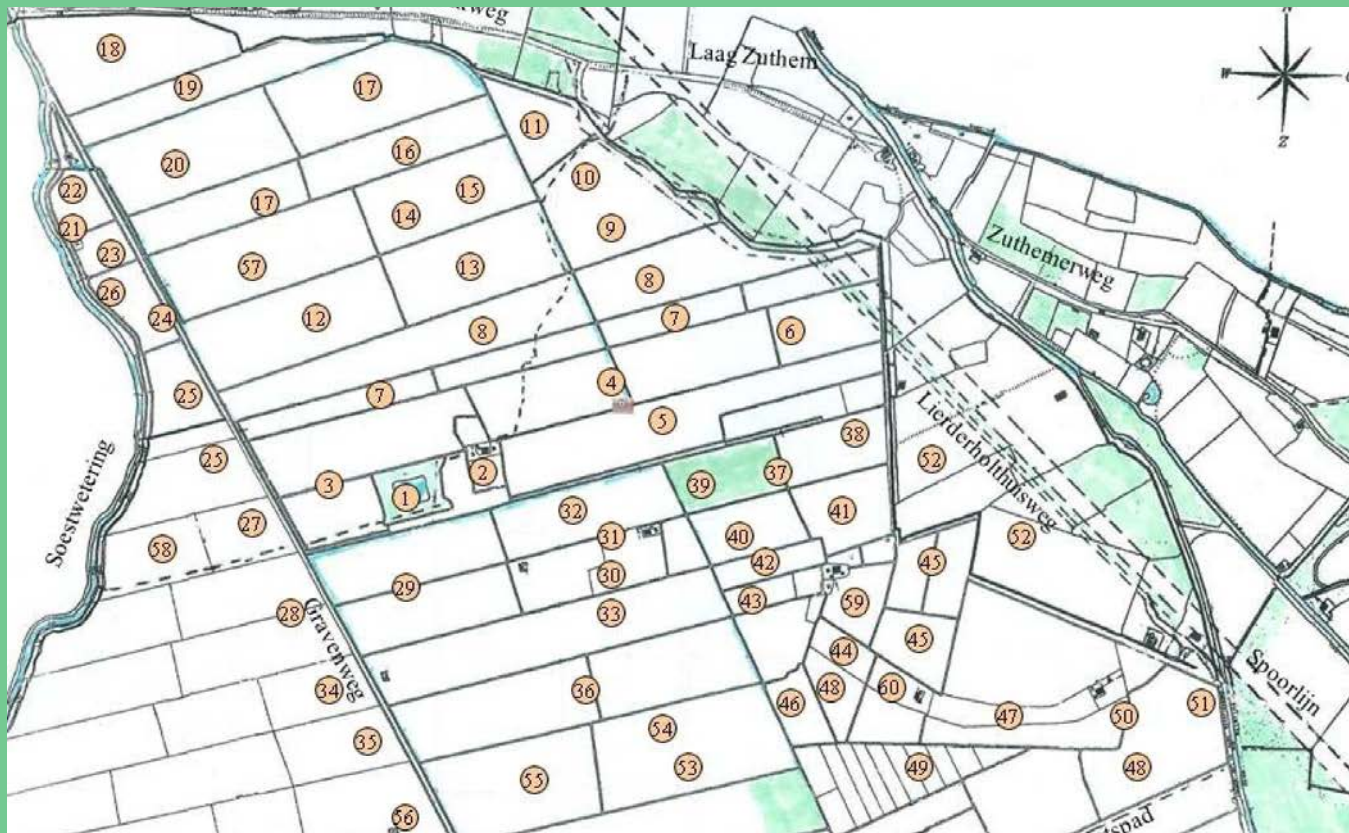
Bewoners: 1850 C 194 A Wed. J. Gelderman + J. van der Kolk, 1860 + 1880 F 241 J. van der Kolk, 1890 279 + H. Gruwel, 1910 F 314 T. Lindeboom + G.H. van Dorth, 1920 F 359, 1930 E 615 T. Lindeboom, 1948 Lierderholthuisweg 51. 1970 Lierderholthuisweg 55 A.M.Temmink, B.J. Koopman, 1985 Lierderholthuisweg 67 A.M.Temmink.

Dubbele woning: 1890 F 279 A A. van der Beek, 1910 F 315 H.J. Wessels, G. van der Beek, H. Dorgelo, J.C. Zeën, 1920 F 360 J.C. Boers, 1948 vervallen.

Boerderij nr. * 8 Loman (1773) Lierderholthuisweg 65 familie Mulder

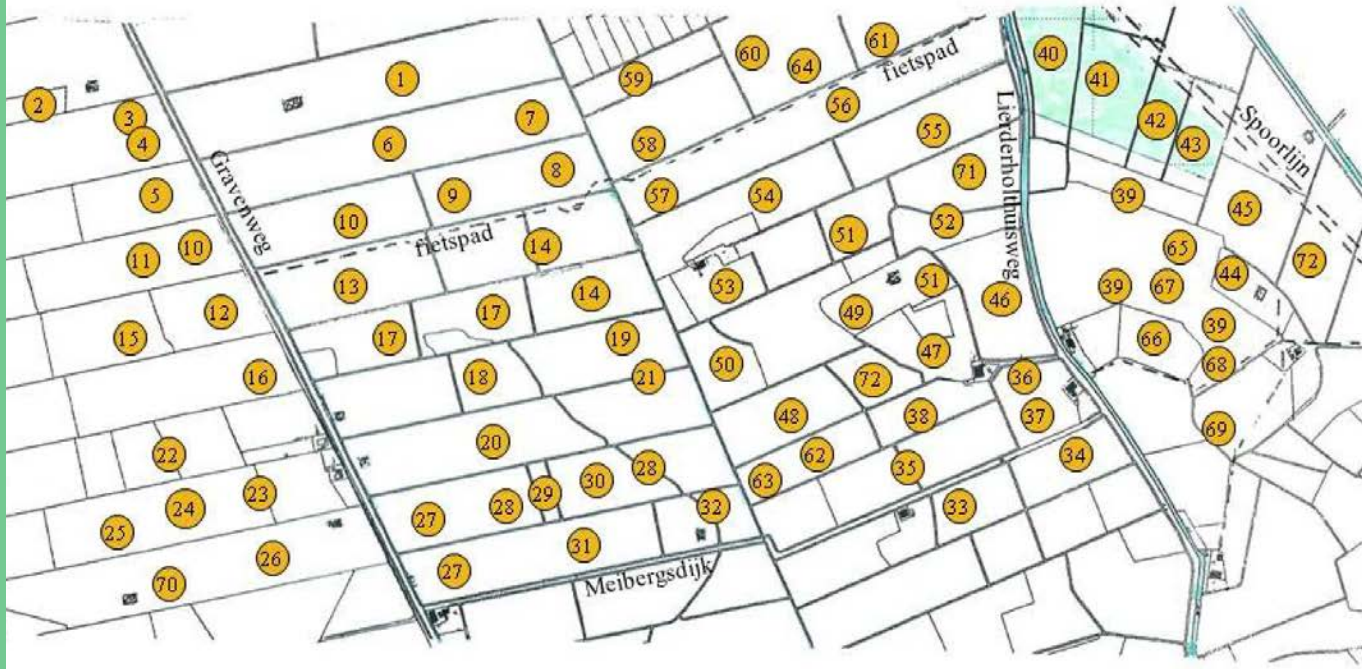
Ook deze boerderij is gebouwd op een strook hogere grond van een paraboolduin uit de ijstijd (zie boerderij * 7). De grond hier was zeer vruchtbaar. Het bouwland was in 1832 klas 1 en 2, de hoogste klasseringen. De eerste vermelding van bewoners is uit 1773. Er zal eerst veel bos in de omgeving geweest zijn, want Loman is vertaald 'man in het bos'. Die bossen lagen achter de boerderij in de toenmalige gemeente Zwollerkerspel. Het was een vrij grote boerderij met in 1832 20 ha land waarvan 1,4 ha bouwland en 18,5 ha was weiland. Van het weiland viel 10 ha in het Kloosterland * 8. De boerderij en de grond was van de Bethlehemkerk te Zwolle. Recht van opstal had Jan Willem Loman. De boerderij had een vrij hoge waarde, klas 6. In 1858 is de boerderij door de bewoner Hendrik Velthuis gekocht.

Veldnamen: 't Loo * 47. Achter de boerderij lagen vroeger de bossen van de Kolkhofslanden * 52 (beschreven in boek 3) van het landgoed de Kolkhof (Solenspieker Zuthemerweg 27), 't Lege Loo * 48 zijnde het lage land van Loman. Lege Lavoorde * 50, het land van boerderij Lavoorde (Lierderholthuisweg 61-63) in de Kolkhofslanden. Uilenspiegelpaal * 51. De grenspaal tussen de gemeenten Heino en Zwollerkerspel, genoemd naar de nabij gelegen Tijn Uilenspiegelbrug (zie Oud Boerenland deel 3), Geere * 49. Een driehoek van een 10-tal kleine percelen in gerende (taps toelopende) vorm. Bewoners: 1773 Gerrit Willems Loman, 1811 Gerrit Loman, 1832 Jan Willem Loman, 1840 C 195 J.W.Loman, 1850 J.Loman + H.Velthuis, 1860 F 242 H.Velthuis, H.Meijer, R.Dijk, 1880 J. van den Berg, B.J. ten Hofte, 1884 D.J. van Dam, J.W. van der Kolk, 1890 F 278 J. van der Bent, G.J. van Lenthe, A.J.Lammersen, D. van Dam, 1920 F 358 D.Stegeman, 1930 E 614, 1948

1 De Kooi of Kooije	33 Zemelenberg
2 Diaconie	34 Vergulde Campje
3 Bosmans land	35 Wengbergerland
4 Heerenland	36 Knobbenland
5 Heinose land	37 Essenland
6 Kampsland	38 Egterskamp
7 Smalle Slag 2x	39 Borgmans land
8 Het Kloosterland 2x	40 Den Ballegies
9 De Grote Hakvoort	41 Koeland
10 De Hakvoort	42 Wechelerkampje
11 De Kleine Hakvoort	43 Lege Kaampje
12 Wichers vief morgen of Maa	44 Agterste Loo
13 Noorderlanden	45 Schipper Hendriksland 2x
14 Stegemansland	46 Piept Kampje of Pijpenkamp
15 Het Knapenland	47 't Loo
16 Vosland	48 't Lege Loo 2x
17 Noorderlanden 2x	49 Geere
18 Het Klooster of de Groote Geere	50 Leege Lavoerde
19 De Smalle Geere	51 Uilenspiegelpaal
20 Köttenbosch	52 Kolkhofslanden 2x
21 Kolkmans gat en Huisbelt	53 Nettesbelt
22 Molenbelt	54 Hoge Nettelhös
23 Haverkampje en Morgentje	55 De Nettelhorst
24 Smalle Campdien	56 Rouwenhorst
25 Arkmans Kampje 2x	57 Kortenbos land
26 De Kortenbos	58 Land van Braakman
27 Het Kooiland	59 Bouwse Kamp
28 Leussens Campen	60 Hoge Stukken
29 Doetinchems land	
30 Olgersbelt	
31 Mariahoeve	
32 Eijsinksland	

< Veldnamen van Het Molenbroek en de Broekslanden met de Schiphorst >

1 Douwelerslag of Doevelerslag	36 Op 't Hannes
2 Smalle Slag	37 Achter de berg
3 Splijthof Slag	38 Hardesteinsland
4 De Kampjes	39 Het Holtermans 3x
5 Christinen land	40 Lage Drol
6 Mietenkamp	41 Hoge Drol
7 Schrievers	42 De Lange Morgen
8 Heernlaants	43 De Zwarte Morgen
9 Heerenland	44 Holtermans bos
10 Jufferenslag 2x	45 Achterste Windesheimer land
11 Grevenland	46 Zwarte land
12 Meesters Campjen	47 De Bongerd
13 Peerdeweide	48 De Peerdeweide
14 Meiberg laant 2x	49 Het Morgentje
15 Hattemer Slag	50 De Lage Kappert
16 Disselhof land	51 Koeland 2x
17 Fraterlaant 2x	52 Dwarsakkers
18 Hoge Roggenbelt	53 De Kampjes
19 Klaassens land	54 Kiesebos of Kris Bosch
20 Meibergsblok	55 Groene Boerdijk
21 Lege Roggenbelt	56 Lange Boerdijk
22 Koeweide	57 Nieuwe weide
23 Altena	58 Reefmans
24 Camper Slag	59 Leusmorgen of Haarleboer
25 Erve Duitman	60 Koopmans Kaamp
26 De Hooge Willigen	61 't Lege Loo
27 De Weerd 2x	62 Haersterland
28 Gijsberts Weerd 2x	63 't Schippers laand
29 Het Akkertje	64 Krijsmans kampje
30 Geertmans land	65 De Twee Morgen
31 Heerenweerde	66 Schiphorst belt
32 Het Delletje	67 Schiphorst kamp
33 Dekkers landje	68 Achterste koeland
34 Koeland	69 Schippers kamp
35 Mertensland	70 Zwillenbelt 71 Pinkenland 72 Morgentje

Lierderholthuisweg 49, 1970 Lierderholthuisweg 53 A. Stegeman, 1985 Lierderholthuisweg 65.

Boerderij nr. 9 Gravenweg 17 – 19 Wijhe familie Bruggeman

Op oude kaarten van het waterschap Lierder- en Molenbroek staat op de plek van deze boerderij Rouwenhorst vermeld. In de bijbehorende registers staat Johan Rouwenhorst met 4 morgen , 5 ha land vermeld. Een deel van het Smalle Slag * 2 (kaart 2) hoorde er nog bij. De Rouwenhorst was een erf dat een eindje zuidelijker lag, boerderij nr. * 13 (Gravenweg 13 – 15). In 1832 was er nog geen boerderij. De grond was van Hendrik Kroneman, koopman te Wijhe. Het was een perceel van ruim 6 ha met vlak er schuin achter het Smalle Slag van de erven van Theunis Zunnebelt te Heino dat in 1846 werd verkocht aan Gerrit de Ruiter, landbouwer te Heino. De boerderij is gebouwd in de dertiger jaren van de 20e eeuw door de familie van Dam. Veldnamen aan de westzijde van de Gravenweg: Leussens Campen * 28. In 1832 van de familie van Sonsbeeck op landgoed de Gunne en Jan Westenberg te Zwolle. Vergulde Campje * 34 in 1832 van Jan Wienen, landbouwer te Heino. Rouwenhorst * 56. Van andere bewoners dan deze families zijn geen gegevens.

Boerderij nr. * 10 Gravenweg 14A familie Strijtveen

Deze boerderij is gebouwd in het kader van de landinrichting Salland West (ruilverkaveling). In 1832 was op die plek een perceel hooiland van 8,7 ha van Hendrik Thijs, landbouwer te Heino. De veldnaam van het perceel was Douwelerslag of Doevelerslag * 1. In de oude registers zijn verschillende boeren vermeld die dat perceel gebruikt hebben. Vaak kwam gezamenlijk eigendom voor van een deel van de grond. Ook hier is weer vaak van eigenaar gewisseld. De boerderij is gebouwd voor de familie Strijtveen die afkomstig is van de Herenbrinksweg 4.

Boerderij nr. * 11 Gravenweg 14, familie Klomp

Deze boerderij zal rond 1928 gebouwd zijn. In 1832 was deze kavel het weiland van Dirk Meiberg (Meibergsdijk 3). Achter de boerderij ligt wat hogere grond die geschikt was als bouwland. Een paraboolduin uit de ijstijd. Veldnamen in de omgeving: Mietenkamp * 6 (kaart 2), door de hogere grond stonden daar de graan en/of rijshout mijten. Schrievers * 7 van Schrijver, Heerenlaants * 8 en Heerenland * 9 van elders wonende landeigenaren (heren), Jufferenslag * 10 tweemaal. Deze aan beide zijden van de Gravenweg voorkomende naam tot aan de Soestwetering duidt op het vroegere eigendom van een vrouwenklooster (Stift). Deze naam was er al voor dat de Graven [G] midden door het Lierderbroek gegraven werd (1368), Peerdewei * 13, Meiberglaant * 14, Fraterlaant * 17, In 1832 van de Stad Zwolle, beheerder der ‘Geestelijke goederen’ van de kloosters. Hoge Roggenbelt * 18 en Lege (lage) Roggenbelt * 21. Op de Roggenbelt was bouwland mogelijk, Klaassensland *19. Bewoners: 1920 F 350A A. Klomp, 1930 E 605, 1948 Gravenweg 4 A.W. Kappert, 1970 E.H. Klomp, 1985 Gravenweg 14.

Boerderij nr. * 12 , Roggenbelt, Gravenweg 12 familie Luchtenberg

Omstreeks 1950 is deze boerderij gebouwd. Op de gronden daarnaast waren vroeger veel twijgweerden. In 1761 kocht Teunis Jansen 3 morgen (3,5 ha) land, de Gijsberts Weerd * 28 aan de Zwarte Ka [I]. Vooral tussen deze boerderij en de Meibergsdijk waren in de eerste helft van de 20e eeuw nog veel twijgweerden. In 1957 zijn er nog verkopeningen geweest van aanzienlijke hoeveelheden

Boerderij Het Engbert, Lierderholhuisweg 44 Foto van voor 1956 en foto van 2015 van herbouw.

twijgen en rijshout (bijproduct) ter weerszijden van de Gravenweg. De twijgen werden vooral gebruikt voor dijkbeschoeiingen en daarnaast voor manden en als garden voor rieten daken.

Veldnamen: Meibergsblok * 20, zie boerderij nr. 11, De Weerd * 27, Het Akkertje * 29, Geertmansland * 30, Heerenweerd * 31.

Bewoners: voor 1970 + 1970 Gravenweg 2A G.J.H. Luchtenberg, 1985 Gravenweg 12.

Boerderij nr. * 13 Rouwenhorst (1379) Gravenweg 13 – 15 familie Elshof, Broeknellis

Zoals de naam aangeeft, zal deze boerderij gebouwd zijn op een ruwe hoogte naast de Velickengraven [G], gerealiseerd in 1368. In 1379 was dat het Mechteldgoed van Mechteld van de Rutenberghe, groot 7 morgen (8,6 ha). In 1408 was het eigendom van Gertrude, vrouw van Gert Cute, en in 1433 van Geertruyt des Zwart, echtgenote van Geerloch Kuyt. In 1452 werd Geerlig Kuyt als leeneigenaar vermeld. In 1755 woont Jan Overheim op de Ruwenhorst. In 1778 was het Jannes Jans van het Overheine. Zijn schoonzoon Hendrikus Broekkornelis komt in 1807 op de boerderij. Hij kwam uit de broeklanden bij Okkenbroek als zoon van Broek Kornelis. In 1832 werd zijn naam Hendrikus Broeknolles (Kornelis werd Nolles). Na 1820 was de officiële naam Broeknellis. In 1832 was de boerderij Herxen nr. 19 van de Stad Zwolle met erfpachter Hendrikus Broeknolles. De boerderij had een hoge waarde (klas 6). Het was een groot bedrijf met bijna 19 ha grond. Hiervan was ruim 8 ha zijn eigendom in het Hattermer Slag * 15 richting de Soestwetering. Bij de boerderij lag 5 ha, waarvan 1,3 ha bouwland was. Midden in het Christinen Slag * 5 lag 6 ha hooiland van het bedrijf (van de Stad Zwolle). De boerderij is tot op heden van de familie Broeknellis. De boerderij is in de loop der jaren vervangen door een veestal en een nieuwe woning. Overige veldnamen in de buurt: Smalle Slag * 2, zie boerderij nr. * 9. Splijthof Slag * 3, in 1832 was dit van Hendrikus Beukelaar op boerderij nr. * 14, de Kampjes * 4, Akkerpercelen, Christinenland * 5 in 1832 was dit van Derk Meiberg (Meibergsdijk 3) en de Stad Zwolle (erf Rouwenhorst), Jufferenslag * 10, zie boerderij * 11, Grevenland * 11 van Hendrik Willem Greven te Zwolle (1832), Meesters Campjen * 12 van Gerrit Braakman, landbouwer te Heino (1832), Hattermer Slag * 15 Disselhofland * 16, Koeweide * 22 een hoger stukje van Hendrikus Beukelaar op boerderij nr. * 14. Naast deze boerderij op Gravenweg 13 hebben andere bewoners, de familie Elshof gewoond. Dat is nu nog het geval.

Boerderij nr. * 14 Den Graven (1717) Gravenweg 11 voorheen familie Snel

In 1717 werd de boerderij vermeld. Tonnis op Den Graven woonde er. De naam is afgeleid van de er langs lopende Velickengraven [G]. Deze is in 1368 gegraven. In 1746 woont Hendriks aan de Graven daar en in 1793 vertrekt Frederik Egberts naar boerderij IJsselt (Zuthemerweg 10 -12). Deze familie heeft in 1812 de naam Graveman aangenomen. Volgens de oude registers van het Lierder- en Molenbroek had Graveman bij de Zwillenbelt * 70, (boerderij nr. * 16), 9 morgen land. Achter het Camper Slag * 24 1 morgen en op de Hooge Willigenslag * 26 lag daarvan 1,5 morgen. In het totaal 11,5 morgen (14 ha). Later is er bij deze boerderij veel meer grond gekomen en ook op andere plekken. Mogelijk was een deel van deze gronden er al geheel of gedeeltelijk bij gepacht. Een deel van de gronden hoorde in 1832 bij de boerderijen * 15 en * 16. In 1832 was Hendrikus Beukelaar eigenaar van de boerderij, toen genoemd de Graaf (Herxen nr. 20). De waarde van de gebouwen was zeer hoog: klas 5. Voor die tijd was het een zeer grote boerderij met 29 ha land. Er lag 1,4 ha bouwland achter het huis. Voor dit soort bedrijven overigens een minimale oppervlakte bouwland.

Boerderij 't Haken, Lierderholthuisweg 21-23, 1985

Ruilverkavelingsboerderij Gravenweg 14 A familie Strijveen

Schuur bij boerderij De Graven, familie Snel, Gravenweg 11

Boerderij Rouwenhorst, familie Broeknellis, Gravenweg 13

Woning bij Rouwenhorst Gravenweg 15

Boerderij bij Rouwenhorst, familie Klomp, Gravenweg 14

Achter het huis lag 4,5 ha redelijk hoog weiland. De rest van de landerijen was hooiland. Bij de boerderij lag totaal 9 ha land. Daarnaast lag 7 ha Koeweide * 22. In het Hattemer Slag * 15 lag 4,5 ha en in het Splijthof Slag * 3 (kaart 1) ook 4,5 ha van dat bedrijf. In het Wengbergerland * 35 (kaart 1) ook bijna 4 ha. Veldnamen: Altena * 23. Er is een katerstede Altena geweest. In 1678 had het Rijke Fraterhuis 4 morgen (5 ha) genaamd Altena met pachter Jan Tonnissen. In 1778 en 1783 woonde Johan Overhein, gehuwd met Maria Rouwenhorst, daar (zie boerderij * 13). Mogelijk heeft deze katerstede achter de boerderij gestaan: Camperslag * 24 met vroegere eigenaar uit Kampen. Erve Duitman * 25. In oude registers van voor 1800 komt een vermelding voor van erve Duitman. Mogelijk heeft deze daar gestaan. In 1917 boerde H.Kooijker op de boerderij met 14 melkkoeien. In 1922 werd dat Jac Kooijker, in 1933 opgevolgd door K.Visscher die er woont tot na 1962. Dan komt er de familie B.Snel.

Boerderij nr. * 15 Kooijker Gravenweg 9 familie Charles-Duller

De boerderij zal begin 20e eeuw gebouwd zijn. De grond werd de Hooge Willigen * 26 genoemd. Kennelijk hebben op de gronden daar hoge wilgen gestaan. In de oude waterschap registers was 6 morgen van de Heer Vrijdag, 1,5 morgen van Graveman en 4,5 morgen van de Weduwe Vervoord. Totaal 12 morgen (bijna 15 ha). In 1832 was 9,8 ha van deze grond van Derk Meiberg op boerderij Meiberg (Meibergsdijk 3). De gronden van dat perceel tot halverwege de Soestwetering lagen wat hoger. De ondergrond van twee paraboolduinen kwam er tezamen op de Zwillenbelt, (boerderij * 16 met de Olgersbelt er naast, -niet op de kaart-). Een zwil is een ril en ook tweeling (belt). Van 1933 t/m 1945 boerde er Albert Kooijker, daarna de familie Maat.

Boerderij nr. * 16 Het Kleine Olger of Zwillenbelt Gravenweg 7 familie Kalter

De grond was in 1832 van Derk Meiberg (Meibergsdijk 3). Vooraan de Gravenweg staat ook boerderij Kooijker nr. * 15. Volgens de naamgeving zou Kleine Olger een afsplitsing van de er naast gelegen boerderij Olger (Gravenweg 5) zijn. De boerderij staat op de Zwillenbelt * 70. De boerderij is gebouwd na 1911 door de familie Dijk.

Boerderij nr. * 17 Op de Zwarte Ka of Nieuwe Meiberg Meibergsdijk 2-4 familie Kuttschutter

Op een plek waar de zandondergrond het dichtst bij de Zwarte Ka [I] kwam, is na 1832 een boerderij gebouwd. De watergang aldaar was van oorsprong de voornaamste afvoersloot aan de oostzijde van het Lierderbroek. De naam werd Zwarte Graven of Zwarte Ka genoemd omdat zich daar blijkbaar zogenaamde kades bevonden. Daarbij werd kennelijk gedoeld op afdammingen om de waterstand te kunnen regelen. Als we de bochten in de weg (1832) bekijken, lijkt daar een voorde (doorwaadbare plaats) geweest te zijn achter het afsluitpunt. Toen was de grond nog van Hendrik Jan van der Vegt op het erf Slurink, Gravenweg 3. Hij bezat ook de naast liggende weerdgronden, Heerenweerd * 31 van 4 ha. Het boerderijtje was 1,7 ha groot. Hiervan was 0,9 ha bouwland wat hoger gelegen en 0,8 ha lager liggend weiland. De weg langs de Zwarte Ka werd het Meibergsdiekie [L] genoemd of Nieuwendijk [C]. Noordelijk van de boerderij tegen de Zwarte Ka bevond zich een laagte, dat het Dalletje * 32 werd genoemd (het dalletje).

Bewoners: 1840 C 186 W. van Dam, 1850 + H. van Dam, 1860 F 233 L. van Dam, 1880 + A. van Dam, 1890 F 272 A. van Dam, 1910 F 307 + R. van der Kolk, 1920 F 352 Wed. A. van Dam, 1930 E

607 Wed. A. van Dam + Z. Oldenhof, E 607A A. van Dam, 1945 E 607 J. van Dam, E 607A A. van Dam, 1948 Meibergsdijk 2 J. van Dam, Meibergsdijk 4 A. van Dam, 1970 Meibergsdijk 2 Wed. H. van Dam-Vels, 1985 W. Kuttschutter.

Boerderij nr. * 18 Maatsplaats (1723) of 't Dekkers (1798) Meibergsdijk 1 familie Schutte

Dit boerderijtje is als katerstede al oud. In 1723 was Harmen Maat rotmeester. Dat was de buurtvertegenwoordiger bij de overheid. De familie van Broekhuizen verkocht in 1724 de katerstede, die in gebruik was bij Herman Maat, aan Arnold Gelderman. Volgens het oude polderregister was de Maatsplaats 4½ morgen (5,5 ha). In 1798 werd er een verzoek ingediend om erve Dekkers, zoals toen de naam was, uit het vuurstedenregister (schoorsteenbelasting) te halen. Hierover werd negatief beslist. Blijkbaar woonde er toen de familie Dekker die dat nog wel kon betalen. Zo'n 94 jaar na de aankoop verkoopt in 1818 de familie Gelderman dit boerderijtje aan Hendrik Dekker. In 1832 is de boerderij met normale waarde (klas 7) van Hendrik van Munster. De oppervlakte is dan minder dan vroeger, 2,9 ha, waarvan 0,8 ha bouwland. Het Dekkerslandje * 33 hoorde er niet meer bij. Dat was van boerderij 't Vondel * 19 (Lierderholthuisweg 51). Van Munster stond wel als landbouwer vermeld. Hij had er vermoedelijk grond bij gepacht. De weg langs de boerderij (nu Meibergsdijk) werd de Nieuwendijk [C] genoemd. De voornaamste verbinding tussen de Lierderholthuisweg en de Gravenweg liep mogelijk langs het Lierderholthuis voordat de Nieuwendijk er was en werd verbeterd. Bij de aanleg van een kunstweg (verharding) langs de Nieuwe Wetering in 1870 werd bij deze boerderij een tolboom geplaatst. Bij de opheffing van de tolleren in 1886 van deze weg werd de tolboom gekocht door buurman L. van Dam voor 9 gulden en 25 cent (boerderij * 17).

Bewoners: 1723 Harmen Maat, 1751 nr. 53 Harmen Hendriks (Maats), 1764 Gerrit op 't Maats, 1795 Jan Gerrits Maat, 1798 Dekker, 1803 Jan (Dekker) op Maats, 1811 + 1818 Hendrik Dekker, 1832 Hendrik van Munster, 1840 + 1850 C 194 C. van Dorth, 1860 F 234 + G.H. van Dorth, 1880 G.H. van Dorth, 1890 F 273, 1910 F 308, 1920 F 353 G.H. van Dorth, Wed. G. Goldsteen, W. Th. Melenhorst, 1930 E 608 W. T. Melenhorst, 1936 A. J. van Vilsteren, 1939 H. G. Blankvoort, 1948 + 1970 + 1985 Meibergsdijk 1 J. H. Schutte.

Boerderij nr. * 19 Het Vondel of Tiggelhof (1832), daarvoor Hannes (1748) Lierderholthuisweg 51 familie Dijkslag

Op een wat hogere plek langs de Oude Wetering [K] stond begin 18e eeuw de boerderij van Harmen Derc Hannis. Deze boerderij blijkt in 1832 een grote boerderij te zijn van 29 ha van Thony Tiggelhof en had een bijzonder hoge waarde (klas 3). Zo'n waarde kwam bij een boerderij vrijwel niet voor. Bij de boerderij lag 3,5 ha bouwland van goede kwaliteit. De helft daarvan lag bij huis en de rest op de Dwarsakkers * 52. Er was 21 ha weide en hooiland. Hiervan lag 3 ha bij de boerderij en de rest verspreid over het Lierderbroek. Onderverdeeld was dat 6,5 ha in het Geere * 49 (kaart 1), 7 ha in het Meibergsblok * 20 en Lege Roggenbelt * 21, 3,5 ha lag aan de overzijde van de Meibergsdijk inclusief het Dekkerslandje * 33. Verder was er 3,5 ha bos en hakhout aan de Moerweg genaamd de Schans en 0,5 ha hakhout langs de westzijde van de Meibergsdijk. Langs de boerderij liep over de dijk van de Oude Wetering [K] tot 1830 de hoofdverbindingsweg van Zwolle naar Raalte [F] met een doorverbinding naar Deventer. De naam van de boerderij geeft aan dat er voor de boerderij een vonder lag (afneembaar brugdek) over de Oude Wetering. Hierover liep een kerkpad [D] richting de Bredenhorsweg en verder naar Heino. Voorbij de Schiphorst * 21 had dat pad de naam Holtermanspad [E]. Aan de polderzijde van de dijk lag de Zeegraven [M], een afwateringssloot waar

Salland blues

oud boerenland
akkers groene weiden
onder een staalblauwe lucht
vee
schuren
kerken en silo's
blauw op de horizon
manshoog de mais
boerderijen
groen uitgeslagen
liggen hier
weggezonden
de loopstallen
groot en hoekig
niet langer
met riet gedekt
manshoog de mais
and remember
time is no money here:
altijd staan er wel koeien
op het punt te kalven
manshoog de mais
met dank aan de spermabank
they shall overcome
manshoog de mais
manshoog de mais

Henne J. Neppelenbroek, Heino

het door de dijk zijgende water, afgevoerd kon worden.

Veldnamen: Op 't Hannes * 36, Achter de berg * 37, hooiberg, Koeland * 34 van het Vondel, Mertens land * 35 van verschillende eigenaren, Het Zwarte land * 46. Doordat dat land nogal eens onder water stond en er daarna zwart uitzag, zal dit vermoedelijk de oorsprong van die naam zijn.

Bewoners: 1723 Harmen Derc, 1748 Lambert Hendriks op 't Hannes, 1764+ 1767 Jan op 't Hannes, 1805 Hannes Jans, 1811 Hendrik Hansen, 1832 Thony Tichelhof, 1840 C 179 G. Denekamp, 1850 A. Lammersen + fam. Denekamp, 1860 F 235 A. Lammers, 1880 G.J. Luchtenberg, 1890 F 274, 1910 G. J. Luchtenberg, 1920 F 354 S.A. Luchtenberg + G.J. Luchtenberg, 1948 Lierderholthuisweg 39 A. Luchtenberg, 1970 S.G.J. Luchtenberg, 1985 Lierderholthuisweg 51.

Boerderij nr. * 20 Engbert (1735) of Kleine Schiphorst (1601) Lierderholthuisweg 44 familie Bosscher

Deze boerderij was een afsplitsing van de boerderij Schiphorst * 21. In 1601 werd dat al vermeld als een bouwkamp bij Schiphorst aan de Oude Wetering waar een (extra) huis op staat. De eigenaar was in 1682 Griffier Roelinks weduwe. Achter deze katerstede lag een hoge akkerbouwkamp richting Schiphorst. Het boerderijtje werd tezamen met de Schiphorst in 1714 door Hendrik Muntz, schout van Heino, gekocht van J.M. Muilert van de Bakenhagen met 2 morgen land ($\pm 2,5$ ha). In 1735 woonde er Engbert Everts van wie de naam van de boerderij werd afgeleid. Het hoofdberoep van de bewoner was tot circa 1811 schipper op de weteringen. Dat zal een karig bestaan geweest zijn want in 1764-1765 werd Engbert als onvermogen aangemerkt. In 1777 werd het land van dit erf van Catharina Muntz aangekocht door Hendrik Jans; hij verkocht dat in 1780 weer aan Leida Gerrits. Daarmee kwam de grond in bezit van de bewoners. De boerderij was al haar eigendom (recht van opstal). In 1832 was het een boerderijtje met 0,87 ha eigen grond van de weduwe van Everts Schipper. Hiervan was 0,66 ha hoog bouwland. De boerderij was in redelijke staat (klas 8). Zij had vermoedelijk wat weidegrond in pacht gezien de vermelding als landbouwster. Deze boerderij is uitvoerig beschreven door G. Hutten in "Wonen en werken aan de Oude Wetering pag. 119". Veldnamen ten noorden van deze boerderij: Het Holtermans * 39 3x, afkomstig van boerderij Holterman (Lierderholthuisweg 38) en in 1832 van J.S. Booghmans van het landgoed de Colckhof. Lage Drol * 40 een perceel land waar door overstromingen nogal eens drek voor kwam terwijl in de Hoge Drol * 41 ook een hoger landdeel was. Deze percelen waren in 1805 door B.J. van Sonsbeeck aangekocht van Knoppert van de Heerenbrink en in 1832 in bezit van de eigenaar van de Colckhof, De Lange Morgen * 42, een lang perceel van 1 morgen (1,23 ha), De Zwarte Morgen * 43. Door overstromingen kon dat land er zwart uitzien.

Bewoners: 1682 + 1714 Evert Jansen, 1723 Evert Schipper, 1735 Engbert Evers, 1770 Wed. Leida Gerrits van Engbert Schipper, 1772 Willem Huberts, 1775 Wed. Leida Hubberts-Gerrits, 1778 + 1795 + Evert Engberts, 1811 E 125 Evert Schipper, 1823 Wed. B. Everts-Schutte, 1834 Jan Dekker, 1840 + 1850 C 173 J. Dekker, 1860 E 216 J. Dekker, 1864 + 1880 E.J. Logterman, 1890 F 275, 1910 F 310, 1914 J. Logterman, 1920 F 355, 1930 E 610, 1943 H.J. Brouwer, 1948 Lierderholthuisweg 14, 1955 J. Bosscher, 1970 + F.J. Bosscher, 1985 Lierderholthuisweg 40 J. Bosscher, $\pm$ 1990 Lierderholthuisweg 44.

Boerderij nr. * 21 Schiphorst (1397) Lierderholthuisweg 40, voorheen familie Herder

Als erf is Schiphorst al zeer oud. In 1397 werd het al genoemd. De boerderij ligt op een horst, een hoogte die in de ijstijd als paraboolduin gevormd is (zie hoofdstuk: De bodem van het Lierderbroek). De grond er omheen is mengelgrond van zand en rivierklei. De geringe veenlaag die er eerst is geweest, zal al lang verdwenen zijn. Op deze boerderij hebben vanaf het ontstaan der weteringen, schippers gewoond. In 1520 bezat Aleff van Rechteren het erf Opten Kolk met ca 38 ha weilanden. De pachters daarvan waren van ca 33 ha Henrick Berntssen en Borchart op Schiphorst. Het erf zelf was door Herman Schiphorst verpacht aan Borchart voor 5 Goudgulden. Daarnaast gebruikte Herman 6 morgen (7,5 ha) op de Nieuwe Wetering. Hieruit, en uit het gegeven dat het onder de erven in de registers was opgenomen, kunnen we afleiden dat de Schiphorst aanvankelijk een groot erf is geweest. In 1520 was het een katerstede geworden. In 1601 werd vermeld: "Een cotterste genaamd Schiphorst gelegen tussen beide weteringen toebehorende vrouw Schonenberg" met ca 1 ha land. Die 1 ha betrof ook de grond van boerderij Engbert * 20. De weidegrond die er bij hoorde werd niet vermeld. De Schiphorst is nogal eens van eigenaar veranderd. In 1682 was deze van de weduwe van burgemeester Vriezen te Zwolle, daarna de weduwe Roelink en daarna van de gezusters Mechteld-Mulert. Vervolgens komt het erf in 1714 in bezit van Hendrik Muntz, schout van Heino. Bij de publieke verkoop in 1777 van de goederen van de erven Catharina Muntz met ook de havezathe Bredenhorst, werd de Schiphorst gekocht door Jan Berents Bruggeman voor 1905 gulden. Hij ging op de boerderij wonen. De pachter is toen van het bedrijf af gegaan. Wanneer in 1809 Jan Berents overlijdt, draagt zijn weduwe Machteld Freriks in 1810 het bedrijf over aan schoonzoon Jan Vonderman. In 1832 is de boerderij van Jan Schiphorst (Vonderman) 4,25 ha groot, waarvan 1,3 ha bouwland en ook een grote tuin van 0,17 ha. De boerderij had een normale waarde klas 7. Als Jan Vonderman in 1843 overlijdt, neemt schoonzoon Hermannes Mensink het bedrijf over. Bij zijn overlijden in 1896 blijkt het bedrijf bijna 8 ha groot te zijn. Zijn zoon Gerrit Mensink blijft er zijn hele leven wonen, ongehuwd. Zijn erfgenaam Willem Lipman komt in 1941 op deze boerderij. In 1967 verkoopt Lipman om gezondheidsredenen de boerderij. Het land werd apart verkocht. Veldnamen: De twee morgen * 65, tweemaal, zijnde 1,23 ha weiland, Schiphorst belt * 66 het hoge bouwland van Schiphorst, Schiphorst kamp * 67 een wat lager gelegen bouwland, Achterste koeland * 68 van boerderij Holtermans (Lierderholthuisweg 38). Schipperskamp * 69 nog een akker van Schiphorst. Langs de boerderij liep een tweetal kerkpaden [D] die elkaar kruisten. Vanuit het Lierderbroek kwam een kerkpad vanaf het vonder (los brugdek) over de Oude Wetering bij boerderij Het Vondel *19. Deze liep richting de Bredenhorstweg, dan over dat terrein en verder in de richting van Heino. Over dat pad gingen ook de boeren en arbeiders naar het Lierderbroek. Vanaf de Schiphorst was dat het Holtermanspad [E]. Vanaf de Hubertsallee kwam een ander kerkpad (D), welke ook langs de Schiphorst liep en verder langs boerderij Holtermans (Lierderholthuisweg 38) naar Lierderholthuis. De Schiphorst is door G.Hutten beschreven in "Wonen en werken aan de Oude Wetering" pag. 107.

Bewoners: 1397 Bertholt ter Schiphorst, 1520 Borchhart ter Schiphorst, 1715 Jan Berends Schiphorst, 1734 + 1748 Jan Jansen Schiphorst, 1751 nr. 48 Gerrit Schiphorst, 1768 Gerrit Willems Schiphorst, 1795 Jan Berents Bruggeman (Schiphorst), 1809 Wed. Machteld Freriks van Jan Berents, 1810 Jan Jansen Vonderman, 1832 Jan Vonderman (Schiphorst), 1840 C 174 J.Vonderman, 1843 Wed. M.Vonderman-Schiphorst, 1849 H.Mensink, 1860 + 1880 E 215, 1890 F 257, 1896 G.J.

Boerderij Middag, Lierderholhuisweg 42

Boerderij familie Middag, tijdens de overstroming
op 27 februari 1946

De Schiphorst, schilderij uit 1832, Lierderholhuisweg 40-42

Mensink, 1910 F 292, 1920 F 339, 1930 E 590, 1941 W. Lipman, 1948 Holtermanspad 1, 1967 W.A. Herder, 1985 Bredenhorstweg 19A, ± 1990 Lierderholthuisweg 40.

Boerderij nr. * 22 Lierderholthuisweg 42 familie Middag

Bij de veiling van het landgoed de Kolkhof (nu Colckhof genoemd) in 1907 werd daarvan de meeste grond aan de zuidwestzijde van de spoorlijn, 21 ha gekocht door Derk Middag uit Dieze bij Zwolle (Diezerweg 74) voor 24.155 gulden. Hij liet dicht bij boerderij Schiphorst *21 een nieuwe boerderij bouwen. Op die plek bevond zich in 1832 een perceel hakhout van 1 ha van J.S. Booghmans van de Kolkhof, genaamd: het Holtermansbos *44. Dat was genoemd naar de oorspronkelijke gebruiker op boerderij Holtermans (Lierderholthuisweg 38). Een paar jaar later kocht Derk Middag ten noorden van de spoorlijn van verschillende eigenaren er nog eens 8 ha grond bij. Het werd een grote boerderij met in 1917 20 melkkoeien, in 1962 26 stuks en in 1984 75 melkkoeien. Over de toegangsweg vanaf de Hubertsallee liep langs de boerderij een kerkpad [D]. Deze liep langs Schiphorst naar Lierderholthuis via het Holtermanspad [E]. Dit pad is door afsluiting van de spoorwegovergang vervallen.

Veldnaam: Achterste Windesheimerland *45, achter de spoorlijn gelegen en oorspronkelijk van een eigenaar uit Windesheim. Dat gehele perceel, ook over de spoorlijn, van 4 morgen (5 ha) groot was in 1801 voor de ene helft van de familie Sloet en voor de andere helft van Gerrit ter Haar samen met Mannes op Klein Eisink (Hubertsallee 5).

Bewoners: 1907 F 257A D.Middag, 1910 F 291, 1920 F 338, 1930 E 589, 1948 Bredenhorstweg 19 D.Middag, 1970 A.Middag, 1985 + G.F.Middag, ± 1990 Lierderholthuisweg 42.

Boerderij nr. *23 Neurink (1709) of Hooge Kappert Lierderholthuisweg 53 familie Groot Beumer

Gezien de ligging van deze boerderij zal ze een afsplitsing zijn van boerderij 't Vondel * 19 (Lierderholthuisweg 51). De oorspronkelijke naam is Noordink geweest (1699), hetgeen vertaald kan worden als noord – huis. Dat erf lag het meest noordelijk langs de Oude Wetering in het Lierderbroek. Al in 1720 was er de verbuiging "Neuring op de Olde Weteringe". De boerderij werd ook wel Hooge Kappert genoemd. Mogelijk was deze naam het gevolg van een hoge kap en het feit dat de boerderij op een hoogte stond. Het is niet bekend wanneer de bewoners eigenaar zijn geworden. In 1832 was de weduwe Anna Neurink van Gerrit Kamphof eigenaar van de boerderij met een vrij hoge waarde, klas 5. Er hoorde 10 ha grond bij waarvan 1,8 ha bouwland was, gelegen naast de boerderij. De rest was wei- en hooiland. Hiervan lag ca 5 ha achter het huis tot aan de Meibergsdijk en 3,5 ha in het Geerblok * 49 (kaart 1). De veldnaam daarvan was Reefmans * 58. Overige veldnamen: De Lage Kappert * 50 mogelijk bijgepachte lage grond. Het was in 1832 van Jannes Molensteeg, Peerdeweide * 48 afkomstig van boerderij Boerdijk * 25 en daarna van Frederik Meijman, bakker aan de Bredenhorstweg, Hardesteinsland * 38, Haersterland * 62 en 't Schippersland * 63.

Bewoners: 1699 t/m 1717 Jan Noordink + Wolter Noordink, 1709–1710 + Jan Tonyssen Neurdinck, 1720 t/m 1738 Rutger Neurdinck, 1734–1737 + Rutger Herms Noordinck, 1736–1748 Gerrit Neurding, 1751 nr.51 Herman Noording, 1764 + 1767 Gerrit Neurinks, 1786 + 1795 + 1811 Gerrit Jansen Kamphof, 1832 Wed. A. Neurink van G. Kamphof, 1840 C 178 G. Doevelaar, 1850 + G. Doevelaar jr., 1860+1880 F 236 G. Doevelaar, 1890 F 276, 1910 F 311 G. Doevelaar jr., 1920 F 356, 930 E 611, 1948+1970+1985 Lierderholthuisweg 41 AH. Groot Beumer, ±1990 Lierderholthuisweg 53.

Boerderij nr. * 24 Lierderholthuisweg 55 voorheen familie van der Zee Het perceel waar deze boerderij op gebouwd is, was in 1832 1,8 ha weiland van boerderij Boerdijk * 25 (Lierderholthuisweg 57-59). Rond 1925 zal er gebouwd zijn. Veldnamen: Koeland * 51. Een koeland mocht niet te laag zijn om er de hele zomer koeien te kunnen weiden. De ondergrond was een deel van een paraboolduin (zie boerderij * 21), Het Morgentje * 49, een perceel van 1,23 ha, Dwarsakkers * 52 in 1832 van boerderij Het Vondel * 19. Bewoners: ± 1925 E 612 D.J. van Dam, 1948 Lierderholthuisweg 43 L. van Dam, 1970 B.W. Holterman, 1985 Lierderholthuisweg 55 H. van der Zee.

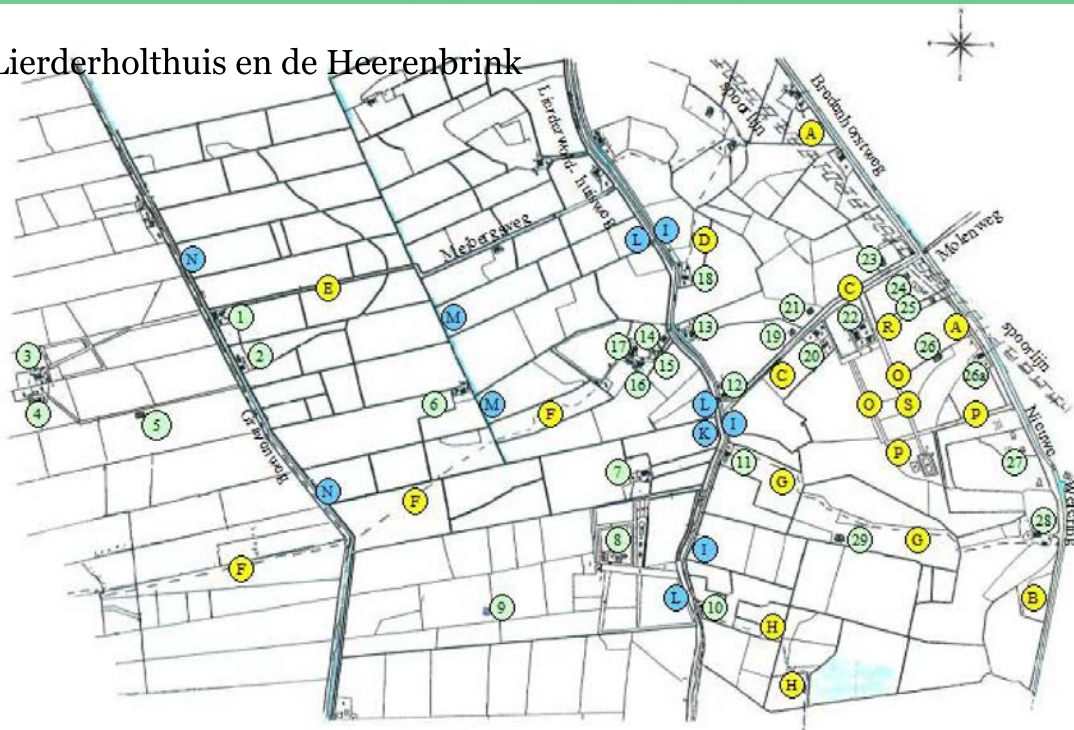
Boerderij nr. * 25 Boerdijk (1578) Lierderholthuisweg 57-59 familie Busser

Deze boerderij dateert uit de 16e eeuw. Op een verpondingslijst (belasting) werd in 1578 Boerdijk vermeld. Uit de 17e eeuw ontbreken de gegevens. In 1723 werd de weduwe Boerdijks vermeld. En in 1751 waren de erven van Rijnevelt eigenaar. De familie Boerdijk woonde tot 1767 op deze boerderij en werd opgevolgd door de familie Loman. De Lomans werden ook als schipper vermeld. De boerderij is in 1803 door de weduwe Lavoorde (Lierderholthuisweg 65) aangekocht voor 3400 gulden. Er was toen 7,5 ha land bij. In 1832 was de boerderij met vrij hoge waarde (klas 5) van Hendrik Jan Lavoorde. Er hoorde toen 12,7 ha land bij. Hiervan was 1,8 ha bouwland, daarvan lag 1,3 ha naast de boerderij en 0,5 ha bij boerderij Loman * 8 (Lierderholthuisweg 65). Het wei- en hooiland van 10,8 ha lag vrijwel geheel in een strook tussen de Oude Wetering [K] en de Zwarte Ka [I]. Ook het perceel waarop later boerderij * 24 gebouwd is, hoorde toen bij deze boerderij. Het lijkt een afsplitsing te zijn van boerderij 't Vondel * 19 (Lierderholthuisweg 51).

Veldnamen: De Kampies * 13, akkerbouwkampjes, Kiezebos of Kris Bosch * 54 dat in 1832 van Hendrik Jan Kievitsbosch op boerderij Kiezebos (Molenweg 1) was. De Groene Boerdijk * 55 was in 1832 van Jan Hendrik Kloosterman maar zal ooit bij Boerdijk gehoord hebben, Nieuwe Weide * 57, Lange Boerdijk * 56 een lang perceel van 6,6 ha dat in 1832 van Arend Gansepanne, landbouwer te Heino, was en oorspronkelijk ook bij Boerdijk behoord heeft, Reefmans * 58, in 1832 van boerderij Neurink nr. * 23, Leusmorgen of Haarleboer * 59, een morgen (1,23 ha) afkomstig van boerderij Haarleboer (Eikenlaan 4) en in 1832 van Jan Kortstede (Lemelerveldseweg 34), Koopmans Kaamp * 60, in 1832 van Theunis Zonnebeld, landbouwer Heino, Krijsmans kampje * 64, 't Lege Loo * 61 het lage Loo was in 1832 van de Wed. van Jan Assies Kloosterman. Het behoorde eerder bij boerderij Loman * 8.

Bewoners: 1723 Wed. Boerdijks, 1748 Teunis Jans Boerdijk, 1751 nr. 60 Herman Boerdijk, 1765 + 1767 Jannes Boerdijk, 1803 Aaltien Willems, 1840 C 193 J. Zielman, 1850 Wed. G. Zielman-Lavoorde, 1860 F 237 familie Zielman, 1880 J. Zielman, 1890 F 277 J. Zielman, A.J. Lammersen, W. van Dam, 1910 F 312 W van Dam, J. Bosch, G.J. Keizer, J.C. Zeën, 1920 F 357 J. Borst, D. van Dam, 1930 E 613 J. Bongers, 1948 Lierderholthuisweg 45, 1970 J. Busser, 1985 + J. Busser, ± 1990 Lierderholthuisweg 57-59.

Lierderholthuis en de Heerenbrink

Boerderijen

- 1 Meibergsdijk 3 Meiberg
- 2 Gravenweg 10 Bartels of Dorgelo
- 3 „ 5 Olger
- 4 „ 3 Sluring
- 5 „ 1 Schutte of Wolfsbelt
- 6 Kerkslagen 9 Gansekuile
- 7 Lierderholthuisweg 21-23 't Haken
- 8 „ 13-15 Den Vrijhof
- 9 „ 17
- 10 „ 22 Jan Klaassen
- 11 „ 24-26 Laurens of Pellen
- 12 Herenbrinksweg 10 Den Ouderdom/ Bouwhuis
- 13 Lierderholthuisweg 30 't Holthuis
- 14 Kerkslagen 2 Arendshuis of Bouwhuis
- 15 „ 1/3/8 RK.kerk, Pastorie Kostershuis
- 16 „ 5 Lierderholthuis of Stevenshuis
- 17 „ 8/56 Spieker Lierderholthuis en dorp
- 18 Lierderholthuisweg 38 Holtermans
- 19 Herenbrinksweg 6-6A
- 20 „ 5 Klein Heerenbrink
- 21 „ 4
- 22 „ 3-3A De Heerenbrink
- 23 „ 2 Stegeman
- 24 „ 1 Muntzhuys of Scholtenhuis
- 25 Nieuwe Wetering 27-31 bedrijven ABTB woningen
- 26 „ „ 25 Vrolijke Heerenbrink
- 27 „ „ 5 t/m 23 Stallen KI en woningen
- 28 „ „ 1 Kraaijenschot
- 29 „ „ 3 Het Loo
- 26A „ „ bij 25 Jagershuis en Vrolijken

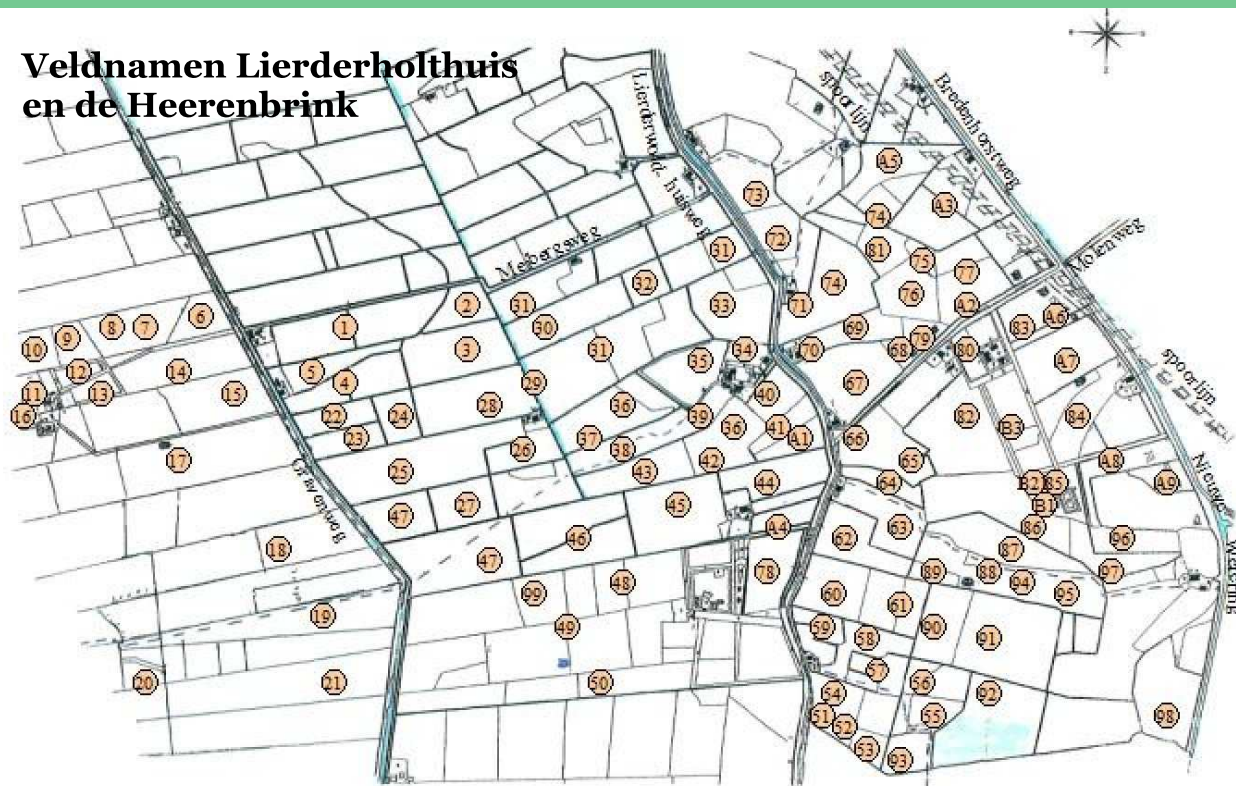
Oude wegnamen

- A Weg Zwolle-Raalte 2x
- B Weg Zwolle-Deventer
- C Cornelis Steege 2x
- D Holtermanspad
- E Meibergsdiekie
- F Kerkpad Herxen –Lierderholthuis 3x
- G Kerkpad Velner-Wechterholt-Lierderholthuis
- H Kerkpad Elshof-Wechterholt-Lierderholthuis
- R Grootte Allee
- O Allee's Heerenbrink
- P Annen Allee
- S Lange Allee
- T Sumpelsdijkje
- V Oude kerkpad naar Herxen

Oude waternamen

- I Oude Wetering 3x
- K Bouwhuisbrugge of Smidsbrugge
- L Zeegraven 3x
- M Zwarte Graven of Zwarte Ka 2x
- N Velickengraven of De Graven 2x

Veldnamen Lierderholthuis en de Heerenbrink

- 1 Meibergsblok
- 2 Zwarte Ka
- 3 Achterste Dorgelo
- 4 Voorste Dorgelo
- 5 Hagendam
- 6 De Lege Willigen
- 7 Koeweide
- 8 Bouw Willigen
- 9 Hoge Willigen
- 10 Sonsbeecker Willigen
- 11 Olger Belt
- 12 De Hoge bosch
- 13 De Lage bosch
- 14 Hooge Heeren Willigen
- 15 De Bree weide
- 16 De Kooi
- 17 De Wolfsbelt
- 18 Kuinders Kampje
- 19 Gasthuis land
- 20 De Kooi
- 21 De Wolfskamp
- 22 Woeste erve
- 23 Jodenland
- 24 Wolfskamp
- 25 De Kooi
- 26 De Belt
- 27 De Leege Gansekuil
- 28 Vicarie
- 29 Kerkslagen
- 30 Bethlehem Slag
- 32 Het Morgentje
- 33 De Ossemaat
- 34 Bouwhuis

- 35 De Kamp of Vicarie of Boskamp
- 36 Grote Bongerd
- 37 Kamerweide
- 38 De Lange Kamp
- 39 Oude Kerkhof
- 40 Wichershof of Vicarie
- 41 Smederije
- 42 Koeland
- 43 Hooiland
- 44 Het Voorste land
- 45 Koeland Haken
- 46 De Bongerd
- 47 Het Leege Haken
- 48 Den Vrijhof
- 49 De Raalter Slag
- 50 Smalle Slag
- 51 Het Bongertien
- 52 De Akkertjes
- 53 Klein Landje
- 54 De Dekkerieje
- 55 De Weembelt
- 56 Weembeltbosch
- 57 Hooiland of Lage Stuk
- 58 Koeland
- 59 Pellenland
- 60 Het Pellen
- 61 Onze Pellenland
- 62 Koeland
- 63 De Hoge akkers
- 65 Het Maatje
- 66 Sikkendelle
- 67 Koeland

- 68 Geertmans Land
- 69 De Kamp of Langenkamp
- 70 De Bongert
- 71 't Hoffie
- 72 Het Voorste Koeland
- 73 De Kamp
- 74 Holtermans Blok 2x
- 75 Het Bössie van Flip
- 76 Hakenkamp
- 77 Holthuizen
- 78 Bergmans land
- 79 Kampje
- 80 Appelbongerd
- 81 Holtermans Kleine kaampje
- 82 De kamp of Bouwkamp
- 83 Pompenlandje
- 84 Vrolijke kamp
- 85 De Helle
- 86 Cromme Hoek
- 87 Het Loobosch
- 88 De Hoge of Lange Kamp
- 89 De Bongerd
- 90 Koeland
- 91 Loostuk
- 92 Lege stuk
- 93 Lege gat
- 94 De Veurste vief akkers
- 95 De Achterste vief akkers
- 96 Bergmate
- 97 Bergmatebosch
- 98 Wetteringsland
- 99 De Voorste Voorslag

- A1 Het Bouwhuis
- A2 Spijkerkamp
- A3 Watermanslanden
- A4 Rozenmate
- A5 Oude Koeland
- A6 Kleine Landje
- A7 Nieuwland
- A8 Annenbos
- A9 Lindeboomslandje
- B1 Knollenbos
- B2 Zwarte Weide
- B3 Telgenbos

Lierderholthuis en de Heerenbrink

Omschrijving van het gebied

In dit deel wordt het gebied rond Lierderholthuis en de Heerenbrink behandeld. Dat gebied wordt globaal begrensd door de Meibergsdijk aan de noordzijde, de gemeentegrens Heino-Wijhe aan de zuidzijde, de spoorlijn en de Nieuwe Wetering aan de oostzijde en de Gravenweg aan de westzijde. In aanvulling hierop is het gebied direct westelijk van de Gravenweg en een aansluitend deel zuidelijk van de gemeentegrens met Wijhe eveneens behandeld. De daar wonende boeren zijn vrijwel allen op Heino/Lierderholthuis georiënteerd en de er om heen liggende gronden zijn meestal in gebruik geweest door de boeren uit Heino.

De gronden rond Lierderholthuis

In de vorige hoofdstukken is het Lierder- en Molenbroek beschreven: “De bodem in het Lierderbroek; De strijd met het water en Molens en boerderijen”. Dat is ook voor dit gebied van toepassing. Evenals in het noordelijk deel van het Lierderbroek, liggen Lierderholthuis, de Heerenbrink en de boerderijen op de vroegere zandopduikingen in de veen- en broekgronden, “luren” genoemd. Volgens Jan Bielemans in “Heino, Een geschiedenis van mens en plaats” is de naam Lierderholthuis afgeleid van Lure, Leere- Lierder – holthuis. Daarbij verwijst ‘holt’ naar ‘erf’ plaats en niet naar houtgewas. Rond de Heerenbrink * 22 en Kraaijenschot * 28 lagen de gronden wat hoger dan in het Lierderbroek. Oorspronkelijk kwam daar wat minder veen voor. Op de hoogste delen ontbrak het kleidek. In de overstromingsperiode van de IJssel tussen de jaren circa 200 en 1300 kwam er geen rivierwater die daar de klei afgezet kon hebben. Door het graven omstreeks 1325 van de Oude Wetering [I] werd aan de westkant daarvan een kade (dijk) aangelegd (nu Lierderholthuisweg). Het water dat door de Vloedgravens vanuit de oostelijker gelegen gebieden kwam, kon toen moeilijker weg. Dat water had een hoge zuurgraad en bevatte veel ijzerbestanddelen: “Rodolm”, (neerslag van ijzeroer). Dat was niet best voor de vruchtbaarheid van de bodem. Daarom werd al vrij snel tegen 1350 de Nieuwe Wetering gegraven met eveneens een kade aan de westzijde. Daarover kwam de verbindingsweg van Zwolle naar Raalte [A] en Deventer [B] te liggen. Door de zijlen bij de boerderijen ter Souwe (Lierderholthuisweg 7) en Schutte (Langeslag-afgebroken) kon de waterstand geregeld worden. De lage gronden konden in de winter bevoloed worden met water uit de Oude Wetering die wat vruchtbaarder slib bevatte. De hogere gronden tussen beide weteringen hadden daar geen baat bij. Deze zijn daardoor veelal in een wat latere periode ontgonnen. Op de laagste delen kwam bos voor, getuige de naam het Loo * 29. Loo = bos. Op de andere gronden werden veel schapen geweid, getuige de naam Kraayenschot * 28. Ook op de Heerenbrink * 22 trof men schapen aan. Een schaapskooi werd hier vroeger altijd schot genoemd. Een schot waarbij nog al eens kraaien werden gezien werd Kraaijenschot. Heerenbrink kan afgeleid zijn van herders-brink. Dat was een omheinde ruimte waar de herders de schapen bij elkaar dreven. De daar gelegen hoge grond was daarvoor geschikt als de lage grond in natte periodes te drassig was. Bij Kraaijenschot is al vrij vroeg, voor 1230, een boerderij gesticht. Op de Heerenbrink is dat later mogelijk pas na 1520 gebeurd.

Boerderij Lierderholthuisweg 51, familie Lugtenberg

Boerderij Lierderholthuisweg 53, familie Groot Beumer
foto 1979

Boerderijen Lierderholthuisweg 30, 32 en 34

Achterzijde boerderij Lierderholthuisweg 22, familie J.
Klaassen

Boerderij Lierderholthuisweg 38, familie Nijhof voor
1945

Boerderij Lierderholthuisweg 65, familie Loman

Van boerderijen tot buitenverblijven

De oudste boerderijen zijn vermoedelijk ontstaan bij de ontginning van het Lierderbroek rond 1300. Dat was hier Lierderholthuis * 16, vermeld in 1310 en vervolgens: Meiberg * 1, Olger * 5 en vermeld in 1300 Kraaijenschot * 28. Daarna zijn er voor 1600 een 5-tal bijgekomen: Gansekuile * 6, 't Haken * 7, Den Vrijhof * 8, (Klein) Heerenbrink * 20 en 't Holthuis * 13. Elke boerderij had bouwland voor eigen gebruik. Bij een grotere oppervlakte daarvan, boven circa 2 ha, moest graan als pacht afgedragen worden. Voor de opslag van de oogstproducten –vooral graan- werden spijkers (in taalgebruik 'spiekers') gebouwd. De opslag was op de zolder- verdieping. Dit vanwege het ongedierte op de begane grond. De benedenverdiepingen werden al vrij snel gebruikt als zomerverblijven voor de (leen-) eigenaren van de boerderijen die in de stad of verder weg woonden. Geleidelijk werden deze spiekers uitgebouwd tot buitenverblijven of deze werden in de buurt ervan gebouwd. In de tweede helft van de 17e eeuw werden ze voorzien van grachten, lanen en parken. Dat is geschied met de Heerenbrink, het Lierderholthuis, Den Vrijhof en het Olger. Daarbij werd het spieker Lierderholthuis in 1685 voorzien van een kerkhuis, een bouwhuis en alleen grachten. Hier kon geleidelijk een dorp ontstaan dat eerst de Wetering werd genoemd.

De oude wegen en waterlopen

Langs de Nieuwe Wetering liep tot de aanleg van de Rijksweg Zwolle-Almelo (nu N 35) in 1830 de voornaamste verbindingsweg van Zwolle naar Raalte [A]. Voorbij de tolbrug, waarbij de weg naar Raalte over de Bornweg verder ging, was de weg langs de Nieuwe Wetering een verbindingsweg naar Deventer [B]. Dat werd een lokale verbinding nadat de weg Zwolle-Deventer via Wijhe en Olst verbeterd was. De Nieuwe Wetering werd 1865 verhard tussen de Hubertsallee en de Rozendaalseweg. Een gedeelte daarvan is nu de Bredenhorstweg. De weg vanaf Lierderholthuis naar de Nieuwe Wetering, aansluitend op de Molenweg, was de Cornelis Steege [C]. Deze was genoemd naar de aan deze weg wonende familie Cornelis die later Klein Heerenbrink werd genoemd (boerderij * 20). Er liep een pad vanaf herberg de Witte Leeuw (Bredenhorstweg 5-7) langs boerderij Schiphorst (Lierderholthuisweg 40) die via een vonder over de Nieuwe Wetering bij boerderij het Vondel (Lierderholthuisweg 51) uitkwam. Dat pad kruiste bij Schiphorst een weg vanaf de Hubertsallee die verder ging richting boerderij Holtermans * 18 (Lierderholthuis-weg 38). Dit pad heette het Holtermanspad [D]. Het eerste deel was een kerkpad vanuit het Lierderbroek naar Heino. Over dat pad gingen ook de boeren, vooral in de zomer om bijvoorbeeld gras te maaien en te hooien in het Lierderbroek. Het tweede deel was het kerkpad vanaf de Hubertsallee naar Lierderholthuis. Het Meibergsdiekie [E] is nu het westelijk deel van de Meibergsdijk, genoemd naar boerderij Meiberg * 1 (Meibergsdijk 3). Er liep een kerkpad Herxen-Lierderholthuis [F]. Dat pad liep midden door het Lierderbroek. Het kerkpad aansluitend op de Bornweg was het pad Velner-Wechterholt-Lierderholthuis [G]. Deze liep langs boerderij Kraaijenschot * 28 (Nieuwe Wetering 1) om bij Laurens * 11 (Lierderholthuisweg 24) op de Lierderholthuisweg uit te komen. Het kerkpad Elshof-Wechterholt –Lierderholthuis [H] liep langs de boerderijen Wechterholt 43 en 45 om via de Weembelt * 55 bij boerderij Jan Klaassen * 10 (Lierderholthuisweg 22) op die weg uit te komen. Langs de gehele Lierderholthuisweg liep vroeger de Oude Wetering [I]. Deze is nu in Lierderholthuis en noordelijk

daarvan gedempt. Er werden omstreeks 1973 nieuwe brede waterleidingen gegraven, gedeeltelijk via een ander tracé na de wateroverlast van 1956. Over deze wetering lag de Bouwhuisbrug of Smitsbrug [K]. Deze was genoemd naar de familie Bouwhuis die er eerst bij woonde. Later woonde daar smid Middendorp en dan Olde Bijvanck. De eerste brug is daar betaald door de eigenaar van de Heerenbrink. Na klachten over de inning van de tolheffing, werd de brug gekocht door de marke Heino. De brug is tijdens de bevrijding in 1945 opgeblazen en het huis van de smid werd ook verwoest. De nieuwe brug ligt nog steeds over de gedempte wetering. Dat zou een blijvende herinnering kunnen zijn aan het dorp 'de Wetering' zoals Lierderholthuis werd genoemd. De Zeegraven [L] was een sloot die aan de westzijde van de Oude Wetering het door de dijk zijgende water moest afvoeren. Aan de noordkant van Lierderholthuis begon de Zwarte Graven of Zwarte Ka [M]. Vanaf het begin van de ontginning omstreeks 1300 van het Liederbroek, voerde deze het water af aan de noordoostzijde van de polder. Zwart verwijst naar het zwarte water dat uit het oude veen kwam. Als gevolg van de inklinking van het veen en door daling van de bodem door de ontwateringen, werd er midden door de polder in 1368 een extra waterafvoer gegraven: De Graven of Velickengraven [N] genoemd.

De boerderijen

Boerderij nr. *1 Meiberg (1578) Meibergsdijk 3 familie Oldenhof.

Boerderij Meiberg is als erf al vrij oud. In 1578 werd deze al vermeld in de verpondingslijst (belastingen). Het was vroeger een grote boerderij met gronden ter weerszijden van de Gravenweg, ten noorden van de Meibergsdijk en in het noorden van het Liederbroek. Daar is de boerderij Klein Meiberg of Meeuwisbelt (Gravenweg 20) vermoedelijk van afgesplitst. De boerderij van Derk Meiberg had in 1832 een hoge waarde, klas 5 en was 25 ha groot. Hiervan lag het erf met 15,3 ha in de gemeente Heino en 9,7 ha (hooiland) in de gemeente Wijhe bij de Wolfsbelt * 17. Er was 3,7 ha zeer goed bouwland bij -klas 1- waarvan 2,3 ha bij de boerderij lag en 1,5 ha bij het Fraterland (bij Gravenweg 14). Daar lag ook nog 5,7 ha weiland. Er was 3 ha heide aan de Berkendijk; verworven bij de verdeling der markegronden in 1825. Na 1910 is de boerderij blijkbaar afgebroken en het erf verplaatst naar Meibergsdijk 2- 4. Zo rond 1939 komen we weer bewoners op de oude erfplaats tegen.

Veldnamen: Meibergsblok *1, Zwarte Ka *2. Deze grond lag tegen de oude afwateringssloot de Zwarte Graven die ook de Zwarte Ka [M] werd genoemd.

Bewoners: 1695 – 1704 Willem Meiberg, 1717 -1732 Jan Meibergh, 1748 Jan Meiberg, 1755 – 1765 Jan Willem Meiberg, 1767 Derk Zwiër Meiberg, 1781 Hendrik Splinter, 1795 Hendrik Meiberg + Derk Meiberg, 1832 Derk Meiberg, 1840 C 189 J.Meiberg, 1850 + H.Meiberg, 1860 F 232 J.Meiberg + familie Meiberg, 1880 H.Meiberg, 1890 F 271 + G.J. van der Linde, 1910 F 306 G.J. van der Linde, J van Dam, G.J.Boerdam, 1920 adres vervallen, 1939 E 605 A.Z.Oldenhof, 1948 Meibergsdijk 3, 1970 + W.L.M.Oldenhof, 1985 W.L.M.Oldenhof.

Boerderij nr. * 2 Gravenweg 10 Bartels (1723) of Dorgelo (1796) familie Van Dam

Boerderij Bartels zal als katerstede ontstaan zijn naast de toen veel grotere boerderij Meiberg * 1.

De bewoners zullen aanvankelijk op deze boerderij meegewerkt hebben. De ondergrond was hier een

zandopduiking, een lure, in een veengebied. (Zie hoofdstuk De bodem van het Lierderbroek). Volgens het register van hoofdgeld 1723 (belasting) woonde Jan op 't Bartels. In 1751 was dat Barteld Berent. In 1764 woonde er weer een Jan op 't Bartels terwijl in 1767 schoonzoon Harmen er bij in woonde. De boerderij was van 't Capittel te Deventer. In 1795 woonde er mogelijk een Jan Vos op 't Bartels. Dit is niet geheel duidelijk. Wel woonde er ook Herm Engberts. Dan trouwt in 1796 Maria Engberts op 't Bartels met Gerhardus Dorgelo. Vanaf die tijd werd Gerhardus Dorgelo vermeld als bewoner van het Bartels (1811). De boerderij was in 1832 van de Stad Deventer en had een normale waarde (klas 7). Recht van opstal had Gerhardus Dorgelo. Er hoorde 8,3 ha land bij. Daarvan was 1,8 ha zeer goed bouwland. De rest was weiland. Dit was in die tijd een boerderij die voor één gezin volledig werk verschafte, bij een grotere boerderij was personeel nodig. Vanaf 1850 tot na 1985 woonde er de familie Van Dam.

Veldnamen: Achterste Dorgelo * 3, Voorste Dorgelo * 4, Hagendam * 5.

Bewoners: 1723 + 1748 Jan op 't Bartels, 1751 nr. 59 Barteld Berents, 1767 Jan Bartels + Harmen, voor 1795 Herm Engberts + Jan Vos?, 1796 + 1832 Gerhardus Dorgelo, 1840 C 187 Wed. J.Kortstee, 1850 H. van Dam + W.Wallegien, 1860 F 233 L. van Dam, 1880 + A. van Dam, 1890 F 270A W.L.van Dam, 1910 F 305, 1920 F 351 + D.J. van Dam, 1930 E 606 W.L. van Dam + D.J. van Dam + Z. Oldenhof + E 605 B W.Lingeman, 1939 E 606 D.J. van Dam, 1948 Gravenweg 10 G.J.van Dam, 1970 Wed. G.H. van Dam – Kappert + G.J. van Dam, 1985 Gravenweg 10 G.J. van Dam.

Boerderij nr. * 3 Olger Gravenweg 5 familie Zijp – Loos

Boerderij Olger kan tot de oude boerenerven van het Lierderbroek gerekend worden. Het ligt op een lure in het vroegere klei op veengebied van het Lierderbroek. (zie hoofdstuk De bodem van het Lierderbroek). Gezien de naamgeving Olger behoorde deze aan dezelfde (leen)eigenaar als de Olgersbelt (Gravenweg18). Daar was tussen 1511 en 1536 22 morgen (27 ha) in eigendom van deze familie. De Olgersbelt is door vererving naar de familie Van Doetinchem gegaan en daarna naar de familie Van Oldeneel van de Heerenbrink. De gronden van de Olgersboerderij zullen aanvankelijk in bezit van de familie Olger gebleven zijn. Er heeft mogelijk een spijker (buitenhuis) bij deze boerderij gestaan of met een herenkamer daarin. Bij deze boerderij waren in 1832 nog restanten van bijzondere bebouwing, grachten, lanen en een tuin aanwezig. In 1832 was deze boerderij Herxen nr. 21 van Jan Brinkert, landbouwer. Voor een boerderij was deze hoog gewaardeerd: klas 4. Voor die tijd was het een grote boerderij van 25 ha. Hiervan was 3,5 ha bouwland, 20,5 ha wei- en hooiland, 0,5 ha erf en tuin, 0,25 ha water (moeras) en 0,5 ha hakhout. Van deze boerderij zijn mogelijk al voor 1832 een boerderij en gronden afgesplitst: boerderij Slurink * 4 (Gravenweg 3) en de gronden van het latere Kleine Olger (Gravenweg 7). Van circa 1917 tot omstreeks 1962 boerde op deze boerderij L.Vels, vervolgens H. Vels en daarna Rauwendaal. Hierna werd het alleen een woning van de familie Zevenboom.

Veldnamen: De Lege (lage) Willigen * 6, Hoge Willigen * 9; Er groeiden kennelijk veel wilgen, Sonsbeecker Willigen * 10 van de familie Van Sonsbeeck (van de Gunne of Den Alerdinck); Bouw Willigen * 8 bouwland, Koeweide * 7, Olger Belt * 11, De Hoge Bosch * 12, De Lage Bosch * 13, Hooge Heeren Willigen * 14. Deze naam slaat op alle grond behorend bij dit erf. Daar werden de voormalige bezitters, de 'heren' met belangrijke functies bedoeld.

Schutte of Wolfsbelt
Gravenweg 1

Schutte of Wolfsbelt
Gravenweg 1

Sluring
Gravenweg 3

Boerderij Bartels Gravenweg 10

Olger Gravenweg 5

Olger Gravenweg 5

Boerderij De Graven, Gravenweg 11

Boerderij Kooiker Gravenweg 9

Boerderij Roggebelt Gravenweg 12

Boerderij nr. * 4 Slurink Gravenweg 3 familie Nieuwenhuis Boerderij Slurink zal al ver voor 1832 een afsplitsing van boerderij Olger * 3 (Graven-weg 5) geweest zijn. Het was een voor die tijd groot bedrijf met veel weiland en is waarschijnlijk gelijktijdig met het Olger een eigendomsbedrijf zijn geworden. Volgens een oud register van het waterschap Het Lierder en Molenbroek bezat H. Slurink het Paardeland in de Duiten bij Gravenweg 11, 4 morgen land, in het Woeste Erve eveneens 4 morgen en in het Brienensland (zuidelijker) 9 morgen. Dat was samen 17 morgen (circa 21 ha). Vanaf 1772 was de boerderij van Derk van der Vegte. In 1797 kwam Hendrik Jan van der Vegte, gehuwd met Aaltje Schutte, ook op deze boerderij. Hendrik Jan was een neef van Derk. In 1832 hoorde er 25 ha grond bij deze boerderij. Hiervan lag 20 ha bij het erf in de gemeente Wijhe en 5 ha in de gemeente Heino, de Gijsberts Weerd en Zwarte Ka (zie hoofdstuk Molenbroek, Broekslanden, boerderijen nr. 12 en 17) ten noorden van de Meibergsdijk. Er was 4,7 ha bouwland. De minimale oppervlakte die vroeger bij een pachtbedrijf hoorde, was 4 ha bouwland. De rest van de gronden was meest weide- en hooiland. Na het overlijden van Hendrik Jan van der Vegte in 1847 werd de boerderij vererfd aan zijn zoon Gerrit Helmus van der Vegte wonend op boerderij 't Klooster (Langeslag Laag Zuthem) en de voortvaring (losse goederen) aan een schoonzoon van Hendrik Jan. De boerderij was inmiddels 39 ha groot. Voor die tijd een zeer grote boerderij. Er is toen een inventarislijst opgemaakt die vele vellen papier besloeg. (Genealogie Gerrijd Hermsen-van der Vegt, 1998). De boerderij is daarna in bezit van de familie van der Vegte gebleven. In 1921 is deze door D.J.J. van der Vegte verkocht met een veel kleinere oppervlakte van bijna 11 ha. Kopers waren Berend en Roelof van Wieren voor een bedrag van 29.000 gulden. Vanaf 1933 tot ongeveer 1952 boerde de familie van Dieren op deze boerderij. Daarna de familie Bijsterbos gevolgd door de familie Nieuwenhuis. Veldnamen: De Breeweide * 15, De Kooi * 16. Westelijk van de boerderij zal vroeger een eendenkooi gelegen hebben.

Boerderij nr. * 5 Schutte of Wolfsbelt Gravenweg 1, familie Schutte

Als een afsplitsing door een verdeling van grond van boerderij Slurink * 4 (Gravenweg 3) is deze boerderij na 1847 ontstaan. Boerderij Schutte is gebouwd op een redelijk hoog gelegen perceel. Dat was in 1832 bouwland (3,8 ha) van die boerderij. Over de bewoners is niet veel bekend. Eerst woonde er de familie Schutte en daarna vanaf 1930 de familie Juinte.

Veldnamen: De Wolfsbelt * 17 en De Wolfskamp * 21 doet veronderstellen dat hier vroeger wolven waren. Kuinders Kampje * 18. Een kampje bouwland dat in 1694 van Arend Koenders was op boerderij 't Haken * 7 (Lierdeholthuisweg 21); Gasthuisland * 19 vroeger behorend tot het gastenhuus-ziekenhuus in de stad. De Kooi * 20. Kerkpad Herxen – Lierderholthuis [F] dat midden door het Lierderbroek liep.

Boerderij nr. * 6 Ganzekuile (1545) Kerkslagen 9 familie Veldman

Erf Ganzekuile is al een redelijk oud erf dat in 1545 werd genoemd in een legaat van Henrich Michielsen en een erf Meenhorst (Lierderbroek, Wijhe). In 1578 werd bij de verponding (belastingheffing) Ganzekuile vermeld. De naam zal slaan op een laagte waar ganzen werden gehouden. Een oude luchtfoto geeft richting de Graven [N] een mogelijke plas aan. Vermoedelijk is

het eerst een katerstede geweest van het erf Lierderholthuis * 16 (Kerkslagen 5) waar de oude akkerbouwkamp bij deze boerderij is gevoegd. Wat de eigenaars betreft, was Frans Ignatius van Oldeneel in 1679 eigenaar van het erf toen hij beslag legde op de goederen van pachter Ernst Derksen. In 1717 was het eigendom van het echtpaar Erik Frederik van Voorst en Maria van Oldeneel. Vervolgens hebben Gerrit Kortenhorst en Jan Alberts Kortenhorst in 1738 het erf van Hendrik Frans van Oldeneel gekocht voor 2900 gulden. De volgende eigenaars waren de Wed. Cortenhorst (1751) en de Wed. Hendrina Kortenhorst – Kloosterman (1779). Volgens de volkstelling in 1795 woonde toen Hermannes Jansen Kooijker op Gansekuile. In 1832 blijkt de boerderij nog van de familie Kloosterman te zijn. Het is dan een grote boerderij met 24,5 ha grond. Er hoorde 7,2 ha zeer vruchtbaar bouwland bij (klas 1 en 2). Er was een grote tuin en ruim 17 ha weiland. De boerderij had een vrij hoge waarde (klas 5). Het bouwland was de Lange Kamp * 38 en De Belt * 26 op de hoge gronden (4 ha) achter het huidige dorp. Wat lager gelegen was de 3 ha bouwland direct noordwestelijk van het dorp Lierderholthuis achter de huidige nieuwbouwwijk.

De overige veldnamen in de omgeving: Woeste Erve * 22. Daar heeft vroeger mogelijk een katerstede gestaan waarvan de gronden woest (braak) hebben gelegen. Jodenland * 23 (Joodse eigenaar?), Wolfskamp * 24, De Kooi * 25. Er is daar een eendenkooi geweest (zie bewoner 1795). In de gebieden met laag gelegen weidegronden bevonden zich meerdere eendenkooien waar met behulp van lokeenden wilde eenden werden gevangen. De Leege Gansekuil * 27; Vicarie * 28, land van een plaatsvervangend bedienaar op een altaar van een broederschap in een kerk. Kerkslagen * 29, een slagen(ontginnings) perceel; Bethlehem Slag * 30 van de Bethlehemkerk te Zwolle, Koeland * 31, Het Morgentje * 32 een perceeltje land kleiner dan 1,23 ha en de Ossenmaat * 33, maatgrond waarop ossen werden geweid.

Bewoners: 1679 Ernst Derksen, 1748 Jan Hendrik en Hendrik Gerrits Gansekuile, 1751 Tonnis Gansekuile, 1764 – 1765 Wed. Gansekuile, 1767 Albert Gansekuile, 1795 Hermannes Jansen Kooijker, 1811 Jan Hendrik en Gerrit Gansekuil, 1840 C 188 H.Gansekuil, H.Voorthuis, 1850 H. Voorthuis, 1860 F 231, 1880 H.Voorthuis, 1890 F 270 G.Stegeman, 1910 F 304 Wed. M.Logtenberg + H.J.Stegeman, 1920 F 350 H.J.Stegeman, B.H.Veldman, 1930 E 604 T.Veldman, 1948 Lierderholthuisweg 31 T.Veldman, 1970 T.Veldman, J.M.J.Veldman – Beumer, 1985 Kerkslagen 9 + H.J. Beumer.

Boerderij nr.* 7 't Haken (1520) of de Veerbrink (1425) Lierderholthuisweg 21-23, respectievelijk familie Van Dam en familie Zuidema-Van Dam

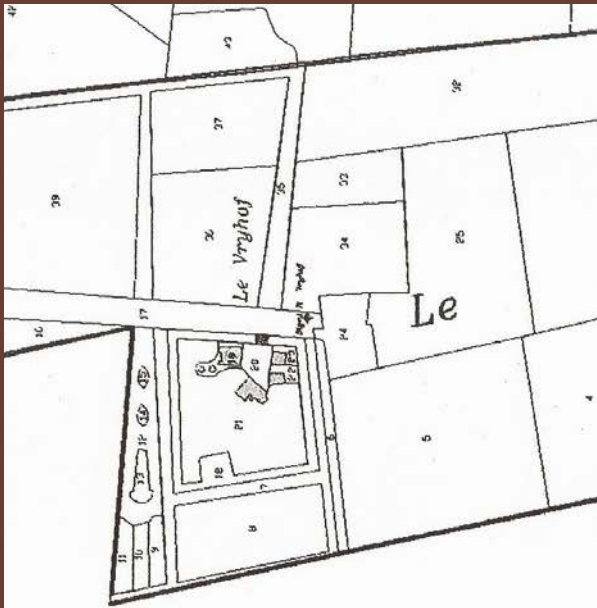
Deze boerderij is als erf al zeer oud. In 1425 werd de Veerbrink al iesn de stukmen van de Bredenhorst (Molenweg 10) genoemd. Deze naam kan uitgelegd worden als een omheind stuk land waarin vee werd samengebracht, waarbij veebrink veranderde in Veerbrink. In 1520 moest Johan Haeke op de Veerbrink 20 goudgulden pacht betalen. Eigenaar was toen Wolter van Bremen. Verder had Johan Haeke 3 morgen (3,7 ha) land in pacht van jonker Seyger van Rechteren van de Bredenhorst voor 9 pond (geld). De betalingen in geld werden alleen gedaan voor weidegronden. Dat er bij een grote boerderij weinig bouwland was, kwam weinig voor. Een gebruik van 4 ha bouwland was het minimum. Mogelijk hoorde toen het Kuinders Kampje * 18 aan de Gravenweg (2,7 ha) al bij de boerderij. Samen met de 1,2 ha bouwland bij huis (1832) was dat 3,9 ha. Deze gronden waren zeer vruchtbaar. Arend Koenders werd in 1694 vermeld als bezitter van een eigen plaats. In 1720 is

Hakeman rotmeester (wijkvertegenwoordiger) van 't Broek. De boerderij is in 1724 van Evert Engberts, gehuwd met Hendrikjen Roeberts, wed. van Kornelis Koenders. De boerderijnaam 't Haken kan volgens W.Grootenhuis de betekenis hebben van 'veel mensen op één plaats', zodat er meer gezinnen op deze boerderij woonden. Na overlijden van Evert Engberts in 1740 erft Hermannes Arends (Koenders) 't Haken en de Paalkamp. Dat was blijkbaar het Kuinders Kampje. In 1751 is ook Coenraat Harms op 't Haken met als eigenaars Hermannes en Wilhelmina Haken. Het oude register van het Molen- en Lierderbroek geeft aan dat het Haken 12 morgen (± 15 ha) groot was. Hiervan bezat burgemeester van Marle 4 morgen en Hakeman 8 morgen. Als Hermannus in 1768 overlijdt, erft Hendrik van Dam het Haken. Vanaf die tijd tot heden bewoonde de familie Van Dam "t Haken". Er is toen een nieuwe boerderij gebouwd zoals het jaartal 1770 in een gebint aangeeft. In 1771 neemt Hendrik Jansen van Dam een hypotheek op 't Haken van 1400 gulden. Het zal Hendrik wel voor de wind gegaan zijn, want in 1793 koopt hij van het erf Lierderholthuis * 16 (Kerkslagen 5) $2\frac{1}{2}$ morgen (3 ha) grond tot de gracht van het Pastoorshuis * 17 (afgebroken) voor 1100 gulden en 2 morgen groenland (weiland) voor 1305 gulden. In 1832 is het een grote boerderij met hoog gewaardeerde gebouwen (klas 5). Er was 23,5 ha grond bij; 6,3 ha bouwland, waarvan 1,2 ha bij de boerderij en 5,1 ha bij Lierderholthuis * 16. Verder was er 16,2 ha wei- en hooiland, 0,3 ha hakhout en bos en 0,2 ha erf en tuin. Op deze boerderij heeft steeds de familie Van Dam geboerd.

Veldnamen: Het Voorste land * 44, Koeland Haken * 45, de Bongerd * 46, eind 19e eeuw was daar een grote boomgaard, Het Leege Haken * 47, laag weiland. Bewoners: 1520 Johan Haeke, 1694 Arend Koenders, Kornelis Koenders, 1719 – 1720 Evert Engberts (Hakeman), 1740 Hermannes Arends, 1751 + Coenraat Harms, 1768 Hendrik (Jansen) van Dam, 1807 Wed. Machteld van Dam – Abrams, 1811 F 134 1814 Willem van Dam, 1822 Willem van Dam, 1840 C 186 W. van Dam. 1851 + H. van Dam, 1860 F 221 H. van Dam, 1890 F 244 + W. van Dam, 1910 F 272 W. van Dam + H. van Dam, 1920 F 318 H. van Dam, dan W. van Dam – Maat + W. v.d. Klippe, 1930 E 570 H. van Dam, 1948 Lierderholthuisweg 1 Wed. H. van Dam, 1970 W. van Dam + nr. 1A F.H. van Dam, 1985 Lierderholthuisweg 21 W. van Dam + nr. 23 Mevr. G.W. van Dam.

Boerderij en buitenhuis nr. * 8 Den Vrijhof (1616) of Vrijstede (1520) Lierderholthuisweg 15-13 familie Jansen en Middelkamp

Het land van deze boerderij werd aanvankelijk de Voorster Voorslag * 99 genoemd. (zie veldnamen) het was voor 1442 in leeneigendom van Elys Johanssen van Wijthmen. Jacob van Wijthmen volgt zijn vader in dat bezit op. Vervolgens waren de eigenaren: Elys van Wijthmen (1451), Johan van Wijthmen (1473). Er was toen blijkbaar al een deel afgesplitst dat tussen 1439 en 1557 toebehoorde aan het klooster Mariënwolde bij Nordhorn (Dld). Het erf zal in de 15e eeuw ontstaan zijn. Er was toen 24 morgen (circa 30 ha) grond bij Den Vrijhof. Al in 1520 was er een spijker bij het erf dat 'De Vrijstede' werd genoemd. Deze werd toen half gepacht door Roeloff Hermanssen voor 26 goudgulden. De andere helft werd 'bewoont' door Bernt Wolbertsen. Door hem werd 10 morgen (12,5 ha) bij de "Wellenbergh" (in zuidelijke richting) er bij gepacht. Erg duidelijk is het niet door de verschillende, steeds wijzigende, benamingen. Vrijhof kan verschillende betekenissen hebben. Een Vrijhof kan een vrije plaats zijn voor veroordeelden die daar vrij konden wonen. Dat lijkt hier niet het geval geweest te zijn. Vrijhof kan ook duiden op vrijstelling van de verponding (belasting). Elke vroegere havezate mocht één boerderij hiervoor aanwijzen. Dit buitengoed was echter geen

Mrs. **W. S. van der GRONDEN** en **J. H. van ROIJEN**, Notarissen te Zwolle, zullen op *Vrijdag den 12 September 1856*, 's middags te 12 uur in het **ODEON** te Zwolle doen inzetten en 14 dagen later aldaar publiek verkoopen, in Perceelen en Massa's:

1.

Het LANDGOED DE VRIJHOF

genaamd, bestaande in **twee Boeren Erven**, met daarbij behorende **HOOF- WEIDE- BOUW- LANDEN, BOSCHGRONDEN** en **ALLEE'S** met opgaande **BOOMEN**, alles bij en aan elkander gelegen in de Gemeenten *Wijhe en Heino*, aan de *Oude Wetering*.

Den Vrijhof, Gravenweg 15

Boerderij op de Vrijhof, afgebroken in 1975, familie Jansen.
De boerderij stond pal voor het loonbedrijf.

havezate. Die moest voldoen aan een waarde van 25.000 gulden. Wel was 'in de plaats stellen' van andere goederen mogelijk. De boerderij van Den Vrijhof was in 1557 ook al weer gesplitst. Het oude erf behoorde aan Wolter van den Busch en in 1597 aan Gerhart van Weellen en in 1598 aan Reijner van Leuwendal. Vervolgens in 1616 aan Wolph Knoppert en in 1668 aan Albert Francis Knoppert. In 1670 werden beide helften weer herenigd. De andere helft behoorde toen aan Hendrik Knoppert. Hij zorgde in 1685 samen met Frans Ignatius van Oldeneel van de Heerenbrink * 22 (Herenbrinksweg 3) dat op het Lierderholthuis een kerkschuur kwam en een huis voor paters. In 1710 werd Cornelis Frans Knoppert eigenaar van den Vrijhof. Hij was in 1713 dijkgraaf van het Lierderbroek. Na zijn overlijden in 1721 komt het buitengoed in bezit van Gerrijt Wicherlinck, secretaris van de stad Zwolle. In 1766 is het weiland Rozenmate * A4 door C.W. van Haersolte van de Berdenhorst verkocht aan W.H. Wicherling van de Vrijhof. Een deel daarvan is in 1784 tijdelijk overgedaan aan het Capittel van de stad Deventer. In 1832 is het een bezit van de Wed. F. Wicherlinck – Wolters. Er hoorde een zeer grote boerderij bij. De totale omvang was 45 ha. Hiervan omvatte het huis, de tuin, het park met water, het bos en het hakhout ruim 7 ha. De boerderij was bijna 38 ha. Daarvan was ruim 8 ha bouwland en 29 ha weide- en hooiland. Er lag 9,8 ha grond in de gemeente Heino waarvan 6 ha hooiland in de Noorderlanden van het Lierderbroek en 3,8 ha weiland inclusief 0,9 ha bouwland bij boerderij 't Haken * 7 naast de Vrijhof. De boerderij had een even grote waarde als het buitenhuis (klas 5). Hieruit bleek dat het buitenhuis erg vervallen was. Het gehele landgoed werd in 1836 verkocht. In 1846 kwam de familie Lindeboom, arts te Dalfsen, op de Vrijhof. In 1856 werd het buitengoed verkocht aan Johannes Lindeboom. In 1865 komen deze bezittingen aan de familie Rogge – Lindeboom en in 1882 aan Evert Lindeboom. Het landhuis werd in 1891 gesloopt, de laanbomen gekapt en de gracht groeide daarna dicht. Op het terrein heeft zich later een loonspuiter gevestigd. Tot na de Tweede Wereldoorlog waren er veel boomgaarden in die omgeving om te bespuiten. Het bespuiten was ook nodig tegen de coloradokever die in de aardappelvelden veel schade aanrichtte. Het bedrijf van de familie Jansen heeft zich geleidelijk tot een groot loonbedrijf ontwikkeld. De boerderij van het landgoed is gesplitst in twee boerderijen. Er is een nieuwe boerderij verderop in het land gebouwd (boerderij nr. * 9 Lierderholthuisweg 17). Over de pachters van de oude boerderij zijn wat fragmentarische gegevens bekend: 1520 Roeloff Hermanssen + Bernt Wolbertsen, 1832 B 260 W. Vrijhof, 1845 tot 1860 D 281 W. Vrijhof. In de periode 1845 – 1860 woonde op het buitenhuis D 280 landbouwer A. Volkers. Dan boerden er in de 20e eeuw op de boerderij Lierderholthuisweg 13 de familie Holterman, de familie Schrijver en de familie Middelkamp. Veldnamen: Den Vrijhof * 48, Bergmans land * 78, De voorste Voorslag * 99, vermoedelijk de voorste (vooraan liggende) slag (strook grond) van de slagenontginning in het Lierderbroek behorend tot de marke Wechterholt, Rozenmate * A 4, maatgrond 3 morgen groot 3,7 ha.

Boerderij nr. * 9 Lierderholthuisweg 17 familie Liebrechts

De boerderij van landgoed Den Vrijhof * 8 was in totaal 39 ha. Vanwege de vruchtbare grond was deze gemakkelijk te splitsen. Er is na 1910 een nieuwe boerderij gebouwd midden op de Voorste Voorslag * 99 tegen het Smalle Slag * 50. Zoals de naam al aangeeft, een smalle strook grond. De Voorste Slag kreeg later de naam Raalter Slag * 49, mogelijk waren er pachters afkomstig uit Raalte. Bekende bewoners waren: familie ten Broeke met daarna de familie Askamp en dan de familie Heuven. De familie Liebrechts kwam vervolgens op de niet meer groot geëxploiteerde boerderij.

Boerderij nr. * 10 Jan Klaassen (1660) Lierderholthuisweg 22, familie Mensink

Deze boerderij zal tussen 1650 en 1660 gesticht zijn, want deze werd door Frans Ignatius van Oldeneel van landgoed De Heerenbrink * 22 (Heerenbrinksweg 3) als katerstede Jan Klaassen aangeduid. Door vererving verviel deze daarna aan haar dochter Maria Agnes en zoon Frans Palick. Maria Agnes deed dat erfje over aan haar halfbroer Arent van Oldeneel die op de Heerenbrink was gebleven. In 1720 werd dit weer overgedragen aan zijn zoon Hendrik Frans van Oldeneel. In 1716 was de katerstede in gebruik bij Willem Claessen. Zijn naam werd verschillend geschreven: als Willem Klaesen (1720), Willem Claas (1723) en Willem Clasen Berent (1735). De pachters zullen verschillende werkzaamheden voor de Heerenbrink verricht hebben ter aanvulling op de inkomsten zoals door Hendrik Arent van Oldeneel vermeld is. Hij had de Heerenbrink geërfd en was daar in 1731 gekomen. In 1781 werden bij dit erf ook ymen (bijenkasten) geregistreerd. Toen in 1817 het landgoed verkocht werd, kocht pachter Jan Klaassens (Mensink) de grond en de boerderij met het Lage Stuk * 57 of Holthuis (huisplaats) samen 3 morgen (3,7 ha) voor 1820 gulden. De boerderij werd 39 jaar later vergroot door de aankoop van de Weembelt * 55 van 2,8 ha in 1856. De boerderij is dan 7,15 ha groot. Dat was een omvang die in die tijd door een gezin te bewerken was. Boven de 8 ha was er personeel nodig omdat alles toentertijd nog handwerk was of het werk met paarden moest gebeuren. De boerderij is geleidelijk vergroot tot 11 ha in 1920. Door drs. G.A.Hutten is de boerderij uitvoerig beschreven in Wonen en werken aan de Oude Wetering pag. 14 en volgend. Veldnamen: Het Bongertien * 51 boomgaard, De Akkertjes * 52, Klein Landje * 53, De Dekkerieje * 54. was er een stierhouderij, De Weembelt * 55 een heuvel verwijzend naar koster of kerk. Volgens de koopakte lag er een openbaar (kerk-)pad [H], Weembeltbos * 65, Hooiland of Lage Stuk * 57, Koeland * 58, Pellenland * 59 land afkomstig van erf Pellen (of Laurens * 11) Lierderholthuisweg 26, Lege Gat * 93. Zeer lage grond.

Bewoners: ± 1660 Jan Klaassen, 1675 + 1682 Claas Hendriks, 1694 Hendrik Claessen, 1716 Willem + 1723 Willem Claessen, 1732 + 1735 Willem Clasen Berent, 1736 Jan Klaassen, 1744 Jan Jansen op Clasen, 1767 + 1786 Jan Klaassen, 1776 + Gerrit Jans Boerhof, in 1795 Gerhardus Klaassen Boerhof, 1805 + 1811 E 118 Gerrit Boerhof + Jan Mensink, 1832 Jan Mensink, 1840 C 168 J. Mensink, 1854 Wed. van J.Mensink + L.Mensink, 1880 + H.Mensink, 1860 E 205 L.Mensink, 1880 + H.Mensink, 1889 H.Mensink, 1890 F 243 H.Mensink, 1910 F 271, 1920 F 317 A.J.Mensink, 1930 E 569, 1948 + 1970 Lierderholthuisweg 2 A.J.Mensink, 1985 + J.M.Mensink, 1999 J.Mensink.

Boerderij nr. * 11 Laurens (1760) of Pellen (1675) Lierderholthuisweg 26, voorheen familie Wellenberg

Deze boerderij zal waarschijnlijk rond 1660 als katerstede zijn gebouwd volgens de uitvoerige beschrijving van drs. G.A.Hutten in Wonen en werken aan de Oude Wetering. Het viel onder het landgoed de Heerenbrink * 22 van Frans Ignatius van Oldeneel. De eerste vermelding dateert uit 1675 toen Jan Pellen er woonde. De boerderij heeft tot 1817 tot de Heerenbrink behoord met dezelfde eigenaars van boerderij nr. * 10. De bewoners van het Pellen zullen eveneens in dienst gestaan hebben van de Heerenbrink. De naam Pellen staat voor tafellinnen in eenvoudige blokpatronen. In een brief die H.A. van Oldeneel in 1764 schreef staat het volgende: "wij hebben een commissie om te horen of er in Munsterland of Twente geen pellen-wevers zijn die wapens in 't pellen

Knotwilg bij boerderij Lierderholthuisweg 17

kunnen weven...". In een inventaris van de Heerenbrink uit 1732 staat onder roerende goederen onder andere 333 servetten, 47 tafellakens en 20 paar breddoekse lakens vermeld. Mogelijk waren daarin hun (familie)wapens aangebracht, vervaardigd op het Pellen. In 1760 komt Laurens Herms op het Pellen. Hij is hovenier op de Heerenbrink. Hiermede doet de naam Laurens voor deze boerderij zijn intrede. In 1762 werd Laurens als opzichter van de Bouwhuisbrugge [K] aangesteld. Dat was een tolbrug waar de tol in 1757 door de Heerenbrink opgelegd was. Daarover kwamen klachten en in 1775 bedankte Laurens voor dat werk. Ingezetenen ontvingen toen ieder een sleutel voor de tolboom en kregen een boete als men de brug open liet. Laurens was volgens het hoofdgeld 1767 – onvermogenende -, dat is niet helemaal hetzelfde als arme. Alle bezittingen van de Heerenbrink werden in 1817 verkocht waaronder ook deze boerderij E 119 met 5½ morgen (6,75 ha) grond. Koper was Jannes Klein Heerenbrink (= Hulsebosch) voor 3660 gulden. Hij was een zwager van de pachter Zwier Klein Heerenbrink. De boerderij werd in 1825 weer verkocht aan Derk Zwier Splinter, timmerman, voor 2000 gulden. Mogelijk met minder grond. In 1832 is de boerderij in goede staat, klas 7 en 6,3 ha groot. Hiervan is 2,4 ha zeer goed bouwland liggend achter het huis en 3,75 ha weiland, 2,75 ha zuidelijk en 1 ha noordelijk van de boerderij. Het was 1838 toen de boerderij weer verkocht werd voor 2500 gulden aan Gerrit Voorthuis. Op het Laurus vestigt zich in 1874 Hendrikus Albertus Nyhof, gehuwd met de dienstbode van Voorthuis. Zij erfde de boerderij. Deze was toen 8,25 ha groot. De familie Nyhof heeft daarna tot 1957 op deze boerderij geboerd. De boerderij is tweemaal afgebrand. In 1918 gebeurde dat met 2 hooibergen en een haverberg en in 1938 met de boerderij. In 1951 komt schoonzoon L.H.J.Wellenberg op de boerderij.

Veldnamen: Het Pellen * 60, Onze Pellenland * 61, in 1833 van schipper Tutert (Rozendaelseweg 30), Koeland * 62, De Hoge Akkers * 63, 't Meugie * 64, is het morgentje, geen 1,23 ha maar 1 ha, Het Maatje * 65 is een slag kleiner, 0,85 ha. Bewoners: 1675 Jan Pellen, 1682 Jan Tönnies op Pellen, 1742 Teunis Pelleman, 1748 Frederik Pelleman, 1760 Laurens Herms Kranenkamp, 1786 + Johannes (Jan) Laurens, 1791 Jan Laurens, 1806 + 1817 E 119 Zwier Joosten Klein Herenbrink, 1825 Derk Zwier Splinter, 1838 + 1850 C 169 G.Voorthuis, 1860 E 206, 1874 + H.A.Nijhof, 1878 H.A. Nijhof, 1890 F 245, 1910 F 273, 1913 + H.H.Nijhof, 1920 F 316 1930 E 568 H.H.Nijhof, 1948 + 1970 Lierderholthuisweg 4 A.W.H.Nijhof, Lierderholt-huisweg 6, L.H.J.Wellenberg, 1985 Lierderholthuisweg 24 A.W.H.Nijhof, Lierderholthuisweg 26 L.H.J.Wellenberg.

Boerderij, smederij nr. * 12 Den Ouderdom (1822) of Bouwhuis (1750) Herenbrinksweg 10 Olde Bijvanck

Al voor 1748 heeft er een huis gestaan bij een doorwaadbare plaats in de Oude Wetering [I] vanaf de Cornelis Steege [C]. In 1748 woonde daar Ariaan Bormans die schippersknecht was op de Oude Born (Bornweg 2). In 1750 is daar Jan Bouwhuis gaan wonen. Hij was afkomstig van het bouwhuis (boerenhuis) bij het spijker Lierderholthuis * 17 (Kerkslagen, afgebroken). Dat bouwhuis stond achter het huidige café Olde Wetering. In 1757 werd er een brug gelegd bij Bouwhuis over de Oude Wetering, de Bouwhuisbrugge [K] op kosten van Van Oldeneel wonend op de Heerenbrink * 22. Er werd daar tol geheven, vermoedelijk eerst door Bouwhuis. Van 1762 tot 1775 was Laurens (Lierderholthuisweg 26) opzichter van de brug. Daarna kregen ingezetenen van de marke Heino een sleutel van de tolboom. De familie Bouwhuis had grond tegenover de brug in gebruik. In 1828 begon Gerhardus (Gerrit) ten Hove een smederij op het Bouwhuis. Het huis met de er omheen liggende

grond, was eigendom van Jan Geertman op boerderij Hothuizen of 'n Timmerman * 13 (Lierderholthuisweg 30). In die tijd hadden vrijwel alle burgers grond voor eigen gebruik. In 1839 pachtte ten Hove ook de 2 ha grond aan de overzijde van de Oude Wetering er bij, hetgeen hij later ook kocht. Het bleek hem goed te gaan. In 1840 was de smederij in vol bedrijf met twee smidsknechten. Op de aangekochte grond werd tussen 1840 en 1850 een huis gebouwd met drie woningen. Toen ten Hove in 1851 overleed, werd de grond met woning weer verkocht. De smederij werd overgenomen door Jan Geertman die al mede-eigenaar van de gebouwen was. Hij overleed in 1863. De smidsknecht Piet Middendorp nam vervolgens de smederij over. Men was toen druk met het smeedwerk voor de nieuwe kerk die in 1863 werd opgeleverd, de toren wat later. In 1896 werd het huis en de smederij aangekocht door zijn zoon Antony Middendorp voor 2300 gulden van de weduwe G.Geertman – Nijboer. Hij zet het bedrijf van zijn vader voort. Met de bevrijding in 1945 werd de Smidsbrugge opgeblazen. De woning en smidse werden verwoest. Smidsknecht Willem Olde Bijvanck liet een nieuwe woning met smederij bouwen. Hij zet de smederij voort tot 1976. Het smidswerk bestond vooral uit het beslaan van paarden en het smeden van op de boerderij benodigde ijzerwaren. Tijdens de mechanisatie betrof dat later voornamelijk het repareren van landbouwwerktuigen. De naam van de boerderij, smederij Den Ouderdom, werd bedacht door landmeters vanwege de daar toen wonende ouderen. De geschiedenis is uitvoerig beschreven door drs. G.Hutten in Wonen en werken aan de Oude Wetering, pag. 55 e.v.

Veldnamen: De Sikkendelle * 66, tegenover de smederij een laag perceel, een delle waar vroeger blijkbaar sikken (geiten) liepen. Deze waren de "melkkoeien" van keuters en dagloners. Koeland * 67 van Geertman op boerderij Holthuizen * 13. Bewoners: voor 1748 Ariaan Bormans, ± 1750 Jan Bouwhuis, 1827 E 122 Jannes Bouwhuis, 1828 Gerhardus ten Hove, 1840 E 170, 1841 Joannes Geertman jr., 1860 E 220, 1863 P.Middendorp + W.Damman + A.Schouten, 1866 P.Middendorp, 1890 F 247, 1901 + A.Middendorp, 1910 F 275 A.Middendorp. 1920 F 320, 1930 E 572, 1945 W.A.M. Olde Bijvanck, 1948 + 1970 Herenbrinksweg 8, 1985 Herenbrinksweg 10 H.W. Olde Bijvanck – Oldemaat.

Boerderij nr.*13 Holthuizen (1520) of 'n Timmerman (1832) Lierderholthuisweg 30 fam. Ogink

Boerderij Holthuizen is als erf al vrij oud en kende verschillende namen. In 1520 werd Johan ter Mullen op Luttkie (Klein) Holthuizen genoemd met als eigenaar "Derk Gelmersgoed". Tot het Derk Gelmersgoed behoorde het spieker * 17 en erf Lierderholthuis. Dat erf was toen al gesplitst in het Lierderholthuis of later Wichershof * 16 (Kerkslagen 5) en Klein Holthuizen. In 1583 was er de vermelding "het erf Holthuis 't welk althans wuest leijt ". Klein Holthuizen was onbewerkt, waarschijnlijk door de oorlogshandelingen. Eigenaar was Johan Waterman. "Een half erf Holthuizen" werd in 1601 weer bewerkt en behoorde toe aan schout Spijkerhuis. De tienden (pacht) moesten opgebracht worden door de bewoner Willem Waterman. In 1627 is het erf van schout Johan Fabius en in 1651 van zijn weduwe Fenna Fabius – Spijkerhuis (zie nr. * 24). De boerderij is daarna afgebroken en werd in 1675 en 1682 niet vermeld. Dan koopt in 1683 Cornelis Coenders 8 morgen (9,9 ha) van het Holthuis. Er werd in 1700 een hypotheek op het Holthuis gelegd. Vermoedelijk is er toen een boerderij gebouwd. Vervolgens werd in 1715 het erf met de drie kampen: De Marsch, de Langenkamp * 69 en de Spijkerkamp * A2, groot 8 morgen = (± 10 ha), verkocht aan Lambert Kraaijenschot door de wed. H. Roeberts van C. Coenders. In 1731 komt schoonzoon Engbert ter

Lourens of Pellen, Lierderholthuisweg 24-26

Boerderij Lierderholthuis, Kerkslagen 5

Boerderij Holterman, Lierderholthuisweg 38

Boerderij Ganzekuil, Kerkslagen 9

Boerderij Arendshuis of Bouwhuis, Kerkslagen 2
(achterkant cafe Olde Wetering)

Boerderij Temmink, Lierderholthuisweg 67

Smitten op deze boerderij. Door vererving komt het erf in 1739 aan Teunis Echthuizen, in 1765 aan Lambert ter Smitten en in 1784 aan Hermannes Averdijk, een timmerman. De boerderij werd wat vergroot. In 1811 heeft Averdijk 10,25 morgen (12,5 ha) land waarvan 2½ morgen (3 ha) bouwland en 7,75 morgen (9,5 ha) weiland. In 1824 komt Jan Geertman mede op deze boerderij. Na het overlijden van Averdijk in 1826 koopt Jan Geertman de boerderij met circa 5 ha land voor 1995 gulden. Het blijkt dat hij in 1832 ook Den Ouderdom * 12 met smederij in bezit heeft en in de gemeente Wijhe de Kuinderskamp * 18. Dit ligt in het Lierderbroek 2,7 ha groot. Bij de boerderij lag 6,3 ha grond waarvan 2,3 ha bouwland, 3,7 ha weiland en 0,3 ha erven en tuin. De boerderij, het Geertmanshuis genoemd had een hoge waarde, klas 5, evenals de smederij met woning. Na het overlijden van Jan Geertman in 1841 volgde zijn oudste zoon Jan hem op. Toen hij in 1884 overleed werd de boerderij voortgezet door G.Geertman-Nyboer, weduwe van zijn jongere broer. In 1901 komt H.J.Ogink als knecht op deze boerderij en in 1903 kocht hij deze met bijna 9 ha grond voor 9.000 gulden. De familie Ogink bleef tot heden op de boerderij. Van 1922 tot 1950 werd Hermanus Ogink de eerste kassier van de Boerenleenbank te Lierderholthuis. De zittingen waren aan huis waar ook de brandkast stond. De boerderij is door drs. G.Hutten uitvoerig beschreven in "Wonen en werken aan de Oude Wetering", pag.69 e.v.

Veldnamen: De Kamp of Langenkamp * 69, een lang perceel hoog gelegen bouwland, De Bongert * 70, de boomgaard.

Bewoners: 1520 Johan ter Mullen, 1603 Willem Waterman, 1675 + 1682 verlaten, ±1700 Cornelis Coenders, dan Wed. Hendrikjen Coenders-Roebers, 1715 Lambert Kraaijenschot, 1730 Wed.

Annegien Kraaijenschot – Assies, 1731 + Engbert Berents ter Smitten, 1739 Teunis Derk Echthuizen, 1765 + Lambert ter Smitten, 1784 Hermannes Averdijk, 1811 E 123, 1823 + Jan Geertman, 1826 Jan Geertman, 1840 C 171, 1840 +1841 Jan Geertman (jr.), 1860 + 1880 E 218, 1884 Wed. G.Geertman - Nijboer, 1890 F 259, 1903 H.J.Ogink, 1910 F 295, 1920 F 342, 1930 E 593 + E 593A Wed. L.

Stegeman - Heuves, 1948 + 1970 Lierderholthuisweg 8 H.J.Ogink, 1985 Lierderholthuisweg 30.

Woningen bij het erf: 1910 F 294 G.Beltman, 1920 F 341 C.Schrijver, Wed. W.M.Schrijver – Beltman, 1930 E 592 H.W.A.Hemels, 1948 + 1970 Lierderholthuis-weg 10, 1985 Lierderholthuisweg 34 H.H. W.Blanke.

Dubbele woning ± 1970 Lierderholthuisweg 8A J.G.Jansen, 1985 Lierderholthuis-weg 32 A.H.G.

Mulder + nr.36 D.J.J.Klein Ganseij.

Boerderij/herberg nr. * 14 Arendshuis (1740) of Bouwhuis (1682) Kerkslagen 2, Olde Wetering

Op het perceel achter het huidige café Olde Wetering heeft vroeger het bouwhuis gestaan. Dat was het boerenhuis behorend bij het spieker Lierderholthuis * 17. Daar woonde in 1682 tot omstreeks 1750 de familie Bouwhuis. Dat bouwhuis is rond 1760 afgebroken. De familie heeft zich toen gevestigd op boerderij Den Ouderdom * 12 (1832, nu Herenbrinksweg 10). In die tijd was daar een voorde in de Oude Wetering en de familie had daar tegenover grond in gebruik genaamd: Het Bouwhuis * A1. Vlak bij het oude bouwhuis is al voor 1740 door Arend Ramstee, een timmerman, een huis gebouwd. De grond was van Van Oldeneel, ook eigenaar van het spijker. Arend overleed voor 1746. Zijn weduwe met haar zoon Hendrik, die ook timmerman werd, bleef op de boerderij. Daarna komt schoonzoon Gerrit Rensen in 1773 op de boerderij. Als Gerrit in 1784 is overleden, koopt de weduwe van Van Oldeneel ook het recht van opstal voor 270 gulden. De boerderij werd in

1785 verpacht aan Lucas (Everts) Rosendal. Hij was tevens schoenmaker van beroep. Alle bezittingen van Van Oldeneel bij het Lierderholthuis werden in 1793 verkocht. Het Arendshuis werd omschreven als katerstede, huis hofland en bleekveld. Dat werd gekocht door pachter Lucas Rosendal voor 2870 gulden. Het 2e perceel werd ook verkocht voor het bedrag van 785 gulden. Dit werd omschreven als tiendbaar bouwland met veldnaam Bouwhuis * 34 ten zuiden van het huis plus singel en 1 morgen (1,23 ha) groenland (weiland). Het huis daar op was afgebroken en het onderhoud van de Bouwhuisbrug [K] hoorde daarbij. Lucas overleed al in 1800 waarop Berend Rosendal de boerderij overnam. Na diens overlijden in 1805 kwam het familielid Jannes Rosendal op het Arendshuis. Hij bezat ook herberg de Oude Born (Bornweg 2). Hij werd hier winkelier, caféhouder, boer en had de zorg over de Bouwhuisbrug. In 1832 was bij de boerderij 6,6 ha land. Hiervan was 0,75 ha bouwland en tuin en 5,8 ha weiland. Van het weiland was 3,7 ha De Ossemaat * 33 en het land bij de Bouwhuisbrug * A1, 2,1 ha. Na het overlijden van Jannes zet zijn weduwe Susanna Schanekamp het bedrijf voort terwijl A.J.Vosman dan tapper (caféhouder) is tot 1840. Toen werd het Arendshuis gekocht door H.Bouwhuis voor 3505 gulden. Het land bij de Bouwhuisbrug werd gekocht door Gerrit ten Hove (smid) voor 1705 gulden. Zo ontstond de latere veldnaam Smederije * 41. H. Bouwhuis zet het bedrijf voort tot zijn overlijden in 1865 en vervolgens zijn weduwe tot 1881. In dat jaar komt H.T.Bouwhuis op de boerderij. Zijn broer Th.H. Bouwhuis is daar dan schoenmaker en zus Grade heeft de zorg over de tapperij en de winkel. Na het overlijden van Grade in 1933 nam neef H. T. Bouwhuis de zaak over. In 1947 komt er een voetbalterrein tegenover het bedrijf. Een neef van hem, H.L.Elshof, neemt in 1956 de winkel en café over. Er kwam ook een zwembad achter de zaak. Dat heeft niet lang bestaan. Daar kwam een tennisbaan en bij het café een zaal. In 1996 vertrekt deze familie. Het café de Olde Wattering genoemd, werd daarna door verschillende families geëxploiteerd. Thans is er een Dorpshuis tegenaan gebouwd. Het Arendshuis is door drs. G.Hutten beschreven in Omheining 1998 nr. 2.

Veldnamen: Bouwhuis * 34 en De Ossemaat * 33 waar vroeger ossen werden geweid voor de slacht. Bewoners: 1682 Herman Bouwhuis tot 1750, 1740 nieuwe boerderij Arend Ramstee, 1743 Wed. Maria Ramstee - Boerrichter, 1768 + Hendrik Ramstee, 1773 Gerrit Rensen, 1785 Lucas (Everts) Rosendal, 1801 Berend Rosendal, 1805 Jannes Rosendal, 1833 Wed. S.Rosendal – Schanekamp, 1840 C 180 H.Bouwhuis + C180 A A.J.Vosman + R.J.Donkers, 1853 G.Hulleman, 1854 C 180 A afgebroken, 1850 C 180 H.Bouwhuis, 1860 F 222, 1865 + 1880 Wed. J.M.Bouwhuis – van Tongeren, 1881 H.T.Bouwhuis + Mevr. A.Bouwhuis + Th H.Bouwhuis, 1890 F 260, 1910 F 297, 1920 F 344 Th H.Bouwhuis + Mevr. A.Bouwhuis, 1930 E 598, 1933 H.T.Bouwhuis, 1948 Lierderholthuisweg 37 1956 + 1970 H.L.Elshof, 1985 Kerkslagen 2 café, Kerkslagen 2A H.A.Elshof.

Boerderij nr. * 15 Kerkslagen 8 en Kerk, pastorie en kostershuis Kerkslagen

Nadat de katholieken in Salland in 1580 uit hun kerken gezet waren, moesten zij voor de erediensten in het geheim bijeen komen. Dit gebeurde het meest in boerenschuren. Daarvoor zal afwisselend met andere boerenerven in de eerste tijd het erf Lierderholthuis * 16 gebruikt zijn. Deze was in het bezit van de katholieke adellijke familie Gelmers. In 1659 kwam deze in bezit van de familie Boecop. In 1685 werd op initiatief van Fr. I.van Oldeneel van de Herenbrink * 22 en Hendrik Knoppert van de Vrijhof * 8 een schuurkerk bij het spieker van Lierderholthuis * 17 gebouwd en een woning voor de paters. Dat werd omgeven door een gracht met lanen. Het geeft aan dat het spieker aanvankelijk ook

als buitenverblijf voor de eigenaars gebruikt werd. Als eerste woonde er pater Henricus de Fossé (van der Gracht genoemd) die in het geheim tot pastoor werd gewijd. De paters kregen moeilijkheden met de Drost van Salland. Zo werd in 1687 pater H.Ellient gevangen gezet. Voor flinke bedragen werd de zielzorg oogluikend toegestaan. In 1723 werden de bezittingen van het Lierdeholthuis aangekocht door H.F. baron van Oldeneel van de Heerenbrink van de familie H.A. van Hövell. De schuurkerk werd uitgebouwd en voorzien van een toren. In 1793 werden alle goederen van landgoed de Heerenbrink verkocht. De schuurkerk en het pastoorshuis werden aangekocht door het kerkbestuur van de R.K. kerk Lierderholthuis voor 2500 gulden. Herman Codesmeijer was toen al vanaf 1781 pastoor en tevens geneeskundige. In 1808 werd het Oude Kerkhof * 39 honderd meter westelijk van de kerk aangelegd. Nadat het katholieke geloof weer vrijheid gekregen had, werd in 1863 een nieuwe kerk gebouwd (Kerkslagen 1). Daarvoor werd een klein huis afgebroken (zie boerderij * 16). De kerk werd in 1866 voorzien van een toren en sacristie met in 1869 een nieuw kerkhof. In 1867 kwam er ook een nieuwe pastorie (Kerkslagen 6), terwijl in 1870 ook een kostershuis (Kerkslagen 3) bij de kerk kwam, aanbesteed voor 1530 gulden. De koster Berend Klein Hesselink was tevens kleermaker. Vanaf 1920 had hier de familie Hemels ook een winkeltje in manufacturen, kerkbenodigdheden en levensmiddelen. J.P. van Santen was de pastoor vanaf 1847 tot 1897. In 1934 kwam er een parochiehuis naast de pastorie (E 559 A – Kerkslagen 4). Vermeldenswaard is dat vanaf september 1944 tot na 1945 paters uit het Nijenhuis in het parochiehuis werden ondergebracht. Tijdens de Bevrijdingsdagen in april 1945 moesten zij zich op last van de Duitsers 5 km uit het dorp verwijderen. Zij kwamen terecht bij boerderij de Mars van Willem Logtenberg (Bremmelerstraat 15). In het parochiehuis zijn al eens tijdelijk de kleuterschool en de schoolklassen ondergebracht. Deze is verbouwd voor medegebruik als gymzaal.

Boerderij Kerkslagen 8

Er is na de oorlog een boerderij gebouwd op land dat in 1793 de Boschkaamp genoemd werd. Deze grond van boerderij Lierderholthuis * 16 Kerkslagen 5 is in 1793 aangekocht door Hendrik Haken op 't Haken * 7 Lierdeholthuisweg 21 – 23. Veldnamen: De Kamp of Vicarie * 35 en ook Boschkamp, geheel omgeven door een bossingel. De opbrengst van deze akkerbouwkamp zal voor de kerk bestemd geweest zijn; Kamerweide * 37, dat weiland, vroegere bouwkamp, was omgeven door singels als ware het een kamer. Grote Bongerd * 36, daar was vroeger een grote boomgaard, Oude Kerkhof * 39. Hier lag het eerste kerkhof waar begraven is van 1808 tot 1869. Nu is het een bosje. Bewoners pastorie: 1685 Henricus de Fossé (van der Gracht), 1686 – 1688 afwezig 1688 (van der Gracht) – 1710 verbannen, 1713 Dominicus Hendriks, 1714 + Th Jeursma (weer verbannen), 1716 Ferdinand Schatten, 1721 Petrus van Impel, 1726 Philippus van Gorp, 1732 tijdelijk verbannen, 1748 Carolus Borgaerts (niet toegelaten tot 1751) –voorgaande personen allen paters –1751 Johannes Maldens, 1756 Wijbrandus Joh. Kok, 1776 G.H.Thale, 1781 H. Cordesmeijer, 1796 H.Willemsen, 1808 C.F.Kauts (overleden), 1808 A.Cuyper, 1833 Th van Harten, 1840 C 185, 1847 J.P. van Santen, 1860 F 234, 1867afgebroken, adres verplaatst (pastorie), 1890 F 262, 1897 J.H.Hassink, 1907 F.A.Terwindt, 1910 F 298, 1920 F 345, 1921 G.J.G.Hendriks, 1930 E 599, 1936 J.Müter, 1942 B.Rouwhorst, 1948 Lierderholthuisweg 33, 1955 A.Elschot, 1956 A.Benschop, 1962 G.Veldhuizen, 1964 Joh. De Graaff, 1966 + 1970 Joh.Zegger, 1970 Kerkslagen 6, 1971 H.Hunnink, 1976 Fr. Roeloffsen, 1988 andere bewoners.

Kadaverput "Krengbusse" aan de Nieuwe Wetering, met de schrikhekken van de spoorlijn

Stal voor de kunstmatige inseminatie
Nieuwe Wetering 23

Vrolijke Heerenbrink, Lierderholthuisweg 25

Bewoners Kosterhuis: 1870F 222 B.Kleinhesselink, 1910 F 299 B.Kleinhesselink , H.J.Spitzen + H. Hemels, 1920 F 346 H.Hemels, wed. B.Hemels – Elshof, 1930 E 601 1932 A. en F.Hemels, 1948 Lierderholthuisweg 23 M.Hemels, 1953 J.H.Kloppenbergh, 1968 afgebroken, Boerderij Kerkslagen 8, (1948 Lierderholthuisweg 27 De Haan ?) 1965 Kerkslagen 8, 1970 + 1985 G.J.M.Ogink.

Boerderij nr. * 16 Lierderholthuis (1310) of Stevenshuis (1732) Kerkslagen 5 vroeger Schotman

Deze boerderij werd al omstreeks 1310 genoemd en vormde de basis van het spijkerlandgoed Lierderholthuis. Hier was een omvangrijke zandopduiking, een lure (zie hoofdstuk De bodem van het Lierderbroek). Mogelijk al voor de ontginning van het Lierderbroek rond 1315, zijn hier akkers geweest die begonnen bij de Belt * 26 bij erf Gansekuile * 6 (Kerkslagen 9) en doorliepen tot de huidige boerderij Herenbrinksweg 4. Bij het graven van de Oude Wetering tussen 1325 en 1340 zijn deze akkers middendoor gedeeld. Door splitsing zijn daar later twee erven gekomen. De eerste boerderij, in 1310 genoemd als Holthuzen, heeft later meerdere namen gehad; het Derk Gelmersgoed, Holthuizen, Lierderholthuis, Wichershof, Stevenshuis en Zoeten Inval. De boerderij is door drs. G.Hutten uitvoerig beschreven in Omheining 1991 nr. 1 en 2. Het erf heeft aanvankelijk vermoedelijk tot de bezittingen van de Bredenhof (Molenweg 10) behoord, toen een bezit van de familie van Voorst en daarna van Rechters (familie van Almelo). Het erf Holthuzen werd in 1431 door Egbert van Almelo overgedragen aan Johan van Ittersum. In 1520 was het Derk Gelmersgoed van Derk van IJsselmuiden. De pacht was 17 mud rogge en 11 Goud Gulden voor circa 8 ha bouwland en enig grasland. Daarna, in 1580, was het erf van Johan Waterman en Anna Gelmers. Het erf dat afgesplitst was, had de naam Holthuizen meegenomen * 13 ('n Timmerman 1832 Lierderholthuisweg 30) en was later (1610) van schout Spijkerhuis met bewoner Willem Waterman. Het Lierderholthuis was in 1611 van Herman van Uterwyck en Anna Gelmers. In 1633 was het 10 morgen (12,3 ha) groot. De weidegronden werden toen voor het grootste deel niet meegerekend. Er stond vermoedelijk al een spieker bij de boerderij of er was een herenkamer aanwezig. Het erf behoorde aan de adellijke familie De Buissonet. In deze boerderij zullen na de reformatie in het geheim katholieke erediensten gehouden zijn. Er waren 2 vuursteden (schoorstenen) op de boerderij. In 1659 behoorde het erf aan Jan Thoe Boecop uit Kampen en in 1685 werd er naast het spieker een schuurkerk en pastoriewoning gebouwd. In 1723 heeft H.F. baron van Oldeneel van de Heerenbrink * 22 (Herenbrinksweg 3) het Lierderholthuis aangekocht van H.A. van Hövell. De pachter was toen Jan Stevens. Het kreeg toen de naam het Stevenshuis. Alle bezittingen van de Heerenbrink werden in 1793 weer verkocht. Het erf Lierderholthuis met een gedeelte van bijbehorende grond genaamd Wichershof, werd door Evert Kraaijenschot gekocht voor 4526 gulden. Op de boerderij kwam nu ook een café. Na zijn overlijden in 1815 hertrouwde zijn weduwe G.Beumer met Theodorus (Dirk) Horsman. In 1832 is Dirk Horsman eigenaar van boerderij de Zoete Inval zoals deze werd genoemd vanwege de naam van het café. Er was 7,8 ha land bij. 1,8 ha daarvan was bouwland, de Wichershof of Vicarie * 40. Daar is later de kerk, de school en een deel van het dorp op gebouwd. Er was verder 5,5 ha weiland. Het erf, de tuin, de weg en een bosje besloeg ca 0,5 ha. De boerderij met een 3-tal woningen had een vrij hoge waarde. Op een plek voor de huidige ingang van de kerk stond een huis zonder waardering. Zuidelijk van de boerderij was in 1927 een nieuw "huis voor memorie" gebouwd van normale waarde (klas 8). Achter de boerderij was ook in 1827 een nieuw "huis voor memorie"

gebouwd met een hoge waarde (klas 4). Hierin was vermoedelijk ook een timmermanswerkplaats gevestigd. De aanduiding: "huis voor memorie" kan duiden op huizen voor ouderen. Er hebben in deze huizen verschillende bewoners gewoond. Dirk Horsman overlijdt in 1832. De kinderen van zijn weduwe Johan en Gesina Kraaijenschot zetten het bedrijf voort. Als in 1856 Johan overlijdt, komt zijn oudere broer Jan Kraaijenschot met gezin op het bedrijf. In 1871 werd hij opgevolgd door schoonzoon G.J.Leegebeke en in 1905 diens schoonzoon J.Wellenberg. De boerderij werd in 1923 gekocht door G. J. Elshof uit Wechterholt en omstreeks 1960 komt de familie Schotman op dat bedrijf. Het is niet precies duidelijk wie er allemaal in de drie huizen gewoond hebben die in 1832 op het terrein van het erf stonden. In het huis voor de latere kerkingang kwam in 1835 Jan Hulsebosch van boerderij Klein Heerenbrink * 20 en daarna de familie Schouten die kleermaker was en ook een winkeltje had. Dat huis is afgebroken voor de bouw van de nieuwe kerk. In 1859 hebben zij het huis achter de tapperij, de Zoete Inval, aangekocht en daarin het café gevestigd met een winkel. Een zoon F.M.Schouten was kleermaker. Na zijn overlijden heeft mevrouw Schouten tot 1913 de winkel voortgezet. Deze is toen verkocht aan mevrouw H.J.(Dieke) Harbrink die de winkel tot 1940 heeft gerund. Naast het erf heeft tot rond 1915 een timmerman van de familie Herbrink gewoond. In een ander deel van een der huizen heeft de familie Vulkers, timmerlieden, gewoond tot na 1880. Ook een aantal gezinnen en alleenstaande personen hebben daar dicht bij de kerk gewoond.

Veldnamen: Wichershof of Vicarie * 40. Een der pachters zal een Wichert geweest zijn.

Vicariegronden zijn plaatsvervangende gronden voor kerkgronden. Koeland * 42, dicht bij de boerderij, Hooiland * 43.

Bewoners: 1520 Derk op 't Holthuijs, 1682 Jan Egberts, 1732 Jan Stevens, 1793 Evert Kraaijenschot, 1815 Theodorus Horstman, 1834 familie J.Kraaijenschot + wed. Oosterlaar (tapster), 1840 C 182, 1850 Johan Kraaijenschot + familie, 1856 + Jan Kraaijenschot, 1860 F 225, 1871 J.Kraaijenschot + G.J.Leegebeke, 1890 F 264 G.J.Leegebeke, 1905 + J.Wellenberg, 1910 F 300 J.Wellenberg, 1923 G. J.Elshof, 1920 F 347 + G.J.Elshof jr., 1930 E 602 G.J.Elshof, 1948 Lierderholthuisweg 25, ± 1960 B. Schotman, 1965 + 1985 Kerkslagen 5 B.H.M.Schotman.

Woning voor kerkingang: 1835 Jan Hulsebosch, 1838 familie Hulsebosch + Klein Heerenbrink, 1840 C 184 A.Schouten, 1850 Wed. T.Woukers + F.M.Schouten, ± 1860 afgebroken.

Woning naast erf: 1840 C 183 Wed. H.Schaarsbergen + Wed. Th Oosterlaar, 1850 Wed. A. van der Maat + 2 weduwen + J.Herbrink (timmerman), 1860 + 1880 F 226 J.Herbrink, 1890 F 265, 1910 F 302 J.Herbrink + familie.

Dubbele woning: ± 1845 C 183 A W.Vulkers, 1850 J.Vulkers, 1860 F 223, 1880 J.Vulkers, Wed. Vulkers – Bouwhuis, 1890 F 267 Wed. Habers van der Kolk.

Woning achter erf: 1840 C 181 D.Z.Splinter, 1850 Wed. J.Vulkers + F.Splinter, 1859 + 1880 F 228 (winkel) F.M.Schouten, 1890 F 268, 1910 F 302 Mevr. Th M.Schouten, 1913 F 302 A Mevr. G.J.Kok + mevr. Spijkerman, 1920 F 348 Mevr. H.J.Harbrink + J.Willemsen, 1930 E 603 H.J.Harbrink + B.H. Veldman + Th Kievitsbosch, 1948 Lierderholthuisweg 27 de Haan, 1962 afgebroken, adres verplaatst? Zie nr. * 15.

Dubbele woningen: 1850 C 180 B J.Schouten + C 180c Wed. Brinkhof – Grijshof, 1860 F 224 Wed. G.Schouten – koopman + W. Kiezebos, 1880 F 227 Mevr. M. Schuurman, 1890 F 266 tot 1896 Mevr. M.Schuurman. Deel van woning: 1890 F 269 Mevr. T. v.d.Wetering, H. v.d.Werfhorst, D.Bannink, 1910 F 303 D.Bannink, H.Klein.

Dorp Lierderholthuis nr. * 17 Lierderholthuisweg, Kerkslagen, Smidse, enz.

Geleidelijk zijn er bij de kerk wat middenstanders en burgerwoningen gekomen in het dorp op de Wetering zoals Lierderholthuis vroeger altijd werd genoemd. De woningen, boerderijen, winkeltjes en cafés bij de kerk zijn onder nr. * 15 en * 16 al beschreven. Voor 1945 was er bij vrijwel alle woningen grond in gebruik waar men van alles verbouwde. Er was vaak een grote groentetuin waar ook aardappels werden verbouwd. Soms was er een stukje bouwland met wat graangewassen en vaak een weilandje waar een koe of wat geiten liepen. De meeste mensen hadden (een) varken(s) voor de afval. Verschillende middenstanders hadden elders nog wat weide- of bouwland. De nu beschreven huizen zijn alle na 1832 gebouwd. Tussen 1840 en 1850 is op het land van smid Gerrit ten Hove * 10 (Herenbrinksweg 10) aan de westzijde van de Bouwhuisbrugge [K] een woning gebouwd. De grond was in 1839 aangekocht van Jannes Rosendal van het Arendshuis * 14 (Kerkslagen 2). In 1851 verkoopt de wed. Ten Hove deze grond weer met 3 woningen (wooneenheden) aan mevrouw Hondshorst. Zij verkoopt dat weer door aan Gerrit Voorthuis, wonend op boerderij Laurens * 11 (Lierderholthuisweg 26). Wie de bewoners van deze woningen waren, is niet duidelijk. Mogelijk hebben hier tijdelijk smidsknechten gewoond of fungeerden ze als doorgangshuizen. Uit de huisnummering is af te leiden dat de familie Vulkers, een schoenmaker, er gewoond kan hebben (1840). De aanvankelijke situering van deze familie was bij erf Lierderholthuis * 16 (Kerkslagen 5). Na 1851 is deze woning afgebroken. Na 1880 bouwt J.Kloppenbergh daar weer een nieuwe woning. Hij is schoenmaker en ook zijn zoon H.J.Kloppenbergh zet later dat beroep daar voort. Dat bestond vooral uit het maken van paardentuigen en schoenen en het repareren daarvan. In 1985 woonde zijn dochter Th. J. Kloppenbergh er nog. Toen pastoor Roeloffsen in 1988 met emeritaat ging, is hij daar gaan wonen. Het huis kreeg de naam: Sallands Huisje.

Veldnamen: Smederij * 41, eigendom van de smid aan de overzijde van de wetering nr. * 10 (Herenbrinksweg 10), Het Bouwhuis * A1 waar de eerste bewoners van dat huis naar genoemd zijn. Naast Kloppenbergh heeft in 1935 de schilder H.J.Westrik zich gevestigd. Deze werd later opgevolgd door A.Hofhuis en daarna door B.J.Lenferink. Hij had daarnaast ook een kantoor gebouwd. In 1990 begon daar weer naast W.Journee met een aannemersbedrijf. Er kwam in het pand ook een winkel in stoffen en naaigarnituur. Een eindje richting de school begon rond 1950 G.J.Lipman een schoenmakerij met een schoenwinkel. Er werden daar ook rookartikelen verkocht. In 1963 vestigde zich daar C.Braat als elektromonteur met een winkel erbij. Een eindje noordelijk daarvan was in 1928 H. (Mans) Butink een fietsenzaak en galanteriewinkel begonnen die in 1956 werd voortgezet door A.Tiebot. In 1959 kwam H.A.Bouwhuis die er een winkel in landbouwartikelen begon. In 1960 uitgebreid met een benzinepomp. Dan komen we bij de school die in 1907 is gebouwd op gronden die in 1832 van boerderij Lierderholthuis * 16 (Kerkslagen 5) waren. Er werd een onderwijzerswoning aangebouwd voor de eerste en enige onderwijzer voor de 30 leerlingen. Dat was dhr. A.J. Rengerink die in 1918 hulp kreeg van mej. De Visser. In de loop der jaren kwamen er meer leerlingen. In 1931 kwam J.T.A.Mulder als onderwijzer ook in de buurt van de school wonen. In 1941 werd Rengerink opgevolgd door A.G.B.Spit. in 1958 werd in een bijzaal van het parochiehuys een kleuterschool gestart. Later is bij de R.K. school een nieuwe kleuterschool gezet. Verdere gegevens over de school zijn beschreven door Leo Ogink en Ton Groot Beumer in Dorp aan de Oude Wetering

pag. 118 e.v. In 1896 vestigde zich tegenover de smid Middendorp * 12 (Herenbrinksweg 10) op een overhoekje grond, de Sikkendelle * 66 genoemd (zie nr. * 12) bakker P.J. Ramaker met een bakkerswinkel (Herenbrinksweg 7). Dit bedrijf is ± 1946 overgenomen van zijn zoon door W.G. Gerritsen en in 1953 door W.M. Hemels. De zaak werd door hem uitgebreid met een winkel in levensmiddelen. Dat is ook uitvoerig beschreven door drs. G.Hutten in Wonen en werken aan de Oude Wetering pag. 45 e.v. Alle winkels en bedrijven zijn, op café de Olde Wetering na, helaas rond en na 1970 op Lierderholthuis verdwenen. Voor alle dagelijkse behoeften was men nu op Heino aangewezen. Tegen 1980 is er een nieuwbouwwijk gekomen. De woningen en de straten zijn 't meest gekomen op grond die in 1840 van smid Gerrit ten Hove was (Herenbrinksweg 10). Een strook grond aan de westkant en ook grond dicht bij de kerk was in 1832 van boerderij Lierderholthuis * 16 (Kerkslagen 5). De grond van de nieuwbouw na 2000 was grotendeels van Jannes Rosendal op het Arendshuis * 14 (Kerkslagen 2).

Bewoners: *Lierderholthuisweg*

nr. 25 ± 1840 – 1850 familie Vulkers?, 1851 afgebroken, 1880 E 221A J.Kloppenbergh, 1890 F 246, 1910 F 274 M.J.Elshof + H.J. Kloppenbergh, 1920 F 319 H.J.Kloppenbergh, 1930 E 571, 1948 + 1970 Lierderholthuis weg 3 H.J.Kloppenbergh, 1985 Lierderholthuisweg 25 Mevr. T.J.Kloppenbergh, 1988 + Fr Roeloffsen,

nr. 27: 1935 E 571A H.J.Westrik, 1948 Lierderholthuisweg 5 A. Hofhuis, 1951 B.J.Lenferink, 1970 kantoor Lenferink, 1985 Lierderholthuisweg 27.

nr. 29: 1970 + 1985 B.J.Lenferink + Lierderholthuisweg 29A werkplaats Journeé.

nr. 31: 1940 E 571B W.M.Journeé, 1948 Lierderholthuisweg 7, 1985 nr. 31.

nr. 33: 1970 Lierderholthuisweg 7A P.Vugts, 1985 nr. 33.

nr. 35: 1947 E 571C G.J.Lipman, 1952 Lierderholthuisweg 9, 1963 C.Braat, 1985 nr. 35 H.A.M. Holterman.

nr. 37: ± 1945 E 593A A. Middendorp, 1948 Lierderholthuisweg 11, 1970 G.J.Elshof + B.J.M.Elshof, 1985 nr. 37 B.J.M.Elshof.

nr. 39: 1928 F 343B H.J.Butink, 1948 nr. 13 H.J.Butink, 1956 A.Tibot, 1985 nr. 39 H.A.Bouwhuis.

nr. 41: ± 1925 F343A J.Wellenbergh, 1931 J.F.A.Mulder, 1948 nr. 15, 1985 nr. 41.

nr. 43: 1985 S.Eilander.

nr. 45: 1985 G.J.A.Wijnen.

nr. 47: 1907 F 261A Mevr. A.Norp, A.J.Rengerink, 1910 F 296 A.J.Rengerink, 1920 F 343, 1930 E 596, 1940 A.G.B.Spit, 1948 + 1970 nr. 17, 1985 nr. 47 M.A. van Lenthe.

nr. 49: 1907 (geen nr.) R.K.school, 1930 E 597, 1948 + 1970 nr. 19, 1985 nr. 49.

Herenbrinksweg 7 ± 1896 F 247A P.J.Ramaker, 1910 F 276 P.Ramaker, Wed.T.Ramaker - Maatman, 1920 F 321, 1930 E 573 H.J.Ramaker, ± 1945 W.G.Gerritsen, 1948 Herenbrinksweg 7, 1953 W.M.Hemels + 1970, 1985 J.H.A. Hullegie.

Herenbrinksweg 5A, 1970 Mevr. J.G.M.Middendorp, 1985 W.M.Hemels.

Kerkslagen 1985 nr. 10 F.Dekkers, 12 W.J. van Haaren, 14 A.Slag, 16 A. ten Broeke 18 Mevr. M.J.B. Logtenbergh, 20 J.A. de Ruiters, 21 B.J.W.Baks, 22 T.B.J.Keizers, 24 J.A.Hansman, 26 A.T.Blanke, 28 J.A.M. Klink, 30 J.M.Scholte – Albert, 31 A.R.M.Ogink, mevr. W.Post, 32 G.J. van Olst, 33 J.B.G. Antonissen, 34 G.J.Haije, 35 Mevr. J.T.M.Kloppenbergh, 36 J.A.M.Blanke, 37 Mevr. J.Eikelboom, 38 J. D.G. van der Vegt, 40 H.A.M.Jansen, 42 T.Eikenaar, 44 J.J.Vugts, 46 M.G.M.Jansen, 48 F. de Vries,

Brug met spoorlijn aan de Molenweg

Boerderij Stegeman, Heerenbrinkweg 3

Muntzhuys, cafe Kappert, Heerenbrinkweg 1

Boerderij familie Roeke, Heerenbrinkweg 4

52 F.Rijstenberg, 54 J.P.G.Mulder, 56 M.A.J.Bos.

De Smidse 2 R.Eikenaar, 9 J.G.M.Middelkamp, 11 H.B.M.Middelkamp.

Boerderij nr. * 18 Holtermans (1666) Lierderholthuisweg 38 familie Nijhof

De bewoner van het erf Holtermans aan de Oude Wetering werd vermeld in 1666. Dat was Jan Geerlig Holterman. Het is niet bekend of het erf veel ouder is. Gezien de ligging in een laag gebied behoorde het niet tot de oudste erven in dat gebied, want die stonden alle op een zandopduiking in de ondergrond. Het erf is uitvoerig beschreven door drs. G.Hutten in zijn boek *Wonen en Werken aan de Oude Wetering* pag. 95 e.v. Dit erf mag niet verward worden met het Holtermans aan de Brinkweg nr. 9. In 1682 behoorde het erf aan de rentmeester van Salland. Daarna is het in 1726 in bezit gekomen van schout Hendrik Muntz op het Muntzhuis * 24 (Herenbrinksweg 1). Het was door de erfgenamen van Carspel Heino 'anbetrouwt' (toegewezen). De taxatiewaarde was 6.000 gulden. Dit gaf aan dat het een zeer groot bedrijf was. Dat doet het vermoeden rijzen dat dit de landerijen geweest zijn die tot de Kolk(hof) hebben behoord. In 1520 is daarover vermeld dat Aleff van Rechteren van de Bredenhorst 38 ha van Opten Kolk bezat. Borghart op Schiphorst (Lierderholthuisweg 40) pachtte daarvan 5 ha. De andere 33 ha, wat lagere gronden, waren gepacht door Henrick Berntssen. Er waren vier erven Opten Kolk, maar in 1602 was er maar 1 erf Opten Kolk meer. Vermoedelijk hebben we hier te maken met het erf Holtermans. Na 1726 is in 1745 Johan Gerhardt Muntz, ontvanger van belastingen, eigenaar geworden, gevolgd in 1761 door Catharina Muntz die ook de Bredenhorst gekocht had. Na het overlijden van Catharina in 1777 zijn al haar onroerende goederen publiek verkocht. Het Holtermans werd als zesde perceel verkocht aan Jacob Hartgens voor 6.900 gulden. Er komt later een pachter op het Holtermans. Dat was in 1792 Jan Teunissen Kolk. Wel was al in 1791 de boerderij opnieuw verkocht, behalve een perceel aan de Nieuwe Wetering, aan Willem Plas voor 7.000 gulden. Willem Plas is dezelfde als Willem Holterman. Hij overlijdt in januari 1798. Zijn weduwe hertrouwt in november 1798 met Theodorus (Derk) Willems Middelwijk. Bij het overlijden van de man, was het voor een weduwe als er geen volwassen kinderen waren, haast ondoenlijk in die tijd om een boerderij draaiende te houden en daarmee voldoende inkomsten te verwerven. Middelwijk overlijdt al in 1808. Nog in hetzelfde jaar is de boerderij verhuurd aan Jan Geertman. In 1815 werd de boerderij verkocht, toen 13,5 morgen (16,5 ha) groot, aan J.S.Booghman, eigenaar van landgoed de Kolkhof (Colckhof 6) voor 6600 gulden. Daarna is het Holtermans voor 1832 (± 1823) met een kleine oppervlakte grond verkocht aan Gerhardus Janssens, van beroep schoenmaker. In 1832 was de boerderij 6,2 ha groot met 1,9 ha bouwland. Een 1,1 ha daarvan lag in een strook achter de boerderij en 0,8 ha lag op de hoge kamp bij Engberts (Lierderholthuisweg 44). Er was 3,5 ha weiland, 0,5 ha hakhout en 0,2 ha erf en tuin. Deze gronden lagen tegen de Oude Wetering. De boerderij had een hoge waarde (klas 5). Deze bleef daarna via zoon Jan Janssens zijn schoonzoon J.A.B.Nijhof, H.G. Nijhof en diens zoon A.H. Nijhof. Op 12 april 1945 werd de boerderij in brand geschoten. Daarbij is J. A.B. Nijhof omgekomen. Ook deze boerderij is uitvoerig beschreven door drs. G.Hutten in *Wonen en werken aan de Oude Wetering*, pag.95 e.v.

Veldnamen: 't Hoffie * 71 tuingedeelte, Het Voorste Koeland * 72, De Kamp * 73, Holtermans Blok * 74 de omliggende landerijen.

Bewoners: 1666 Jan Geerlig Holterman, 1735 + 1748 Jan Derx op Holtermans, 1777 Jacob Hartgens, 1792 Jan Teunissen Kolk, 1795 Willem van der Plas (Holterman), 1798 Theodorus Willems Middelwijk, 1809 Jan Geertman, ± 1823 Gerhardus Janssens, 1838 + 1850 C 172 Wed. Janssens – Bosch, 1860 E 217, 1871 G.Janssens, 1890 F 258 G.Janssens (schoenmaker), J.Janssens, 1910 F 293, 1911 J.A.B.Nijhof, 1920 F 340, 1930 E 591, 1945 A.H.Nijhof, 1948 + 1970 Lierderholthuisweg 12, 1985 Lierderholthuisweg 38 A.H.Nijhof + H.G.M.Nijhof.

Woning – timmerman nr. * 19 Herenbrinksweg 6 – 6A voorheen familie Brinkhof en Elshof

Nadat timmerman A.Klomp–Alberts begonnen was naast boerderij Klein Heerenbrink *20 (Herenbrinksweg 5), verhuisde hij omstreeks 1900 naar de overzijde van de weg. Rond 1905 vestigde Hermanes (Mans) Brinkhof zich er naast. Al vrij snel werd het een aannemersbedrijf. H.Brinkhof nam later het bedrijf over.

Veldnaam: Geertmansland * 68.

Bewoners: 1905 F 249A H.Brinkhof + Wed. H.Brinkhof – Kroes, F 249B A.Klomp Alberts, 1910 F 277 H.Brinkhof, 1920 F 322, 1930 E 574, 1948 Herenbrinksweg 6 H.Brinkhof, 1970 + 1985 A.A.Brinkhof + nr. 6A H.M.Elshof.

Boerderij nr. * 20 Klein Heerenbrink (± 1750) of Cornelishuis (1725) Herenbrinksweg 5 familie Kortstee

Boerderij Klein Heerenbrink was de grote boerderij van de buitenplaats de Heerenbrink * 22 (Herenbrinksweg 3). De naam Heerenbrink werd in 1603 vermeld als “Haevesaete genoemd den Heerenbrink”. Als er toen al een havezate was, zal er eerder al een boerderij geweest zijn. Van 1675 tot 1695 werd Klein Heerenbrink bewerkt door Assien sr. en Assien Gerrits jr. De boerderij had in 1682 een vuurstede (schoorsteen) en een panoven. Dat deze boerderij veel groter was dan die op de buitenplaats, kwam naar voren in de verponding (belasting) in 1695. Klein Heerenbrink moest bijna 24 gulden betalen en de Heerenbrink zelf 9,5 gulden. In 1725 woonde er Cornelis Jansen (Klein) Heerenbrink. Vanaf die tijd dateert de naam Cornelishuis en de weg er voorlangs werd Cornelis Steege * [C] genoemd. Het bleek dat ook boerderij Laurens of Pellen * 11 (Lierderholthuisweg 24 – 26) als katerstede bij Klein Heerenbrink betrokken was. In die tijd hielpen in drukke periodes de bewoners van katersteden mee op de grote boerderij. Deze hulp was voor een katerstede een vast gegeven. De vergoeding geschiedde in bijvoorbeeld oogstproducten en het gebruik van een paard van de grote boer. De boerderij werd vanaf ongeveer 1750 Klein Heerenbrink genoemd. Tot 1768 werd de buitenplaats boerderij door een knecht bewerkt. In dat jaar kwam er een Meyer (pachter) op de 2e (Grote) Heerenbrink. De pachter op Klein Heerenbrink was toen Justus Cornelis. Na zijn overlijden in 1771 hertrouwt zijn weduwe Gerarda Boerhof met Jan Jans Mertens. In 1812 bij diens overlijden, werd als naam Klein Heerenbrink opgegeven. Toen in 1793 de eigenares van de Heerenbrink, de weduwe M.J.van Oldeneel - van Oldeneel was overleden, werden alle bezittingen getaxeerd. Het erve Klein Heerenbrink werd geschat op 6.391 gulden. Ter vergelijking: Een gewaard (groot) erf was zo'n 4.000 gulden waard. De gehele Heerenbrink werd overgenomen door baron W.J. Knoppert en echtgenote A.M. van Oldeneel. In 1817 werden alle bezittingen van de Heerenbrink weer verkocht. Het erf Klein Heerenbrink werd gekocht door de pachter Hendrik Klein Heerenbrink met

12,5 morgen (ruim 15 ha) grond voor 3960 gulden. Voor de boeren was het in die tijden een hard bestaan en velen overleden op te jonge leeftijd. De huidige vorm van de gezondheidszorg was onbekend. Zo overleed Hendrik al in 1823, 52 jaar oud. Het jaar daarop in 1824 hertrouwde zijn weduwe Hermina Wormstal met Jan Hulsebosch. Zij besloten in 1834 de boerderij te verkopen. Koper was baron W.T. van Middachten voor 3.880 gulden. De boerderij behoorde toen weer bij de Heerenbrink. Klein Heerenbrink was toen 13,8 ha groot met 5 ha bouwland, 4,35 gelegen achter het huis en 0,65 ha aan de overzijde van de weg. Daarop is later boerderij nr. * 21 (Herenbrinksweg 4) gebouwd. Van de ca 8,5 ha weiland lag 4,5 ha in de hoek van de Oude Wetering [I] en de Cornelis Steege [C]. Ongeveer 1 ha was Het Pellen * 60 bij boerderij Pellen * 11 en 3 ha lag aan de overzijde van de Cornelis Steege, genaamd Holthuizen * 77, afkomstig van boerderij Holthuizen * 13. De boerderij was in goede staat, in 1832 klas 5. Na de verkoop werd in 1835 erfhuis (=boedelverkoop) gehouden. De boerderij werd verpacht aan Hermanus Stegeman, in 1846 gevolgd door Hermannes Kloppenberg. Het was 1876 toen alle goederen van het buitengoed De Heerenbrink werden verkocht door L.J.Rietberg te Zwolle. Het erve Klein Heerenbrink werd door de pachter H. Kloppenberg met ruim 12 ha grond gekocht voor 14.287 gulden. De grond Het Pellen * 60 en Holthuizen * 77 werd door anderen gekocht. Kort na de aankoop vestigt de familie Kloppenberg zich voor 4 jaar op boerderij Relaeboom (26 ha) bij landgoed 't Relae, waar een familielid was overleden. Vanaf 1881 zijn zij weer terug op Klein Heerenbrink. In 1909 werd de boerderij met de meeste grond, 9,5 ha, verkocht aan H.J.Nieuwenhuis voor 8.240 gulden. Op een perceel tegenover de boerderij heeft de familie Kloppenberg een huis laten bouwen. (boerderij nr. * 21 Herenbrinksweg 4). Reeds in 1916 heeft Nieuwenhuis de boerderij weer verkocht aan Johannes Vlaskamp voor 14.500 gulden, inbegrepen wat goederen, waaronder de karmolen. De familie Vlaskamp blijft op de boerderij tot 1933 toen Th J.Kortstee deze boerderij kocht. De boerderij is uitvoerig beschreven door G.Hutten in Omheining 1993 nr. 4. Een bijbehorende veldnaam: De Kamp of Bouwkamp * 82. Bewoners: 1675 Assies op de Heerenbrink, 1677 – 1695 Assien (Assijn) Gerrits, 1725 – 1732 Cornelis Jansen, 1742 Cornelis Joosten, 1748 Cnellis Heerenbrink, 1750 + Justus Cornelis Heerenbrink, 1771 Wed. G.H.Heerenbrink –Boerhof, 1772 Jan Jansen Mertens, 1795 + Hendrik Joosten Klein Heerenbrink, 1812 E 120 Hendrik Klein Heerenbrink, 1823 Wed. H.Klein Heerenbrink – Wormstal, 1824 Jan Hulsebosch, 1835 Hermannes Stegeman, 1840 C 163, 1844 F.Brunselman, 1846 H. Kloppenberg, 1860 E 207, 1877 Wed. H.Beumer – Kloppenberg + D.Kloppenberg, 1881 H. Kloppenberg, 1890 F 248 D.Kloppenberg, 1909 H.J.Nieuwenhuis, 1910 F 278, 1916 J.Vlaskamp, 1920 F 323, 1921 + L.J.Vlaskamp, 1930 E 575, 1932 J.Vlaskamp + J.T.Vlaskamp, 1933 Th J. Kortstee, 1948 + 1970 Herenbrinksweg 5, 1985 T.J.W.Kortstee + E.W.Kortstee.

Boerderij nr. * 21 Herenbrinksweg 4 familie Roeke

In 1909 verkocht het echtpaar D.Kloppenberg - M.B.Strijtveen boerderij Klein Heerenbrink *20 (Herenbrinksweg 5). Zij hielden een perceel van 0,65 ha bouwland Kampje * 79 buiten de verkoop en bouwden hier een woning. Deze grond was in voorgaande eeuwen tiendbaar bouwland geweest. Al eeuwen eerder behoorde het tot de oude bouwlanden met de weidegronden richting de Nieuwe Wetering tot erf Holthuis * 13 (Lierderholthuisweg 30). De weidegronden hadden de veldnaam Holthuizen * 77. Na Kloppenberg is B.H.Strijtveen op deze boerderij gekomen. Hij heeft er steeds meer grond bij gekocht zoals de Hakenkamp * 76. De oorsprong van die naam is onbekend.

De Heerenbrink, Heerenbrinkweg 3

Klein Heerenbrink Herenbrinkweg 5

Zicht op 't Loo, Nieuwe Wetering 3

Boerderij Jan Klaassen, Lierderholthuisweg 22

Bijgebouw van t Hoaken, familie van Dam,
Lierderholthuisweg 21- 23

Strijtveen had in 1952 10 koeien. Het werden er steeds meer, van 14 stuks in 1962 via 35 in 1975 naar 50 in 1989. Door de landinrichting (ruilverkaveling) Salland – West is tegen 1990 het bedrijf verplaatst naar het Lierderbroek (Gravenweg 14 A) met meer uitbreidingsmogelijkheden. Op de boerderij is toen een bedrijf met handel in foerage en dierbenodigdheden gekomen. Achter deze boerderij midden in de weilanden ligt bos met de veldnaam: Het Bössie van Flip* 75. Dat was van Flip Ruitenbergh.

Bewoners: 1909 F278A D.Kloppenbergh + B.H.Strijtveen, 1920 F324 B.H.Strijtveen, 1930 E576, 1948 Herenbrinksweg 4 B.H.Strijtveen, 1970 + A.J.Strijtveen 1985 A.J.Strijtveen, ± 1990 familie Roeke.

Bouwhuis en landgoed nr. * 22 De Heerenbrink (± 1550) Herenbrinksweg 3 + 3A familie Hollak

Het landgoed de Heerenbrink is omstreeks 1550 ontstaan. De naam Heerenbrink kan verklaard worden als herdersbrink. Het was een hoger gelegen stuk land naast het uitgestrekte Lierderbroek. In 1616 kwam de benaming “Hyerdenbrinck” nog voor. Voordat de gronden ontgonnen waren, konden daar de schapen op een droge plek bijeengebracht worden. Dit kan geschat worden als een tijdstip in de beginperiode van de middeleeuwen. Voor 1300 stond er al een schot (schaapskooi) het Kraaijenschot * 28 (Nieuwe Wetering 1). In het midden van de middeleeuwen lijken er al akkers aangelegd te zijn. Dat is af te leiden uit de krommingen in de akkerpercelen, veroorzaakt door het ploegen met ossen. Mogelijk behoorden de akkers toen bij het bouwhuis van de Bredenhorst, het Rozendael of Kraaijenschot. Alles behoorde overigens onder de Bredenhorst. Vermoedelijk heeft er eerst een spijker (graanoogstopslag) gestaan op de plek van de waterpartijen van De Helle * 85 (veldnaam). De oudste spijkers werd meestal op een wat verborgen plek gezet en omgeven door water ter wering van rovers. Als eerste vermelding komen we in 1583 Geert van Wullen tegen op een “guedt upgen(aamd) Hardenbrinck”. In 1603 werd vermeld: “Haevesaete den Heerenbrinck” van Gerard van Wullen. In dat jaar werden de tienden (belastingheffing) overgedragen aan Jasper ten Holte. Het was toen geen officiële havezate, maar was dat waarschijnlijk wel geweest. Het zou daar toen wel aan hebben kunnen voldoen als de bezitters tot het gereformeerde geloof hadden behoord. Dat was niet het geval. Voor 1580 was Gerard van Wullen wel in de ridderschap van Overijssel verschreven. Deze vermelding geeft aan dat er al voor 1580 een boerderij bij de Heerenbrink is geweest. De voornaamste boerderij was de later genoemde Klein Heerenbrink * 20 (Herenbrinksweg 5). Daar kwam al vrij snel boerderij Papenkamp * 26 (naast Nieuwe Wetering 25) bij en de katersteden Jan Klaassen * 10 en Pellen * 11 (Oude Wetering 22 en 24-26). Het bezit De Heerenbrink kwam via vererving in 1606 aan Warner ten Holte en in 1614 aan Cecilia ten Holte. Zij trouwde met jonker Hendrik van Oldeneel. In 1650 was Frans Ignatius van Oldeneel de eigenaar. Het landgoed was toen flink uitgebreid en hij woonde daar ook doorgaans. Ook een neef, Jan Lodewijk van Doetinchem woonde er van 1674 tot 1677. Hij werd eveneens heer van de Heerenbrink genoemd omdat hij 22,5 morgen (27,5 ha grond) bezat in het Lierderbroek, de Semelenbergh (Gravenweg 18). De Heerenbrink werd in 1680 overgedragen aan Arent van Oldeneel als zaakwaarnemer met een huurder op de “Havezathe” zoals die nog altijd werd genoemd. Arent van Oldeneel is ook markerichter, bestuurder over de gemeenschappelijke gronden, van Heino geweest. Na zijn overlijden in 1720 werd Hendrik Frans van Oldeneel eigenaar. Hij was het die in 1723 het erf Lierderholthuis * 16 en ook de schuurkerk met pastoorshuis (* 15 en * 17) kocht. In 1740 kwam Hendrik Arent van Oldeneel op de Heerenbrink. Van het gezamenlijk bezit met de bewoners van de Oude Born

(Bornweg 2) werd een verdeling gemaakt. De grond van de Bergmate * 96 werd daarbij aan de Heerenbrink toebedeeld. Hij stierf in 1773. In opdracht van de weduwe M.J.M. van Oldeneel – van Oldeneel werden alle goederen getaxeerd op 79.219 gulden. Een jaar later, in 1794, werd de Heerenbrink met 66 ha van de gronden verkocht aan W.J.Knoppert en echtgenote A.M. van Oldeneel voor 50.555 gulden. In 1804 kocht hij ook het Muntzhuis * 24 (Herenbrinksweg 1) er bij dat terstond werd afgebroken. Delen van het bezit werden in 1817 weer verkocht, onder andere de grote boerderij Klein Heerenbrink * 20. Er bleef toen 27 ha grond over. Knoppert overleed in 1818. In 1832 omvatte de Heerenbrink van de Wed. A.M. Knoppert – van Oldeneel in de gemeente Heino bijna 33 ha. Er waren twee boerderijen. Een daarvan was het bouwhuis. De andere was Vrolijken * 26 (Nieuwe Wetering 25). De landgoed boerderij omvatte zo'n 10 ha cultuurgrond. Hiervan was ca 4,5 ha bouwland. Daarvan lag 4 ha achter de akkerbouwkamp van Klein Heerenbrink en 0,5 ha tussen de hakhoutpercelen. Het weiland lag ter weerszijden van de Grootte Allee [R], lopend vanaf het huis naar de Nieuwe Wetering. Er was een boomgaard van 0,6 ha tussen de Heerenbrink en Klein Heerenbrink en een tuin van 0,5 ha. Verder besloegen de lanen, waterpartijen met visvijvers, bossen en hakhout 10 ha. De lanen waren de Allees Heerenbrink [O], de Lange Allee [S], de Grootte Allee [R], de Annen Allee [P] en het Sumpelsdijkje [T]. Er was veel hakhout dat in die tijd voor een goede opbrengst zorgde (eekhout en brandhout). Er was 5 ha heide in het Heinose veld dat in 1825 uit de markegronden was toebedeeld. De waardering van het herenhuis was klas 3, voor een buitenhuis lage waarde, het zuidelijk bouwhuis klas 6 (redelijk) en het noordelijk bouwhuis was alleen stal. Via vererving kwam de Heerenbrink in 1838 aan Willem van Middachten. In 1834 had hij al het erf Klein Heerenbrink weer gekocht voor 15.000 gulden. In 1840 liet de Wed. E. van Middachten – Knoppert de Heerenbrink verkopen. Het huis met bouwhuis werd verkocht voor afbraak. Ook erf Vrolijken * 26 werd in 1842 afgebroken. Afbraak leverde redelijk wat geld op want stenen waren duur. Het andere bouwhuis met 15 percelen werd gekocht door L.J.Rietberg te Zwolle voor 21.890 gulden. Als pachter kwam in 1841 Henricus Luttenberg op het bouwhuis. De "Havezathe" werd in 1845 gesloopt. Als in 1876 de erfgenamen van Rietberg de boerderij verkopen is de pachter Luttenberg de koper. De pachter D.Kloppenbergh van Klein Heerenbrink kocht ook dat erf. Door de familie Luttenberg werd de boerderij omstreeks 1923 gesplitst in 2 boerderijen. Willem Luttenberg bouwde een nieuwe boerderij vlak bij de plek van de vroeger afgebroken boerderij Vrolijken. De Heerenbrink is ook omschreven door drs. G.Hutten in Omheining 1993 nr. 4 en in het boek : Jonker van de Heerenbrink. Veldnamen: Appelbongerd * 80, Pompenlandje * 84 er stond daar een pomp. Cromme Hoek * 86, het hoog gelegen bouwland had hier een kromme vorm, De Helle * 85, twee waterplassen met daarbinnen een wal met daar midden in weer water(1832). Het werd in 1840 omschreven als visvijvers in het bos. Het watergedeelte is later gedempt met zand afkomstig van de Cromme Hoek * 86. Mogelijk heeft er rond 1500 daar een spijker gestaan. Deze werden in die tijd wat verdekt opgesteld tegen rovers en veelal omgeven door een gracht.

Veldnamen: Pompenlandje * 83, daar heeft lang een waterpomp gestaan, Klein Landje *[A6], doordat een gedeelte bij het Muntzhuis * 24 (Herenbrinksweg) hoorde, was dat een klein perceel, Nieuwe Land *[A7] blijkbaar later ontgonnen, Telgenbos *[B3] waar stekjes voor de bosaanplant werden gekweekt, Zwarte Weide *[B2], Knollenbos *[B1], Cromme Hoek * 86 een kromme middeleeuwse akker, De Helle * 85, mogelijk zo genoemd ter afschrikking voor de kinderen van de diepe waterpartijen.

Bewoners: "Havezathe" 1550 + 1583 Gerard van Wullen, 1603 Jasper ten Holte, 1614 Hendrik van Oldeneel na 1650 tot 1720 Arent van Oldeneel, 1674 – 1677 + Lodewijk van Doetinchem, 1720 Hendrik Frans van Oldeneel, 1740 Hendrik Arent van Oldeneel, 1773 Wed. J.M.J.M. van Oldeneel – van Oldeneel, 1794 W.J.Knoppert, 1818 Wed. A.M.Knoppert – van Oldeneel, 1838 W. van Middachten, 1840 C 164, 1841 Wed. E. van Middachten – Knoppert, 1845 Afbraak.

Bewoners boerderij: 1841 C 165 H.Luttenberg, 1850 op C 164, 1860 E 208 H.Luttenberg + J.E. Luttenberg, 1874 J.E.Luttenberg, 1890 F 249, 1910 F 279, 1920 F 325 + A.H.Luttenberg, 1928 A.H. Luttenberg, 1930 E 577 + J.J.Blanke, 1947 + 1970 Herenbrinksweg 3 H.E.Hollak, 1985 Herenbrinksweg 3 + 3a H.E. Hollak + G.W.M.Hollak.

Boerderij nr. 23 Stegeman (1802) Herenbrinksweg 2 familie Lenferink en de Jong

In 1802 vestigde zich aan de Nieuwe Wetering schipper Albert Tutert. Het huis had in 1832 op de kadasterkaart de naam Stegeman. Dat betekent dat al voor 1802 een familie Stegeman daar gewoond heeft. Het was in 1832 een boerderij van A.Tutert met een vrij hoge waarde, klas 6, er was 4,5 ha grond bij. Hiervan was 0,5 ha bouwland en 0,2 ha tuin. Van de 3,7 ha weiland lag 1,3 ha bij de boerderij en 2,4 ha was Onze Pellenland * 61, vanaf de Lierderholthuisweg bereikbaar. De boerderij stond tegenover het in 1804 afgebroken Muntzhuis *24 (Herenbrinksweg 1). Het zal oorspronkelijk een katerstede daarvan geweest zijn. Door de aanleg van de spoorlijn werd de boerderij in 1879 afgebroken. Iets zuidelijker werd een nieuwe boerderij gebouwd. In 1920 boerde daar de familie Stegeman die er meer grond bij gekocht had voor de 18 melkkoeien. In de crisisjaren ca 1933 waren daar maar 6 koeien meer. Daarna boerde er de familie Logtenberg. Tussen 1881 en 1925 heeft er ook een seinwachterswoning gestaan bij de spoorwegovergang van de Herenbrinksweg, ongeveer op de plek van de vroegere boerderij Stegeman (1832). Over de bewoners is bekend dat tot 1923 Hendrik Bartels en vrouw Nietze de bomen van de Molenweg en het Holtermanspad hebben bediend. Veldnamen: Spijkerkamp* A2, zal het bouwland van het spijker (landhuis) Muntzhuis geweest zijn waar ook een familie Spijkerhuis gewoond heeft. Watermanslanden *A3. Van dat land was in 1601 de oorspronkelijke gebruiker Willem Waterman op boerderij Holthuis *13 (Lierderholthuisweg 30).

Bewoners: voor 1802 familie Stegeman, 1802 + 1832 Albert Tutert, 1840 C 162, 1850 familie Tutert + J.Noordman, 1860 E 210 J.Noordman, 1879 verplaatst, 1880 J.Noordman, Wed. J.Noordman – Tutert, 1890 F 251 + A.J.Groten, 1910 A.J.Groten, 1917 + H.J.Stegeman, 1930 E 580 H.J.Stegeman + H.W.J.Logtenberg, 1948 Herenbrinksweg 2 H.W.J.Logtenberg, 1970 H.W.J.Logtenberg, Wed. W.M. Stegeman – Freriks, 1985 A.B.Lenferink, T. de Jong.

Bewoners seinhuis: 1890 F252 A.Hartkamp, H van Duuren, Wed. M.W. de Boer – Veldman + G.B.H. Bartels, 1910 F 282 na 1910 E. Stegeman, 1920 F 328.

Spijkerhuis nr.*24 Muntzhuis (1682) of Scholtenhuis (1584) Herenbrinksweg 1, familie Kappert

Vrijwel op de plek van de vroegere bakkerij, maalderij met winkel en café Kappert, heeft vroeger het Muntzhuis gestaan. De weg Nieuwe Wetering ligt nu dicht bij het huis doordat deze verlegd is door de aanleg van de spoorlijn rond 1880. Omstreeks 1584 was daar het Scholtenhuis, een landhuis, een zogenaamd spijker met vier schoorstenen. Daar woonde de schout van Heino: Steven Rammelman. Daarna de schouten families Spijkerhuis en Fabius. In 1682 woonde er Coenraad Muntz. Vanaf die

Zicht op Lierderholthuis

tijd is het huis bekend als Muntzhuis. De familie Muntz heeft er tot 1777 gewoond. Het werd daarna gekocht door Harmen baron Gansneb gen Tegnagel tot Luttenberg. In 1804 kocht Willem Jan Knoppert van de Heerenbrink * 22 het huis en liet dat afbreken. Blijkbaar was het erg vervallen. Met de verkoop van de Heerenbrink in 1876 door de erfgenamen van L.Rietberg, werd de grond door de pachter H.Luttenberg gekocht. In 1890 kocht Jan Rosendaal, afkomstig van de Oude Born (Bornweg 2), van beroep bakker het perceel grond waar het Muntzhuis gestaan had. Dat was 0,25 ha voor 500 gulden. Hij bouwde daar een bakkerij. Ook kwam er een kruidenierswinkel en een lijnkoekenbreker aangedreven door een paard. Lijnmeel werd, tezamen met roggemeel als krachtvoer, gemengd met strohaksel aan de koeien gevoerd; "soppen" genoemd. In de zaak van Jan Rosendaal was ook een café waar regelmatig openbare verkopen plaats vonden. Na het plotseling overlijden van Rosendaal in 1899 werd het pand in 1900 verkocht aan L.T.Koopman voor 5.500 gulden. Hij breidde de bakkerij uit en er kwam een machinale korenmalerij met een 16 pk zuiggasmotor. De zaak ging goed want in 1909 kocht hij ook de winkorenmolen van Lindeboom voor 4.000 gulden (Bredenhorsweg 13-15-17). Doordat Koopman hierdoor de alleenheerschappij van de meelvoorziening had, werd door de boeren van Lierderholthuis in 1909 een coöperatieve koren malerij, de Voorzorg Nieuwe Wetering 23, opgericht. Door deze tegenvaller deed Koopman in 1911 de bedrijfsvoering van de zaak aan de Herenbrinksweg over aan de heren Fackler en Vedder uit Drenthe. De windkoren molen ging in 1912 in vlammen op. In 1913 werd Koopman failliet verklaard. Het pand werd voor 4700 gulden aangekocht door J.J. Kappert, molenaar te Angerlo. De familie Kappert zette de bakkerij, maalderij, winkel en café voort. Ook was er een melkkoe. In 1918 viel de concurrentie van de coöperatie weg doordat deze failliet ging. Wel was er in 1917 een bond, de ABTB, opgericht die een loods bij het station Heino liet bouwen voor kunstmest en brandstof. Het meel moest echter uit Zwolle komen. In 1925 ging Kappert de meelvoorziening voor de ABTB verzorgen. Er werd daarvoor bij de zaak een loods gebouwd en er kwam in 1930 een aparte aftakking van de spoorlijn. In 1937 zegde de ABTB de overeenkomst op. Kappert bleef nog wel meel malen voor eigen klanten tot 1960. De broodbakkerij werd voortgezet tot ca 1975. Daarna werd er nog een tijd alleen fijn gebak verzorgd. De geschiedenis is beschreven door G.Hutten in Omheining 1995 nr. 4.

Bewoners: 1584 Steven Rammelman, voor 1600 Gerrit Spijkerhuis, 1601 – 1618 Berent Spijkerhuis, 1608 + Johan Fabius, 1618 – 1632 Johan Fabius, 1644 – 1651 Jan Fabius, 1652 Wijbrant Fabius, 1654 (Scholtine) Fabius, 1670 – 1680 Berent Berentsen Braekman, 1682 Coenraad Muntz, 1713 Hendrik Muntz, 1751 Coenraad Muntz, 1764 Juffer Catharina Muntz, 1777 Bonard Harmen baron Gansneb gen. Tegnagel tot Luttenberg, 1788-1803 S. Th Smits van Gansneb, 1795 + A.Grotenhuis (hovenier), 1804 afbraak, 1890 F 152A J.Rosendaal, 1899 L.Th Koopman, 1910 F 281, 1911 A. Fackler + J.B.Vedder, 1913 J.J.Kappert, 1920 F 327, 1930 E 579, 1948 + 1970 Herenbrinksweg 1 J. J.Kappert, 1985 H.G.Kappert + T.A.Kappert.

Bedrijven en woningen nr. * 25 Nieuwe Wetering 27 t/m/ 31

Nadat in 1918 de coöperatie "De Voorzorg" (Bredenhorsweg 23) failliet was gegaan, moesten de boeren voor de voorziening van meel voor hun vee en voor kunstmest en brandstof naar andere leveranciers. Voor leden van de "bond", de A.B.T.B., opgericht in 1917 werd bij het station te Heino een loods gebouwd voor kunstmest en brandstof waaronder vooral steenkool. Het meel, vooral

lijnmeel, moest vanuit Zwolle aangevoerd worden. Voor het malen van roggemeel voor het vee en brood en havermeel voor de paarden was men op Kappert (Herenbrinksweg 1) aangewezen. In 1925 werd een overeenkomst met Kappert gesloten waarbij hij in zijn maalderij ging malen voor de ABTB-leden. Vanaf de spoorlijn werd in 1930 een aparte aftakking, 174 meter lang, naar zijn bedrijf aangelegd voor de aanvoer van graan. Dat werden soms wel 30 wagons per maand. Kappert was ook loonmaler voor zijn klanten en zo ging dan ook meel naar de bakkers. Voor de opslag van producten werd in 1932 een loods naast het bedrijf van Kappert gebouwd. Omdat de kosten te hoog werden, werd in 1937 de overeenkomst met Kappert en de spoorwegen opgezegd. Het meel werd voor de ABTB van het depot te Zwolle betrokken en met paard en wagen rondgebracht. In de oorlog mocht de ABTB niet functioneren en in 1942 werd de C.A.V.V. opgericht. Na de oorlog ging de omzet snel omhoog, zodat een grotere loods noodzakelijk was. Deze kwam in 1950 gereed en later, in 1950, werd er nog een deel bijgebouwd. De Boerenleenbank werd in 1950 overgeplaatst naar de kantoorruimte van de CAVV. In 1964 kwam er een nieuwe kantoorruimte en voor de Boerenleenbank werd een nieuw kantoor gebouwd. Na de landelijke fusie met de Raiffeisenbank werd dat de Rabobank. Een uitvoerige beschrijving is er van Leo Ogink in Het dorp aan de Oude Wetering pag. 143 e.v. Bedrijfsleiding ABTB: 1925 M.Meiberg administrateur, 1930 E 578A, 1937 M.Jansen zaakvoerder, 1948 Nieuwe Wetering 11, 1950 + kassier, 1966 G.Jansen, zaakvoerder + kassier, 1967 H.Kogelman, 1970 Nieuwe Wetering 31, Boerenleenbank Nieuwe Wetering 29. Woning Nieuwe Wetering 27: 1975 H.W.Kogelman, 1985 M.A.J.M.Hoppen.

Boerderij nr. * 26 Vrolijke Heerenbrink (1923) of Papenkamp (1585) of Vrolijken (1700) met het Jagershuis * 26A, familie Luttenberg

De naam van deze boerderij is een samentrekking van de nieuwe boerderij vanuit het erf Heerenbrink met de oude boerderij Vrolijken, welke tot 1811 dichterbij de Nieuwe Wetering gestaan heeft dan de huidige. Deze nieuwe boerderij is in 1923 afgesplitst van de Heerenbrink * 22(Herenbrinksweg 3). De oudste naam is Papenkamp. Dat zal vlak na de reformatie (in 1580) ontstaan zijn. De boerderij lag tegen de akkerbouwkamp van de Heerenbrink en de bewoners waren papen, zoals de katholieken werden genoemd. In het verpondingsregister (belasting) van 1585 was het een katerstede, een kleine boerderij van de Heerenbrink. Op deze boerderij was in 1701 Jan Vrolijken de pachter. Vanaf die tijd werd in de volksmond de naam Vrolijken of de Vrolijken boer gebruikt. De officiële naam bleef eerst nog Papenkamp. In 1751 had Jan Papenkamp 1 vuurstede (schoorsteen) en 1 oven. De boerderij, in 1832 van de Wed. A.M.Knoppert van Oldeneel van de Heerenbrink, was in goede staat, klas 6 en er stond een jagershuis bij van het landgoed. Aan grond was er 8,2 ha. Dit bestond uit 3 ha bouwland, 3,8 ha weiland, 0,2 ha boomgaard en tuin en 1 ha hakhout en bos. Het hoog gelegen bouwland, ruim 2 ha lag achter de boerderij en 0,9 ha lag op de plek van het huidige Varkens Kunstmatige Inseminatiestation (Nieuwe Wetering 9 – 11). De boerderij is in 1842 afgebroken nadat de eigendom van de Heerenbrink in 1840 was overgegaan naar L.J.Rietberg te Zwolle en deze ook de “havezathe” liet slopen. De gronden kwamen toen bij de boerderij van de Heerenbrink met als pachter H. Luttenberg. in 1876 verkocht Rietberg de boerderij weer aan de pachter. In 1923 werd deze weer gesplitst doordat zoon Willem een nieuwe boerderij zette dicht bij de plek van de vroegere boerderij Vrolijken, die de naam Vrolijke Heerenbrink kreeg. Bij de boerderij Vrolijken heeft vroeger een jagershuis gestaan dat ook in 1842 werd afgebroken. Er zijn daar weinig bewoners van bekend. Dat

huis zal vooral bij jachtpartijen op de Heerenbrink gebruikt zijn.

Veldnamen: Vrolijke kamp * 84, Annen Allee [P], een vroegere allee van de Heerenbrink met het Annenbos *[A8] en daar achter het Sumpelsdijkje [T] door een laag zompig gebied.

Bewoners: 1701 Jan Vrolijken, 1715 + 1717 Derk Gerrits op Vrolickenhuis, 1723 Wed. Olde Vrolijken, 1724 vertrokken, oude huis afgebroken, 1748 Jannes op Vrolijken, 1751 + 1764 nr. * 39 Jan Papenkamp, 1795 Theunis Zunnabeld (Vrolijken), 1811 nr. 132 + Engberts Vrolijken, 1842 afgebroken, 1923 F 325A W.H.Luttenberg, 1930 E 578, 1948 Nieuwe Wetering 9, 1958 J.E.H. Luttenberg, 1970 + 1985 Nieuwe Wetering 25.

Bewoners Jagershuis: 1778 Hendrik Diederik, 1795 Hendrik van den Belt, Berent van de Belt.

Stallen en woningen nr. * 27 Nieuwe Wetering nr. 5 t/m 19

De grond aan de Nieuwe Wetering waar vroeger de runder- K.I. was gevestigd, was in 1832 een hakhout perceel van 1,6 ha van de Heerenbrink * 22 met de veldnaam Annenbos *[A8]. Door de toenmalige eigenaar L.Rietberg is dit in 1876 verkocht. Omstreeks 1910 heeft L.Beumer hierop een boerderijtje gebouwd. Dit werd in 1951 afgebroken om plaats te maken voor de runder K.I. (kunstmatige inseminatie). Deze had de stieren eerst verspreid gestald bij boerderij Poortmans van de familie Slendebroek (Zuthemerweg 9) en bij boerderij Bredenhorst van de familie Snel (Molenweg 10) en bij de proefboerderij Aver Heino (Lemelerveldseweg 32) met verzorger Nijenhuis. Op elk adres waren drie à vier stieren. Dat werd in 1957 vervangen door een nieuwe stal aan de Nieuwe Wetering met 18 boxen. In 1973 waren er 23 stieren en zeven inseminatoren. Deze zorgden elk jaar voor het insemineren van 4.000 koeien. In de 90er jaren is de K.I. gefuseerd met een andere vereniging en werden de stieren elders geplaatst. Bewoners: ± 1915 F 313 L.Beumer, 1930 E 565 + A.Roesink, 1948 Nieuwe Wetering 5 A.Roesink + familie Snel, afgebroken 1951, 1951 Runder K I. 1970 + 1981 Nieuwe Wetering 19 K.I.-stal. Op een perceel van 0,9 ha aan de Nieuwe Wetering dat in 1832 bouwland van de Heerenbrink * 22 was en vermoedelijk daarna van de familie Lindeboom, vanwege de veldnaam Lindeboomslandje *[A9], is na de oorlog door de varkens K I -vereniging grond geruild met van Ittersum van Landgoed 't Rozendaal, waarbij 't Rozendaal boerderij Zeemans (Centsweg 1) kreeg en de K.I.vereniging de grond aan de Nieuwe Wetering. Daarop zijn de gebouwen van de varkens K.I. verzezen. Daarbij zijn verschillende woningen gebouwd. Ook op het voorste deel van een weiland van 3,25 ha (1832) van 't Rozendaal zijn woningen gebouwd.

Bewoners: Nieuwe Wetering nr. [5] 1970 +1985 G.H.Schutten, nr. [7] van Dartel, D.v.d.Klippe, 1970 +1985 W.A.Rozendaal, nr. [9] 1970 +1985 J.Koterink, nr. [11] 1948 E 565A Varkens K.I., 1950 +1985 nr.11, nr. [13] v.d.Vechte, 1970 F..A.Bruggink 1985 G ten Bolscher, nr. [15] 1970 A.Snel, 1985 J. van Veldhuizen, nr. [17] 1970 J.D.Stegeman, 1985 D.Stegeman, nr. [19] 1951 – 1970 – 1985 Ki-stal runderen, nr. [21 – 23] vanaf ± 1915 zie boerderij in 1951 afgebroken voor nr. [19] k.I.stal.

Boerderij nr. * 28 Kraijenschot (1230) Nieuwe Wetering 1 voorheen familie Jetten

Boerderij Kraijenschot behoort tot de oude boerderijen van Heino en tot de bezittingen van de Bredenhorst (Molenweg 10). De naam is afgeleid van een schot zoals een schaapskooi werd genoemd en van een vogelnaam. Al voor de ontginningen van het omliggende gebied, omstreeks het jaar 1000, zal er een schaapskooi gestaan hebben. Er werd al omstreeks 1230 een Johannes Creienschote vermeld. In de Sallandse Hoevenlijst van 1300 had Johannes Craeijenschote een heel

Boerderij Kraijenschot, Nieuwe Wetering 1, voorheen familie Jetten

erf en Johannes Creijenschote drie vierde erf. Het was een leengoed van de heren van Rechteren die de Bredenhorst vaak weer in onderleen uitgaven. De Bredenhorst was een bisschoppelijk goed (Utrecht) waarvan een deel van de pachtopbrengsten rechtstreeks aan de bisschop afgedragen moesten worden. In 1382 was de Bredenhorst van Herman van Voorst evenals Kraijenschot. In 1409 was Kraijenschot van Johan van Voorst. In die tijd werden er veel leningen verstrekt waarbij dit erf en meerdere erven als onderpand dienden. Bij niet tijdige aflossing daarvan werd onder andere met beslaglegging bedreigd. Bij dit erf werden genoemd de Heeren van Belleheem (klooster Bethlehem Zwolle 1381), Aleff van Haren, Frederic van der Ese (1383), Johan van Creijenschote (pachter 1389), H.Geestgasthuis Zwolle (1414), Evert Tyassen (1436). In 1461 was het een achterleen van Aleff van Haren op de Bredenhorst en in 1520 was jonker Seyger van Rechteren eigenaar. De pacht was 15 mud rogge en 16 goudgulden. Dat kunnen we vertalen als pacht voor circa 7,5 ha bouwland en een relatief grote oppervlakte weidegrond. In 1573 was Johan van Rechteren (leen)eigenaar. De oppervlakte bouwlandgrond bij het erf werd geleidelijk groter. In 1601 omvatte het erf van jonker Seyger van Rechteren 9,6 ha bouwland. Een deel daarvan lag zuidelijk van de Bornweg. Er waren toen 6 paarden, 8 bijenkorven, 3 varkens en 7 koeweiden. Schapen werden er niet vermeld terwijl er later wel een schaapskooi was. De Bredenhorst en mogelijk ook Kraijenschot werd in 1653 verkocht aan Simon van Haersolte. Via vererving komt het erf Kraijenschot in het bezit van de familie van Pallandt tot Zuthem. In 1713 is dat hun bezit en in 1730 van A.L. van Pallandt. De pachter Gerrit Rensen koopt vervolgens in 1778 het erf voor 13.000 gulden van baron G.J. van Pallandt tot Glinthuis. Vervolgens werd schoonzoon Jan Jansen Tuitert in 1782 eigenaar en in 1815 diens schoonzoon Gerrit Kleinjan. Het bedrijf werd steeds groter want in 1817 koopt Gerrit Kleinjan de Bergmate * 97 + * 98 van de Heerenbrink voor 1.420 gulden. De boerderij was in 1832 zeer groot met een hoge waarde (gebouwen klas 5). Er was 50 ha land bij waarvan ruim 12 ha bouwland, 28 ha wei- en hooiland, 8,2 ha hakhout en bos en 1,6 ha heide. Nadat Gerrit Kleinjan in 1846 was overleden, werd de boerderij, toen 58 ha groot, publiekelijk verkocht. Koper van de boerderij met 34,7 ha van de grond was P.M.Sandberg te Deventer voor 15.110 gulden en een perceel aan de Bornweg van 3,5ha voor 1.555 gulden. De andere gronden werden door verschillende kopers gekocht. Een deel van het land, ongeveer 10 ha, werd niet verkocht. Hierop werd door de Wed. G.Kleinjan – Kraijenschot een nieuwe boerderij gebouwd. Het Loo nr. * 29. Het erf Kraijenschot werd weer een pachtbedrijf. In 1879 kwam het erf in eigendom van dochter B.J.A.Sandberg, gehuwd met F.A.R.A. van Ittersum. Een 465 jaar bestaande uitgang (betalverplichtiging) aan het H.Geestgasthuis (Binnengasthuis) te Zwolle werd met 364 gulden afgekocht. Zij kochten ook 't Rozendaal en het grootste deel van het landgoed 't Nijenhuis. In 1909 werd een nieuwe boerderij Krayenschot gezet en in 1913 werd het erf ondergebracht in Landgoed 't Rozendaal 't Nijenhuis. Eind jaren 30 werd het Bergmatebos * 97 ontgonnen door de werkverschaffing. De arbeiders waren ondergebracht in de Schaarshoek (Schaarshoekweg 1). In de oorlog werden door de Duitsers hiervoor Joden als dwangarbeiders ingezet die de stobben moesten uitgraven. Naast de nog bestaande singel zuidelijk van de boerderij is in het verleden nogal wat wit zand door de boeren afgegraven en afgevoerd. De boerderij is beschreven door drs. G.Hutten in "Het erve Rosendaal".

Veldnamen: Bergmate * 96 en Bergmatebosch * 97, hoge grond en bos naast lage maatgrond, Weteringland * 98, Lege stuk * 98, erg lage grond.

Bewoners: 1230 Johannes Creienschote, 1300 Johannes Craeijenschote, 1337 Hendrik en Wolbertus

Creijenschote, 1381 + 1389 Johan van Creijenschote, 1397 + 1429 Herman tot Creijenschote, 1520 Esken Postelman op Kreyenschote, 1583 Jan Kreijenschot, 1653 Engbert Willems, 1675 + 1682 Jan Kraijenschot, 1678 + Luijksen Hermanz, 1696 Harmen Crayenschot, 1705 + 1707 Herman Jansen, 1726 + 1748 Rense Gerrits Kraijenschot, 1730 Rense Hoekers (tijdelijk), 1749 + 1778 Gerrit Jansen (Rense), 1782 + 1811 E 117 Jan Jansen Tutert, 1815 Gerrit Klein Jan, 1840 C 166, 1846 A. Neppelenbroek, 1850 P. Albers, A. van den Berg, 1860 E 203 A. van den Berg, A.J. Hortenboer, 1890 F 241, 1910 F 269 Wed. J. Hortenboer- van Lenthe, van der Kolk, A. van Olst, 1920 F 314 A. van Olst, W.H. Smale, 1936 W. Jetten, 1948 Nieuwe Wetering 1, 1970 D. Jetten, 1985 W. Jetten.

Boerderij nr. * 29 Het Loo (1846) Nieuwe Wetering 3 familie Elshof

Deze boerderij is een afsplitsing van het erf Kraijenschot * 28 (Nieuwe Wetering 1). Na het overlijden van de eigenaar daarvan, Gerrit Kleinjan in 1846, heeft diens weduwe de boerderij, toen 58 ha groot, verkocht. Een oppervlakte van ± 10 ha werd niet verkocht. Daarop werd een nieuwe boerderij gebouwd. De naam Het Loo, wat het bos betekent, is al veel ouder. Daar heeft vermoedelijk vroeger al eens een kasterstede gestaan. De nieuwe boerderij werd op De Hoge of Lange Kamp * 88 gebouwd door de Wed. G. Klein Jan-Tuitert (Kraijenschot). Na haar overlijden 9 jaar later, werd de boerderij verkocht met bijna 12 ha grond aan H. Olde Bijvanck voor 6000 gulden. In 1857 werd deze al weer verkocht aan G. Nijboer voor 4000 gulden, terwijl de grond van De Weembelt * 55, 3,8 ha, werd verkocht aan L. Mensink op erf Jan Klaassen * 10 (Lierderholthuisweg 22) voor 1650 gulden. Dan komt de familie Elshof op deze boerderij. De kaart van 1912 geeft aan dat er een paar vrij grote boomgaarden op het erf waren aangelegd.

Veldnamen: De Hoge of Lange Kamp * 88, zeer oud bouwland, Het Loobosch * 87, de Bongerd * 89, Koeland * 90, redelijk hoog weiland dicht bij de boerderij, Loostuk * 91, De Veurste vijf akkers * 94, 't dichtst bij Het Loo gelegen, De achterste vijf akkers * 95, akkers dicht rondom de boerderij Kraijenschot.

Bewoners: 1846 C 167 Wed. G. Klein Jan-Tuitert (Kraijenschot), 1855 H. Olde Bijvanck, 1857 G. Nijboer, 1860 E 204 A van der Slechte, A. Vulkers, 1866 H. Elshof, 1880 H.G. Elshof, 1890 F 242 H.G. Elshof, B.M. Elshof + H.F. Elshof, 1910 F 270 H.G. Elshof, 1920 F 317 B.M. Elshof, 1930 E 567 B.M. Elshof, 1948 + 1985 Nieuwe Wetering 3 H.B. Elshof.

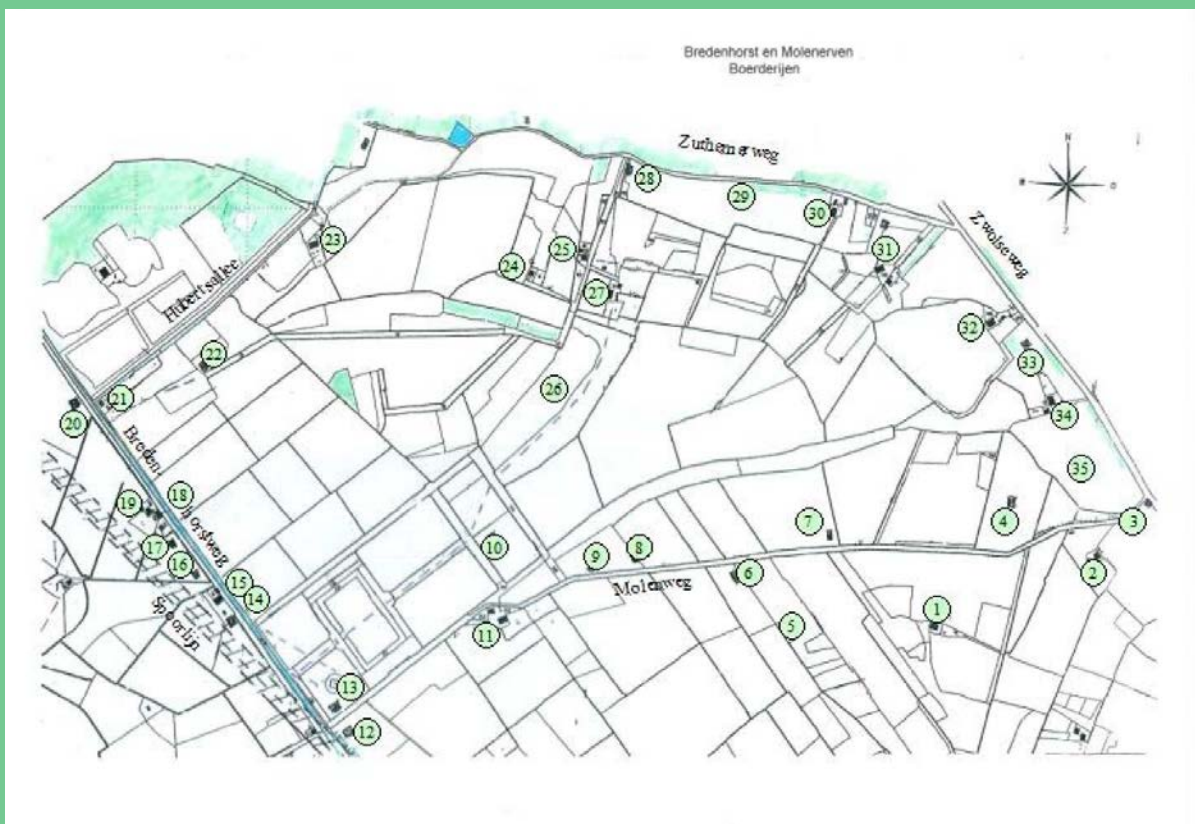
De Bredenhorst en de Molenerven

Ligging

Er is hier een gebied beschreven ter weerszijden van de huidige Molenweg met de gronden die daar ten noorden van liggen. Als grens daarvan is de westzijde van de spoorlijn Zwolle – Heino --Raalte genomen. Aan de noordwest zijde is de Hubertsallee de grens, welke nu de bezittingen van Landgoed de Colckhof vormen. Aan de noordoostzijde vormt de Zuthemerweg en de Zwolseweg de begrenzing van het gebied. Daar lag vroeger, voor 1818, de markegrens tussen de marken Heino en Lenthe. Aan de noordzijde van de Molenweg heeft vroeger een havezate (kasteel) gestaan bij de Bredenhorst * 10 (Molenweg 10). Daar tegenover, aan de zuidkant van die weg, stond de eerste Heinoze molen. Later is de molen verplaatst naar de Bredenhorstweg en daar is toen een bakkerij bij gekomen.

De eerste boerderijen en de Bredenhorst

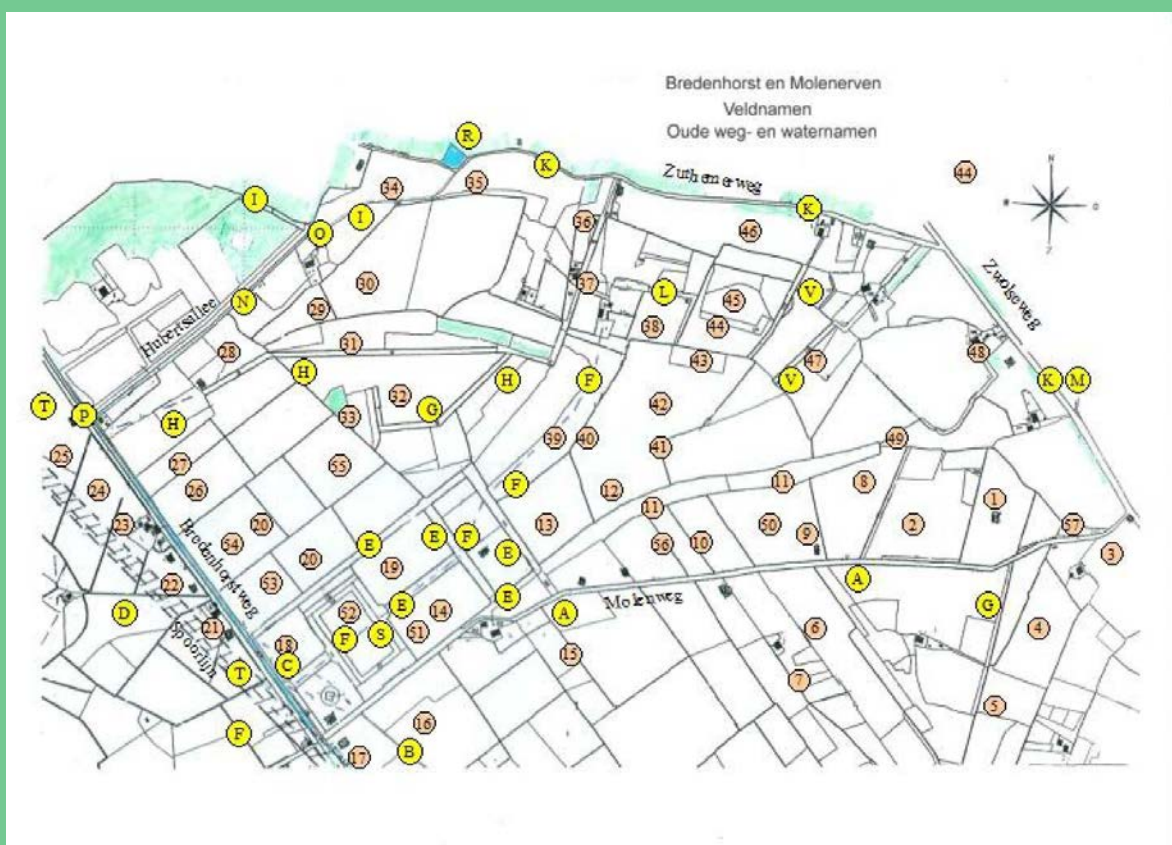
Verschillende boerenerven in dat gebied kunnen al ver voor de eerste vermelding in de Sallandse hoevenlijst van het jaar 1300 ontstaan zijn. We kunnen dat schatten op ongeveer rond het jaar 900. Omstreeks die tijd waren er verschillende boerderijen behorende bij de Hof de lerte (Ganzezanweg, Dalfsen) dat weer hoorde bij het klooster te Essen (Dld). In het aangegeven gebied was er aanvankelijk een tiendplicht (belasting) aan de lerte. Dit werden later de spijkertienden doordat deze door ('t spijker) de Bredenhorst waren overgenomen. Op de hogere gronden langs de Zandsteeg [K] (zie leeswijzer) en bij een paar stroken hoge grond ten noorden van de Molensteeg [A], werden de eerste boerderijen gesticht. De lagere gronden waren erg moerassig door het ontbreken van enige afwatering. Door de aanleg van de Nieuwe Wetering omstreeks 1350 verbeterde dat enigszins. De lagere gronden werden daarna ontgonnen waardoor er geleidelijk enkele boerderijen bij kwamen. Aan de westkant van een strook hoge grond ten noorden van de Molensteeg is vermoedelijk na vestiging van boerderijen een spijker (korenopslag) gebouwd. De Molensteeg was er toen overigens nog niet. Deze is later aangelegd als verbindingsweg naar de molen. De strook (breed genoemd), welke een hogere grond was (een horst), heeft vermoedelijk de Bredenhorst zijn naam gegeven. Deze smalle strook van circa 800 m lang met de veldnaam: Hoogn Kaamp * 11, heeft de typische kenmerken van een middeleeuwse akker met een C of S vorm. Een akker die met behulp van ossen bewerkt werd. Aan de noordkant daarvan lag een kortere en bredere akkerbouwkamp. Deze zal oorspronkelijk door een kater (kleine boer) bewerkt zijn. De naam van de boerderij Kort en Breed * 24 (Zuthemerweg 15) kan daar van afkomstig zijn. Deze bouwkamp zal door vergroting bij de boerderijen van de Raamstal * 25 (Zuthemerweg 13) toegevoegd zijn en Kort en Breed is bij Eisink * 23 (Hubertsallee 4) gekomen. De pacht moest in die tijd in natura betaald worden, vooral rogge en deels haver en verder kleinere producten. Voor de veiligheid van de opslag daarvan werden spijkers op een wat moeilijk vindbare en minder toegankelijke plaats gebouwd met een gracht er omheen ter wering van rovers. Voor de bewaking zal er een versterkt huis ontstaan zijn dat later vergroot werd. Het beheer van spijkers was in handen van ridders die deze samen met de boerderijen leenden van de landsheer. In feite

Boerderijen

1 Molenweg 1 Kiezebos	18 Bredenhorstweg 13 Bakker
2 Molenweg Grote Koers afgebroken	19 Bredenhorstweg 15-17 Molenaar
3 Zwolsesweg 57 (afgebroken)	20 Bredenhorstweg 21 de Voorzorg
4 Molenweg 4 De Oele	21 Hubertsallee Het Huberts (afgebr.)
5 Molenweg 3 Nijboer of Kleine Reef	22 Hubertsallee 2 Het Krayenschot
6 Molenweg 3A Weidezicht	23 Hubertsallee 4 Groot Eijsink of ter Haar
7 Molenweg 4A	24 Zuthemerweg 15 Kort en Breed
8 Molenweg 6	25 Zuthemerweg 13 Raamstal
9 Molenweg 8	26 Zuthemerweg 11
10 Molenweg 10 De Bredenhorst	27 Zuthemerweg 9 Poortmans
11 Molenweg 5-5A Molenstege	28 Zuthemerweg 7A
12 Molenweg 7	29 Zuthemerweg 7 (Op Zand)
13 Molenweg 12-14	30 Zuthemerweg 9 Zandman
14 Bredenhorstweg 1-3 Witte Leeuw	31 Zuthemerweg 1-3 Delmdijk of Buijskensersf (Bosboer)
15 Bredenhorstweg 5-7	32 Zwolsesweg 69-71 Oude Zeijsveld
16 Bredenhorstweg 9	33 Zwolsesweg 65 en 67
17 Bredenhorstweg 11	34 Zwolsesweg 59 Nieuwe Zeijsveld
	35 Molenweg 2

Veldnamen

1 De Rambosch	22 De Molenkamp	44 Het Gagelbosch
2 Het Veltie	23 Voorste Gravemansland	45 Gaoland of Gaoweide
3 Koerbelt	24 Achterste Gravemansland	46 Zandmans Kamp
4 Achterste Koers	25 Voorste	47 Sterrebos
5 Voorste Veldkamp	Windesheimerland	48 de Blik
6 Bisschopsland	26 Oele	49 Landen ten Noorden
of Kerkenkamp	27 Piet	50 Katterije groenland
7 De Reef	28 Lindebooms Laantie	51 Havezathe land
8 Het Katterijenbos	29 Eisinksland	52 Hoogn Hof
9 Katterije	30 Ter Haarblok	53 Laurens landje
10 Gagelkamp	31 Eisinksland	54 Voorste Derenhorst.
of Gagelweide	32 Koelaand	55 Achterste Derenhorst
11 Hoogn Kaamp	33 Bouwkamp	56 De Bongerd
12 Twee Mao	34 Voorkamp	57 Fratersbosje
13 Doevenlaand	35 Achterkamp	
14 Doevenland (til)	36 Spijkerkamp	
15 Westerlanden 2x	37 Slingerbosje	
16 Achterste Molenkamp	38 Spiek Kaamp	
17 't Mulders	39 Raamstals lange kamp	
18 Bouwkampje	40 'n Tip	
19 Kortenbrink	41 Vossenhollanden	
20 Derenhorst 2x	42 Koelaand	
21 Koeland of	43 't Hoge Stukkie	
Watermansland		

Oude weg- en waternamen

- A Molensteeg
- B Kerkpad
- Lierderholthuis-Heino
- C Kerkpad voetpad
- Lierderbroek-Heino
- D Holtermanspad
- E Lanen Bredenhorst 5x
- F Weg Zandsteeg
- Nieuwe Wetering 4x
- G Kijsbos Dijk
- H Weteringallee
- I Weg Zandsteeg-Kolhof
- K Zandsteeg 3x
- L Poortenallee
- M Moersteeg
- N Nieuwe kanaal
- O Draaikolk
- P Kraaijenbrug of
- Hubertsbrug
- R Reutekolk
- S Gracht Bredenhorst
- T Weg Zwolle -Raalte
- V Dennendijk lanen

gedroegen deze leenmannen zich als eigenaar. Geleidelijk werden de spijkers uitgebreid tot buitenverblijven van elders wonende (leen)eigenaren. Het werden in latere tijd soms havezaten met recht op verschrijving in de Ridderschap en Steden (het bestuur) van Overijssel. De oogstproducten van de Bredenhorst waren maar deels bestemd voor de eigenaar. De landsheer kreeg aanvankelijk ook een deel. Dat was vanaf de 13e eeuw de bisschop van Utrecht. Deze reisde met een uitgebreid gevolg van plaats tot plaats. Als de voorraad pro-ducten op was, ging de karavaan van de bisschop naar een volgende plaats met een “open huis van de bisschop” zoals ook de Bredenhorst rond 1300 genoemd werd. De Bredenhorst behoorde eerst aan de familie Van Voorst en daarna aan de heren van Rechteren die de bezitting soms weer aan familieleden onderverhuurden. De heren van Rechteren waren leeneigenaren van het grootste deel der Heinose boerderijen. Tot de Bredenhorst behoorde het Munnikenhuis ter Heyne (Stationsweg 2), Rozendael (Rozendaelseweg 3), Kraaijenschot (Nieuwe Wetering 1) en de Heerenbrink (Herenbrinksweg 3). De boerderijen rond de Bredenhorst vielen eerst onder de lerte en daarna onder de Bredenhorst. Dat waren: (Groot) Eisink * 23 (Hubertsallee 4), Raamstal * 25 (Zuthemerweg 13) met Poortmans * 27 (Zuthemerweg 5), Delmdijk * 31 (Zuthemerweg 1) en (Oude) Seysveld * 32 (Zwolseweg 69). Aanvankelijk moesten de tienden aan de lerte afgedragen worden. Maar tegen 1200 waren deze veelal verkocht aan degenen die deze inden. De verdere geschiedenis van de Bredenhorst is beschreven bij boerderij Bredenhorst * 10 (Molenweg 10).

Meerdere boerderijen en bedrijven

Door de ontginningen van het Lierderbroek in 1300 en van de Westerlanden *15 kwam er meer weidegrond beschikbaar. Er werden vooral schapen gehouden en enkele koeien per boerderij. Doordat er meer mest beschikbaar kwam, konden de bouwlanden uitgebreid worden. Er kwamen nieuwe boerderijen bij door splitsing van de bestaande en ook enkele katersteden. Soms werden boerderijen verkocht of kwamen door vererving aan meerdere eigenaren. Met de toename van de hoeveelheid bouwland, werd de graanoogst navenant groter. Er werd een molen gebouwd bij boerderij Molenstege * 11 (Molenweg 5). De eigenaar, de heer van de Bredenhorst, had het windrecht. Om het graan beter te kunnen vervoeren en om voor meer aanvoer te kunnen zorgen, werd de Molensteeg aangelegd. Nadat de molen in 1759 uit het leenverband werd ontslagen, werd de molenaar, van Eerde de eigenaar daarvan. Tussen 1760 en 1780 werd de molen verplaatst (of nieuw gebouwd) naar de Bredenhorstweg bij de Molenaar * 19 (Bredenhorstweg15). Daarbij is in 1783 een nieuwe bakkerij gebouwd, Bakker * 18 (Bredenhorstweg 13). Het vervoer van goederen ging per schip over water, dat ging vaak beter dan over de veelal slechte zandwegen. Als gevolg daarvan vestigden er zich enkele bedrijven langs de Nieuwe Wetering in de omgeving van de Bredenhorstweg. Vanouds woonden er al enkele schippers zoals Schiphorst (1397) (Lierderholthuisweg 40) en Cuiper (Huberts) 1682. Later waren dat Tutert 1802 (Herenbrinksweg 2), Kosse * 15 (Bredenhorstweg 5) en Huberts * 21 (Hubertsallee- afgebroken). Er kwam een molen (± 1775) en bakkerij (1783) en verder de herbergen van Jan Rozendaal (1890 Herenbrinksweg 1) later van Koopman, dan Fakkelaar, vervolgens Kappert en herberg Witte Leeuw * 14 (1805 Bredenhorstweg 1 met in nr. 5 een bakkerij). In 1909 kwam er de maalderij de Voorzorg * 20 bij (Bredenhorstweg 21). De meeste van deze bedrijven zijn later weer verdwenen.

Buitenplaatsen Raamstal en Delmdijk

Naast de verdwenen havezate Bredenhorst waren hier nog 2 buitenplaatsen: Raamstal * 25 (Zuthemerweg 13) en Delmdijk * 31 (Zuthemerweg 1). De bijbehorende boerderijen waren oorspronkelijk van de Bredenhorst. Deze werden later verkocht of kwamen via vererving in bezit van rijke burgers, meest wonend in de stad. In de winter woonden zij in of dicht bij de stad. In de zomer verbleven zij vaak op hun buitenverblijf. In tijden van besmettelijke ziektes, zoals een pestepidemie, werd er daardoor ook permanent gewoond. Op de buitenverblijven werden vaak jachtpartijen gehouden. Zowel bij de Raamstal als Delmdijk zal een spijkerhuis gestaan hebben of er was een herenkamer aan of in de boerderij. Al dit soort buitenhuizen werden spijkers genoemd. De Raamstal was aanvankelijk van de familie Goyer (1520 en 1601). In de 18e eeuw zijn daarvan verschillende eigenaren geweest: de familie van Haersolte (1714), familie ten Cate (1766) en de familie Van Hoboken (1798). In 1807 komt het erf in bezit van de pachter Broekhuis; alleen met betrekking tot de Raamstal. Delmdijk behoorde eerst aan de familie van Ittersum (1520), daarna aan de familie toe Boecop en in de 18e eeuw aan de familie Van Muiden, die in Heino toen maar één erf bezat. In 1849 werd pachter Rientjes eigenaar van Delmdijk. De daarvoor genoemde verschillende eigenaren hadden elders meerdere bezittingen. Dit erf werd ook wel Buiskens erf of Boskes genoemd. In de volksmond werd het Bosboer. Het hoofderf van de Raamstal was Poortmans * 27, terwijl het erf Raamstal eerst een katerstede was. Ook het erfje van schipper Hubert * 21 (Hubertsallee-afgebroken) hoorde er bij. Bij vrijwel alle buitenplaatsen zijn omstreeks 1700 lanen, parken en bossen aangelegd naar Franse landschapsstijl. Bij de Raamstal waren 4 lanen: Kijsbos Dijk [G], Weteringallee [H], Poortenallee [L] en een allée die langs het huis naar de Zandsteeg [K] liep. Bij Delmdijk waren 2 lanen. De een liep langs het huis en het Sterrebos * 47, de andere liep vanaf het erf Zandman * 30 (Zuthemerweg 3) tot het Koeland * 42. Van parkaanleg zijn geen gegevens. Wel was in 1832 nog een deel van een gracht aanwezig westelijk van Delmdijk. Na 1800 zijn bij de buitenplaatsen veelal tuinen en parken naar Engelse landschapsstijl aangelegd. Bij de Raamstal was er een Slingerbosje * 37. Mogelijk was er voor het jaar 1800 op die plek voor het huis een parkje. Bij Delmdijk is daarover niets bekend. In deze omgeving lagen meerdere buitenplaatsen dicht bij elkaar. Dat waren naast de Raamstal en Delmdijk: de Gunne, Het Moer, de Blankenfoort, de Colckhof, Den Alerdinck, de Bredenhorst, de Heerenbrink en het Rozendaal. Deze buitens waren meest door lanen met elkaar verbonden. De bewoners konden dan schaduwwijk naar elkaar toe lopen. Zij werden dan niet bruin zoals bij de boeren en arbeiders het geval was.

De wegen en waterlopen rond de Bredenhorst

De Zandsteeg [K], nu de Zuthemerweg en Zwolseweg, was een belangrijke verbindingsweg in dat gebied. Deze weg liep vanaf Harculo tot de Strenkhaar waar deze aansloot op de Twentseweg. De weg Zwolle – Raalte [T] lopend langs de Nieuwe Wetering was vanaf 1350 tot 1830 de belangrijkste verbindingsweg van Zwolle naar Raalte met een aftakking naar Deventer. De Molensteeg [A], nu Molenweg, is als een verbinding van de Zandsteeg naar de vroegere molen bij erf Molenstege * 11 (Molenweg 5) aangelegd. Dit is pas gebeurd na de ontginning van de Westerlanden * 15. Deze weg

Woonboerderij Kiezebos in de nieuwbouwwijk, voorheen boerderij Schrijver, Molenweg 1

was ook een vervanging van een weg naar het Lierderbroek. Voordien liep er een weg vanaf de Zandsteeg langs de Bredenhorst naar de Nieuwe Wetering [F]. Deze weg was vermoedelijk afsluitbaar in verband met de veiligheid (in de middeleeuwen) bij boerderij Poortmans * 27 (Zuthemerweg 7). Een andere belangrijke verbindingsweg was de weg Zandsteeg – Nieuwe Wetering [I]. Deze liep vanaf de Reutekolk [R], waar vroeger vlas werd gereut, langs boerderij Groot Eisink * 23 (Hubertsallee 4) om vervolgens de gemeentegrens Heino Zwollerkerspel te volgen naar de Colckhof. Daarna volgde ze de Nieuwe Wetering om dan via de Robshoofdbrug bij Colckhof 10 de wetering over te steken. De Hubertsallee bestond toen nog niet. Deze is door de eigenaar van Den Alerdinck aangelegd met het Nieuwe Kanaal [N] er naast voor de aanvoer van stratenmest uit Zwolle en het vervoer van oogstproducten en hout. Dat kanaal aangelegd rond 1820 is nooit in gebruik geweest en had een Draaikolk [O] waar de schepen (zompen) konden keren. Aan het begin van de Hubertsallee werd een brug gelegd over de Nieuwe Wetering: De Kraayenbrug of Hubertsbrug [P]. Een andere tussenverbinding liep langs buitenhuis Raamstal * 25 (Zuthemerweg 13). Dat was de Weteringallee [H] met een zijtak de Kijkbos Dijk [T] naar het land van pachter H.J.Kiezebos (1797). Deze allees zijn rond 1700 aangelegd door de wegen recht te trekken. In die tijd zijn ook lanen aangelegd bij de Raamstal de Poortenallee [L] en rond havezate de Bredenhorst. Rond het park daarvan liep ook een gracht [S]. Een voetpad oftewel een kerkpad leidde vanaf de Molenweg [B] richting Heino. In omgekeerde richting er kerkgangers naar Lierderholthuis. Deze gingen via de Herenbrinkweg verder. De kerkgangers uit het Lierderbroek gingen via het kerkpad over het terrein van de Bredenhorst [C] naar Heino. Daar liepen ook boeren en arbeiders over naar hun landerijen in het Lierderbroek. Bij herberg de Witte Leeuw *14 (Bredenhorstweg 1) ging men via een vonder de wetering over, om vervolgens over het Holtermanspad [D] en weer via een vonder over de Oude Wetering uit te komen bij boerderij Neurink, ook wel 't Vonder genoemd (Lierderholthuisweg 53).

Boerderijen Bredenhorst en Molennerven

Boerderij nr. *1 Kiezebos (1717) nu aan de De Rikke, toen Molenweg 1, familie Schrijver

Hoewel de boerderij niet tot de heel oude erven van Heino behoort, is deze als katerstede (kleine boerderij) al wel vrij oud. Het behoorde tot 1718 evenals het erf Grote Koers * 2 (afgebroken) bij de buitenplaats Blankenfoort (nu Zwolseweg 40) tot de adellijke familie Ten Velde. In 1718 is het erf verkocht aan de familie Potkamp van landgoed de Gunne (Zwolseweg 50). Door het ontginnen van woeste gronden, die later bij Kiezebos gevoegd zijn, is het een groot bedrijf geworden. De naam geeft al aan dat de boerderij bij een bos gevestigd was, het Kievittenbos. Daar lag in 1832 2,5 ha bos. De naam is geleidelijk verbasterd tot Kiesbos, Kijsbos en Kiezebosch. De landmeters gaven het erf in 1832 de foutieve naam Fietsebos. (Er bestonden toen nog geen fietsen!). In 1832 werd de bewoner wel vermeld als Hendrikus Kievitsbos. De oudst gevonden vermelding is uit 1717 bij de verkoop van erf Vogelzang (Brinkweg 70). Hendrik Assies van Kijsbos moest uitweg verlenen aan dat erf over de Kijsbos Dijk [G]. De boerderij is in 1718 door de erven Ten Velde verkocht aan Jan Potkamp van landgoed de Gunne (Zwolseweg 50). Later is de boerderij verkocht aan Michiel Helmich te Zwolle want deze was in 1832 de eigenaar. Het was toen al een groot bedrijf. Er hoorde toen 21,5 ha grond bij. Daarvan was 7,5 ha eigendom van pachter Hendrikus Kievitsbos. Van zijn grond lag in het Lierderbroek 6 ha, waarvan 1 ha bouwland was en 5 ha hooi- en weiland. Hij bezat ook 1,5 ha heide

westelijk van de Heinose Veldweg. In het totaal was er bij de boerderij 6,2 ha bouwland waarvan 5,2 ha bij de boerderij zelf. Er was 9,5 ha weide- en hooiland waarvan 4,4 ha tegen de Molenweg gelegen. Van de 3 ha heide van de boerderij lag 1,5 ha bij het huidige station Heino. Verder was er een boomgaard van 0,2 ha en 2,6 ha hakhout bij de boerderij. De gebouwen met een schaapskooi, oostelijk van de boerderij hadden een hoge waardeklassering, klas 6. Tot na 1840 boerde er de familie Kievitsbos en daarna werd dat de familie Schrijver. In 1917 waren er voor die tijd veel melkkoeien op het bedrijf, 17 stuks. Dat aantal is geleidelijk vergroot tot 25 stuks in 1950 en 38 melkkoeien in 1989. Thans is de boerderij verbouwd tot woning, ingesloten in de woonwijk Kiezebos. Bewoners: 1717 Hendrikus Assies Kijbsbos, 1718 -1723 Hendrik Gerrits, 1748 Hendrik Kiesbos, 1751 nr. 6 Albert Berents, 1764 -1767 Jan Kijbsbos, 1795 Jan Kiezebosch, 1811 -1831 Hendrikus Kievitsbos, 1840 C 100 H.Kievitsbos + B. Schrijver, 1850 B.Schrijver 1860 C 135 B.Schrijver + H. Schrijver, 1880 H.Schrijver,, 1890 D 171, 1910 D 194 H.Schrijver + A.J.Schrijver, 1920 D. 232 A.J.Schrijver, 1925 E 479, 1930 E 495, 1948 Molenweg 1 J.Schrijver, 1970 J.Schrijver + A.A.M.Schrijver, 1985 A.A.M Schrijver + H.G.J. Schrijver.

Boerderij nr. *2 Groote Koers (1601) was Molenweg, nu de Weerd (afgebroken)

De naam Koers van boerderij Groote Koers, ook wel Olde Koers in 1762 genoemd, heeft de betekenis van wachter of torenwachter. Er was daar een hoogte van waaruit de omgeving overzien kon worden voor de veiligheid van de dorpsbewoners en hun vee. Het is niet duidelijk wanneer het erf gesticht is. De grond de Koerbelt * 3 behoorde bij erf Hondewijk, met of zonder boerderij Koers, en was in 1456 van Arent van Sweden. In dat jaar werd "de Hontwyc" verkocht aan Frederik van Hekeren, eigenaar van de Bredenhorst * 10. Daarna behoorde in 1520 de grond aan Joncker Seyger van Rechteren met een pacht van 9 mud rogge van circa 4,5 ha. In 1601 was de vermelding: "Een half erf genaamd Hondewick over de Santwegh in Dalfsen(Lenthe) betaalt in der Heijne, toebehorende Joncker Hendrik van Rechter". De bijbehorende bouwkampen 5,5 ha lagen in de marke Heino. Eveneens werd in 1601 Jan Berentsen Koerbelt vermeld met 3 à 4 koeweiden en geen paarden. Mogelijk was het erf Koers toen nog een daglonersbedrijf. Dit moet niet verward worden met het afgesplitste erfje Kleine Koers of Alberts (huidige locatie aan Grote Beukelaar) dat al in 1578 werd genoemd en in 1601 vermoedelijk van Jan van Dalfsen was. In 1719 en 1751 is het erf van Jan Willem Coersen van Johan Borghart tot Raakn. In 1762 is er een vermelding van Olde Koers. Er is dan ook een Nieuwe Koers. Vermoedelijk is het oude erf Hondewijk verplaatst en nieuw gebouwd bij het Oude Koers. Het erf is dan van A.H.C. de Graaf van Rechteren die het erve en goed Coers in 1759 verkoopt aan Jan Teunisz, terwijl het in gebruik was bij Egbert Hendriks. Bij de terugkoop van de Bredenhorst * 10 in 1775 door mevr. Catharina Muntz van Joan Derk van der Capellen blijkt Jan Lamberts op 't Koers de vertegenwoordiger (hulder genoemd) van Muntz. Blijkbaar behoorde het Koers weer tot de Bredenhorst totdat het landgoed in 1777 verkocht werd. In 1823 behoorde het erve Koers aan Johannes Hartgens, grondeigenaar te Heino. In dat jaar werd het Koers samen met Blankenfoort met 36 ha grond publiek verkocht aan Frederik Dietzigus voor 5400 gulden. In 1832 was de boerderij 11,3 ha groot. Daarvan was 6,2 ha bouwland. Hiervan lag 4 ha op de Koerbelt * 3 en 2,2 ha richting Vogelzang (Brinkweg 70) genaamd de Voorste Veldkamp * 5 en Achterste Veldkamp * 6. Dat geeft aan dat dit ontgonnen veldgrond was. Er was 4,5 ha weiland waarvan 3,5 ha westelijk van

de boerderij en 1 ha op de Achterste Veldkamp tegen erf Vogelzang. Tegen de Molenweg stond een schaapskooi en het land daarachter was het Achterste Koers * 4. Langs de Brinkweg was 0,2 ha hakhout en een grote tuin van 0,36 ha bij de boerderij. De gebouwen hadden een hoge waarde, klas 5. Er waren 2 gebouwen met onderschoer. Mogelijk was de kleinste daarvan het Olde Koers. Eigenaar was C.F.Dietzigus te Zwolle (ook eigenaar van de Blankenfoort). Het landgoed Blankenfoort werd in 1843 publiek verkocht. Het erve Koers werd gekocht door Jan Brouwer voor 2300 gulden. De Voorste en Achterste Veldkamp behoorden daar niet bij. Jan Brouwe overleed in 1856. Zijn weduwe hertrouwde in 1857 met Hendrikus Rientjes die er verder boerde, totdat zij naar het dorp verhuisden. Daar werd hij toen voerman en vrachtrijder. Het Groote Koers werd in 1872 verkocht aan Derk Kuiper. Tegen 1900 werd de boerderij afgebroken. Egbert Kuiper verhuisde naar erf Nijboer * 5 (Molenweg 3). De grond werd in 1933 verkocht aan H.Baarslag op boerderij Blankenfoort (Zwolseseweg 40). Er bevond zich nog lang een pomp, appelbomen en fundamenten van de boerderij in het weiland. De grond werd in 1965 aangekocht door de gemeente Heino voor het industrieterrein. Er vestigde zich op de plek van het erf Daktechniek Witteveen. Naderhand werd dat via W.Eilander terug verkocht aan de gemeente. Deze verbouwde de loods in 1981 tot gemeentewerf 't Groote Koers. Na de gemeentelijke herindeling werd in 2003 de loods gekocht door busbedrijf Elbo. De boerderij is ook gedeeltelijk beschreven in Omheining 1981 nr. 3 door Jennie Pruim. Bewoners: 1601 Jan Berentsen Koerbelt, 1719 Jan Willems Coersen, 1723 Albert Hendrix, 1740 Wed. Margien Gerrits van Jan Willems + Gerrit Jansen, 1748 Hendrikjen Coers + Albert Gerrits, 1751 Willem Gerrits, 1759 Egbert Hendriks, 1764 Lambert op 't Koers, 1775 + 1795 Jan Lamberts op 't Koers, 1811 Gerrit Jan Coersen, 1824 Gerrit Harmen Koers, 1840 C 114, 1843 + 1850 J.Brouwer, 1856 Wed. B.Brouwer-van der Linde, 1857 H.Rientjes, 1860 C 155, 1872 + 1880 D.Kuiper, ± 1888 A.E.Kuiper, ± 1890 afgebroken.

Woning nr. * 3 Tolhuis (1831) verplaatst Zwolseseweg 57 familie Hagen

Met de aanleg van de Rijksstraatweg Zwolle-Almelo werd in 1831 op de hoek van de Molensteeg [A], nu Molenweg en de Zwolseseweg, op 0,3 are grond een tolhuis gebouwd. Om te voorkomen dat de weggebruikers de tol zouden omzeilen, werden op verschillende zijwegen afsluitbomen geplaatst. Een daarvan was bij de molen van Hooglugt (Lentheweg) waar een weggetje vanaf Blankenfoort (Zwolseseweg 40) gedeeltelijk parallel met de Zwolseseweg liep.

De toltarieven waren voor een rund of ezel 2 c., voor een los paard of kar bespannen met bokken, honden of geiten 5 c. Voor een voertuig met 1 paard, os of muilezel 10 c. en met 2 paarden 20 c. Voor diligences of postwagens met 6 tot 9 personen 12½ c., voor een kudde schapen of varkens meer dan 50 stuks 50 c. Bewerkers van in de omgeving liggende landerijen waren vrijgesteld.

De opbrengst van 2 tolleren was van 1877 tot 1884 gemiddeld 905 gulden per jaar. De tolleren zijn in 1900 opgeheven. In het tolhuis heeft tot 1873 de familie Filart gewoond die tolgaarders en schoenmakers waren, gevolgd door D. van Langen, ook schoenmaker, en in 1879 R.Haas. Als tolgaarder en klompenmaker kwam in 1885 A. Meijerman er te wonen en in 1902 klompenmaker A. Weulink. In 1907 betrok de familie Wallink het tolhuis. Daarin kwam in 1913 ook een café. De caféhoudster Aleida (Annie) Wallink en haar dochter Johanna waren bij velen bekend. Na de oorlog woonde er de familie Askamp. Bij de aanleg van een fietspad moest dat met een bocht om het huis heen gelegd worden. Omstreeks 1959 heeft de familie Hofhuis het tolhuis afgebroken en een eindje van de weg af een nieuw huis gebouwd. De geschiedenis van het tolhuis is ook beschreven in

Boerderij De Oele, Molenweg 4, familie Valk en Dekker

Boerderij Nijboer of Kleine Reeft, Molenweg 3, familie Schemkes

Omheining nr. 4 door C.O.Compaan en D. van der Klippe.

Bewoners: 1831 G.Filart, 1840 + 1850 C 115, 1860 D 154 G.Filart + E.A.Filart, 1873 D. van Langen, 1879 R.Haas, 1885 A. Meijerman, 1890 D 192, 1902 A.Weulink, 1907 G.Wallink, 1910 D 215, 1920 A1, 1930 A1 + G.Wallink jr, 1943 B.W.Dijk, 1948 Zwolseweg 57, 1951 J.W.Askamp, 1954 Th.B. Reinders, 1959 + 1985 G.J.Hofhuis.

Boerderij nr. * 4 de Oele Molenweg 4, familie Valk en Dekker

De grond van deze boerderij was in 1832 een perceel hakhout van Cornelis Nieuwentap te Wijhe (Wechterholt). De veldnaam is Rambosch * 1. Dat kan ooit een bosperceel van landgoed de Raamstal * 25 (Zuthemerweg 13) geweest zijn, waarvoor de naam de Ram eveneens werd gebruikt. Wanneer er een boerderij gebouwd is, is niet geheel duidelijk daar het huisnummer in 1840 bij een ander huis hoorde. In 1855 was het perceel land al wel bouwland in het bezit van Hermannes Nieuwenhuis die er de boerderij heeft gebouwd. Na zijn overlijden hertrouwde zijn weduwe M. Harbrink met L.Agterik die ook Bertus in de Allee werd genoemd. Hij was afkomstig van boerderij Klein Wechterholt (Nijenhuis 3) dat de Oele werd genoemd en liggend aan de Wechterholterallee. Na zijn overlijden woonde op de boerderij zijn weduwe en Derk Jan van der Vegt die Oelen Derk werd genoemd. Rond 1920 boerde Th.J.Nijenhuis er en later zoon H.Nijenhuis met daarnaast A.J. Nijenhuis die de boerderij beheerde. Bij de boerderij hoorde meer grond dan het perceel vermeldt in 1832. Th. J.Nijenhuis had namelijk in 1933 9 melkkoeien en in 1950 11 stuks. Daarna is door A.J. Nijenhuis het bedrijf geleidelijk uitgebreid tot 20 melkkoeien in 1981. In 1982 is het bedrijf beëindigd. De veldnaam aan de westzijde van het perceel waarop de boerderij staat is Het Veltie * 2. Dat veldperceel was in 1832 een heideveld met wat bouwland van Jannes Meulenstege op boerderij Meulenstege * 11 (Molenweg 5). De boerderij staat op het Rambosch *1. Vermoedelijk was de vroegere eigenaar van boerderij Raamstal, Zuthemerweg 13.

Bewoners: ± 1855 C 166 H.Nieuwenhuis, 1860 C 152, 1867 Wed. M.Harbrink- Nieuwenhuis – L. Agterik, 1880 L.A. Agterik + G.A.Nieuwenhuis, 1890 D 191 L. Agterik, 1910 D 214 + J.D van der Vegt + Th.J.Nijenhuis, 1920 D 256 Th.Nijenhuis + J.D. van der Vegt, 1925 E 478, 1930 E 496, 1948 Molenweg 4 J.Nijenhuis, 1960 + A.J.Nijenhuis, 1970 J.Nijenhuis + A.J.Nijenhuis, 1985 A.J.Nijenhuis + H.G.Nijenhuis.

Boerderij nr. * 5 Nijboer(1832) of Kleine Reeft (1811) Molenweg 3, familie Schemkes

Deze boerderij is een afsplitsing van boerderij de Reeft (Brinkweg 72). Door Gerrit Nijveld zal tegen 1810 boerderij Nijboer gesticht zijn. De eigenaar was in 1832 Egbert Hulzebosch, koetsier en wonend op de Zee (Centsweg 1). Wie toen de pachter was, is niet bekend. Er zijn verschillende pachters geweest, waaronder de familie Kuiper die afkomstig was van de nabij gelegen en ± 1895 afgebroken boerderij Groot Koers * 2. De boerderij was in 1832 in goede staat, klas 6. Er was 7,8 ha grond bij waarvan 1 ha bouwland. Dat lag naast de boerderij met percelen hakhout van 0,3 ha. Er was 6,4 ha wei- en hooiland waarvan 3,6 ha westelijk van de boerderij tegen de Molensteeg [A]. Dan was de overige 2,8 ha aangekocht van de Bredenhorst * 10 (Molenweg 10) ten noorden van die weg met de naam Doevelaand * 13. De naam zal afkomstig zijn van de familie Doevelaar op boerderij nr. * 9 die deze grond gebruikte. Op de boerderij is in de 30er jaren de familie Bluemink gekomen. Na de oorlog is er een boerderijtje afgesplitst * 6 (Molenweg 3A). Op het bouwland met wat hakhout(1832)

perceel D 304-305- ged.306 en een stuk weiland D 314 is een deel van de woonwijk Kiezebos 3 verzezen. Het zuidelijk deel Kiezebos 2 ligt op bouwland en gedeeltelijk weiland van de Reeft (Brinkweg 72). De rest (oostelijk deel) van Kiezebos 2 en 3 was in 1832 het Bisschopsland of Kerkenkamp * 6, weiland van boerderij Vogelzang (Brinkweg 70). Het zuidoostelijk deel was weer van de Reeft. De naam Bisschopsland kan duiden op vroeger bisschoppelijk bezit na de ontginning van de Westerlanden * 15. Ten zuiden van Nijboer was de veldnaam : Reeft * 7. Bewoners: 1811 Gerrit Nijveld, 1832 (eigenaar E. Hulzebosch), 1840 C 116 L.Brouwer + van den Bosch, 1850 J.W. Munnikenhuis, W.Lenderink, H. van der Kolk, 1860 C 153 Mevr. A.Dijkslag + G. ter Haar, C. Doevelaar, 1880 M. van Telgen, 1890 D 172, 1895 A.E.Kuiper, 1910 D 195 E.A.Kuiper + J.E.Dijk, 1920 D 233, 1925 E 471, 1930 E 494 J.E.Dijk, H.J.Blumink, 1948 Molenweg 3 H.J.Blumink, 1970 + H.Blumink, 1985 H.Blumink .

Boerderij nr. * 6 Weidezicht Molenweg 3A, familie Blumink

Van boerderij Nijboer * 5 (1832) is tussen 1950 en 1970 een boerderijtje afgesplitst met de naam Weidezicht. De grond was in 1830 onderdeel van 3,6 ha weiland van eigenaar Egbert Hulsebosch op boerderij de Zee (Centsweg 1).

Bewoners: (voor) 1970 + 1985 Molenweg 3A A.Blumink + Wed.G.Stappenbelt –Rietman. 1985 + Molenweg 3B H.J.Blumink.

Boerderij nr. * 7 Molenweg 4A, familie Jonker

Op een perceel grond van boerderij Kiezebos * 1 (voorheen Molenweg 1) is in 1954 een boerderij gebouwd door Herman Schrijver. Het melkveebedrijf dat hij bezat is in 1985 weer beëindigd. De bijbehorende grond, totaal 6,7 ha was in 1832 gedeeltelijk weiland, 3,5 ha genaamd de Katterije * 9 en Katterije groenland * 50 van Evert Lindeboom, molenaar op boerderij * 19 (Bredenhorstweg 15-17). Op het andere deel bevond zich een perceel hakhout van 3,1 ha; ook van Lindeboom. Dat was ook de Katterye en Het Katterijenbos * 8. Voor het stoken van de oven van de bakkerij aan de Bredenhorstweg 13, (Bakker *18) was veel hout nodig, vooral rijshout. Deze bakkerij was toen ook van Lindeboom. De naam Katteryen kan afkomstig zijn van wilgen-(katjes) hout of de plant kattenkruid. Bewoners: voor 1970 + 1985 Molenweg 4A H.J.T.Schrijver.

Boerderij nr. * 8 Molenweg 6 familie Harink

De boerderij zal omstreeks 1850 gesticht zijn door G.Schrijver. De gronden bestonden uit een aantal percelen die ontgonnen waren als lange percelen in de Westerlanden * 25. Deze werden later doorsneden door de aanleg van de Molensteeg [A], nu Molenweg, waardoor dit gebied daar ten noorden van kwam te liggen. In 1832 waren 3 percelen van Jannes Molenstege op boerderij Molenstege * 11 (Molenweg 5). De 2 westelijke percelen waren ca 3 ha hakhout en daarnaast een perceel van 0,9 ha bouwland. Het 4e perceel 1,65 ha was van de weduwe van Frederik Meiman, eigenaresse van de bakkerij in de Witte Leeuw * 14 Bredenhorstweg 1 - 3. Ten noorden van het 4e perceel lag een langgerekte hoge middeleeuwse akkerbouwkamp waarvan 1,8 ha ook van Jannes Molenstege was. (Zie hoofdstuk de eerste boerderijen en de Bredenhorst). Samen waren deze percelen 7,3 ha. Alle gronden hoorden van oorsprong bij de Bredenhorst * 10 (Molenweg 10). De boerderij is steeds in dezelfde familie gebleven. Na G.Schrijver was dat de familie Kortste en Harink.

Rond 1900 is er op deze grond een boerderijtje bijgebouwd * 9 (Molenweg 8) dat voor de oorlog verhuurd was. De familie Kortste had gemiddeld 10 à 12 melkkoeien. Door aankoop van grond van de boerderij van J.Blankvoort * 26 (Zuthemerweg 1) is het een vrij groot melkveebedrijf geworden. Veldnamen: Gagelkamp of Gagelweide * 10. Nu Gaoweide. Wat nu weide is, was vroeger een moerasgebiedje met gagelstruiken. Hoogn Kaamp * 11 de middeleeuwse akker De Westerlanden * 15 lag ten westen van Oud Heino (omge-ving Brinkweg), De Bongerd * 56 was een grote boomgaard van 3 ha.

Bewoners: 1850 C 117 G.Schrijver, 1860 D 136, 1890 D 173 G.Schrijver + A.J. Schrijver, 1910 D 196 A.J.Schrijver, 1914 H.A.Kortste + Wed. H.M.Schrijver – Schrijver, 1920 D 234, 1925 E 476, 1930 E 493 H.Kortste, 1948 Molenweg 6 A.Kortste, 1970 ontbreekt, 1985 J.A.M.Harink.

Boerderij nr. * 9 Molenweg 8, familie Harink

Omstreeks 1900 is er een boerderijtje gebouwd op grond van de familie Schrijver bij boerderij * 8 (Molenweg 6). Dat land was in 1832 een perceel hakhout van Jannes Molenstege op boerderij Molenstege * 11 (Molenweg 5). Na de familie Westerbeek en Doevelaar woonde daar de familie Lingeman die het huurde van de familie Kortste die toen op Molenweg 6 woonde. In 1939 is de familie Harink op de boerderij gekomen. Anton Harink had een tijdlang een melkriet (melkbussenvervoer) naar de fabriek te Heino.

Veldnaam: Doeveland * 13 ten noorden van de Hoogn Kaamp * 11. Dat land is in gebruik geweest door de familie Doevelaar die er na 1900 woonde.

Bewoners: na 1890 D 173A G.Westerbeek, H.Doevelaar, 1910 D 197 H.Doevelaar, 1920 D 235 H. Doevelaar, W.Lingeman, 1925 E 475, 1930 E 492 R.Lingeman, 1933 + W.Lingeman, 1939 A.H. Harink, 1948 + 1970 + 1985 Molenweg 8 A.H.Harink.

Havezate en boerderij nr. * 10 De Bredenhorst Molenweg 10, familie Snel

De Havezate

Voor de oudste geschiedenis van de Bredenhorst, zie: hoofdstuk “ De eerste boerderijen en de Bredenhorst”. Een havezate gaf de bezitter het recht op verschrijving in de Ridderschap en Steden (het bestuur) van Overijssel. Hij moest aan meerdere voorwaarden voldoen. Zo moest er een adellijke betimmering zijn met een minimale waarde van 25.000 gulden. In die tijd kostte een grote boerderij ca 4000 gulden. Na 1580 moest de bezitter het gereformeerde (hervormde) geloof hebben. Daaraan voldeed de Bredenhorst ruimschoots. Voor havezate de Heerenbrink (Herenbrinksweg 3) verviel het verschrijvingsrecht want de bezitter bleef katholiek. Aanvankelijk, na ca 1300, behoorde het overgrote deel van de marke Heino tussen de Oude Wetering en de Zandsteeg [K] met naar het oosten toe even voorbij de Vlamincckhorst, tot het leenbezit van de Bredenhorst. Veel land was nog niet ontgonnen tot cultuurgrond. Door ontginningen kwam er steeds meer cultuurgrond bij waardoor er nieuwe boerderijen gesticht konden worden. Daarna werden verschillende boerderijen en gronden weer verkocht. Zo werd de kerk van Heino op de grond van een boerderij van de Bredenhorst gebouwd. Op de bijbehorende boerderij werd een kloosterdependance gesticht: het Munnikenhuis (Stationsstraat 2). De grond daarvan werd aan de kerk geschonken. De geschiedenis van de havezate is uitvoerig beschreven door Jhr. A.J.Gevers en A.J.Mensema (zie bronnen) en beknopt in de canon van Heino. Daarom wordt hier volstaan met de vermelding van de voornaamste (leen)

Weidezicht Molenweg 3a

Boerderij Harink, Molenweg 6

Boerderij Molenstege, Molenweg 5

Bouwhuisbrug, zonder water

eigenaren: 1382 Herman van Voorst, 1409 Johan van Voorst, 1423 Frederik van Hekeren (v. Rechteren), 1450 Aloff en Frederik van Haren (achterleen), 1462 – 1468 Steven van Haren, 1468 bewoners Margaretha + zus Dideria van Langen (moeder van Roelof van Langen), 1490 Johan van Hekeren, in 1492 door hem met enig geweld ontruimd. 1520 Zeger van Rechteren, 1569 Johan van Heckeren van Rechteren, 1580 Seyger van Rechteren, 1653 verkoop aan Simon van Haersolte voor 43.000 gulden, 1686 Wilhelm van Haersolte, 1695 Antoni van Haersolte toe Elsen, 1707 Wilhelm van Haersolte, 1715 Antoni Swier van Haersolte, 1753 Coenraad Willem van Haersolte, 1760 Catharina Muntz, koper voor 15,440 gulden. (vervallen gebouwen), 1769 Joan Derk van der Capellen (schijn) verkoop voor 6000 gulden, 1775 Catharina Muntz, terug koop voor 6000 gulden, 1777 – 1778 Borchart Herman baron Gansneb gen. Tengenagel overname voor 32.850 gulden met de boerderijen. Na 1760 was de Bredenhorst zodanig vervallen dat deze door eigenaren nauwelijks meer bewoond werd. Na 1760 tot 1802 woonde de eigenaar in het Muntzhuis (nu Herenbrinksweg 1). In 1802 is de Bredenhorst voor afbraak verkocht door Coenraad Willem Sloet te Zwolle. Volgens de overlevering zou de havezate 50 meter achter de boerderij gestaan hebben. Dat zal voor 1700 wel het geval geweest zijn. De kaart van 1832 geeft een vierkant perceel van 1,6 ha, omgeven door een gracht, aan. Mogelijk was dat de plek van de havezate. In 1802 is begonnen met de verkoop van de boerderijen en land. Het Koks (Molenweg 9) werd verkocht aan Jan Keizer. De Coenderskamp (Lierderbroek) en het Doevenland * 13 aan Jan Hartgers, bakker op de Witte Leeuw * 14 (Bredenhorstweg 1). Het Mulders- * 17 land aan Jan Jansen Meulenstege op het erf Meulenstege * 11 (Molenweg 5). Thans hoort het bij boerderij * 12 (Molenweg 7). De Rambosch * 1 aan Jan Nijentap (Wechterholt Wijhe), groenland (weiland) de Katterye * 9 en het Katteryenbos * 8 aan Evert Lindeboom Molenaar * 19 (Bredenhorstweg 15 – 17).

Boerderij de Bredenhorst

De boerderij, ook wel het bouwhuis genoemd, zal als erf ouder geweest zijn dan de havezate. De basis hiervoor zullen de twee hoge akkerbouwkampen geweest zijn. De Hoogn Kaamp * 11 en de wat korter en bredere kamp waarop boerderij * 26 (Zuthemerweg 11) staat. In 1462 werd er een rentebrief (pacht) van 31 mud rogge vermeld met een waar – gemeenschappelijk grondgebruik – in Dalmscholte. Dat kwam overeen met ongeveer 15 ha akkerland plus weiderechten in Dalmscholte. Er waren toen al een paar boerderijen op de Bredenhorst. In 1832 is de Bredenhorst (de boerderij) nog van Coenraad Willem Sloet te Zwolle. Er hoorde 17,8 ha land bij waarvan slechts 0,9 ha bouwland. Dat was wel een minimale oppervlakte voor eigen gebruik van werkbaas Gerrit Herbring. Het was gelegen ten noordwesten van de boerderij, 0,5 ha en 0,4 ha op het terrein van de huidige waterzuivering. Er was 10,7 ha wei- en hooiland en de oppervlakte bos en lanen [E] besloeg 5,4 ha. Dan was er 0,7 ha moeras en dichtgegroeide grachten [S] en een tuin van 0,1 ha. De boerderij viel in een redelijke klasse, klas 6. Alle grond lag in een rechthoekig blok. In 1835 werden veel bomen gekapt en verkocht. Na C.W. Sloet kwam door vererving de boerderij aan mr. B.R. Roijer en daarna aan mr. W.O. Coninck en Liefing. Als pachter kwam in 1885 Harm Jan Snel op de Bredenhorst die deze in 1912 met 20 ha grond heeft gekocht. De grachten werden of waren gedempt en het land geëgaliseerd. Daarna werd in 1918 de boerderij gesplitst. Evert Jan Snel bleef op de oude boerderij en het westelijk deel van de grond kreeg Gerrit Jan Snel die er een nieuwe boerderij heeft gebouwd * 13 (Molenweg 12-14). De oude boerderij werd verkocht aan F.A.R.A. baron van Ittersum van landgoed 't Rozendaal (Rozendaalseweg 3). De oude pap-(bel), een klokje met inscriptie "Soli deo

Gloria 1719" werd weer op de boerderij geplaatst. Deze werd geluid als het voor de arbeiders etenstijd was. De familie Snel boert tot heden op deze boerderij.

Veldnamen: Twee Mao * 12, twee morgen land elk 1,23 ha, Doevenlaand * 13, beschreven bij boerderij * 9, Hoogn Hof * 52 mogelijk vroegere tuin, Kortenbrink * 9 omheind terrein, Bouwkampje * 18, Doevenland * 14. Daar stond de duiventil van de Bredenhorst. Havezatheland * 51 daar was de havezate. Er heeft voor de aanleg van de Molensteeg [A] (Molenweg) een verbindingsweg gelopen vanaf de Zandsteeg [K] langs de Bredenhorst naar de Nieuwe Wetering [F] om dan via een brug of vlonder door een laan naar de Heerenbrink te lopen (Herenbrinksweg 3). Door het terrein van de Bredenhorst liep vroeger een deel van het kerkpad vanuit het Lierderbroek naar Heino [C]. Dat werd ook gebruikt door de boeren en arbeiders om naar het Lierderbroek te gaan.

Bewoners: voor 1720 Jan Wolters, 1720 Wed. Wolters, 1730 Wolters Everts Schutte, 1751 Willem Egberts, 1764 – 1765 Willem op Bredenhorst, 1780 – 1781 + Jan van Berghem, 1795 – 1799 Gerrit Jan Egberts, 1831 Gerrit Harbring, 1840 C 102 G. Harbring, 1850 W. van der Kolk, 1860 + 1880 D 138, 1885 H.J. Snel, 1890 D 175, 1910 D 199 H.J. Snel + E.J. Snel, 1920 D 2(37) E.J. Snel, 1925 E 472, 1930 E 491, 1948 Molenweg 10 Wed. E.J. Snel, 1970 + 1985 R. Snel.

Boerderij nr. * 11 Meulenstege (1423) Molenweg 5 – 5A families Beltman

Van oorsprong was dat een grote boerderij bij havezate de Bredenhorst * 10 (Molenweg 10). Naast de boerderij heeft een korenmolen gestaan die al in 1423 werd vermeld. De Bredenhorst was toen nog van de familie Van Voorst en is dat jaar verkocht aan de familie Van Hekeren (van Rechteren). De boerderij is tot 1804 eigendom van de eigenaren van de Bredenhorst gebleven. Vanaf 1706 zijn namen van molenaars bekend die aanvankelijk ook de boerderij beheerden. In 1730 had molenaar Berent Frederik van Eerde een apart boerderijtje met eigen grond naast de molen (zie boerderij * 12). Tussen 1759 en 1778 is de molen verplaatst of nieuw gebouwd aan de Bredenhorstweg 15 - 17. In 1772 verkocht Jan van Eerde aan Lammert Jan Lantink de molen voor 9651 gulden en in 1778 zijn grond 't Mulders * 17 aan baron Gansneb gen. Tengnagel van de Bredenhorst. De boerderij Meulenstege werd in 1802 door Jan Jansen Meulenstege aangekocht voor 10.720 gulden en in 1804 koopt hij ook het land 't Mulders erbij. In 1818 komt zijn schoonzoon Egbert Schrijver mede op het bedrijf. In 1832 was de boerderij nog van Jan Jansen (Jannes) Meulenstege. De boerderij met grote schuur had een hogere waarde dan de Bredenhorst (klas 4). Het was een zeer grote boerderij van bijna 36 ha. Er was 7 ha bouwland, daarvan lag 2,5 ha ten zuiden en 4,5 ha ten noorden van de Molenweg, waaronder de oude hoge Bouwkamp Hoogn Kaamp * 11. Aan weide- en hooiland was 18,6 ha. Daarvan lag 15,6 ha ten zuiden en zuidoosten van de boerderij in de Westerlanden * 15. In het Lierderbroek lag 3 ha in het Meibergsblok. Dan was er 3,6 ha heide: het Veltie * 2 en 6,2 ha hakhout en bos. Hiervan was 2,8 ha hakhout waarop later de boerderijen * 8 en * 9 zijn gebouwd en 3 ha hakhout de Achterste Molenkamp * 16. Het erf en tuin besloeg 0,5 ha.

De boerderij is na 1860 door schoonzoon G. Beltman overgenomen. Sindsdien woont de familie Beltman op de boerderij. De boerderij is inmiddels als bedrijf beëindigd. Bewoners: 1578 Johan Teunissen, 1730 Jan Teunissen Meulenstege, 1732 Barteld Jansen, 1751 Garrit Meulenstege, 1764 – 1767 Jan Meulenstege, 1795 – 1811 Jannes Meulenstege, 1818 + Egbert Schrijver, 1840 + 1850 C 101 E. Schrijver, 1860 C 137 E. Schrijver + G. Beltman, 1880 G. Beltman, 1890 D 174 G. Beltman + G. W. Beltman, 1910 D 198 G.W. Beltman, 1920 D 236, 1925 E 474, 1930 E 490 G.W. Beltman, 1948

Boerderij Molenweg 12, familie Snel

Bakhuis bij familie Snel

Familie Beltman, Molenweg 7

Boerderij Molenaar Bredenhorstweg 15/17

Boerderij Molenaar

Molenweg 5 J.Beltman, 1970 J.J.Beltman, 1985 M.A.Beltman-Bouwhuis.

Bewoners Molenhuis: 1706 + 1730 Berent Frederiks van Eerde, 1759 Jan Berents van Eerde, 1766 Lammert Jan Lantink (naar Bredenhorstweg 15-17) tot 1778 Jan van Eerde.

Boerderij nr. * 12 Molenweg 7 familie Beltman

Deze boerderij is een afsplitsing na 1930 van boerderij Meulenstege * 11 (Molenweg 5). In 1832 was daar 1,5 ha weiland van die boerderij. Zuidelijk daarvan lag nog eens 1,5 ha bouwland. De veldnaam is 't Mulders * 17. Voor 1778 was dat land van molenaar Jan van Eerde. Mogelijk was dat land in 1706 al van Berent Frederiks van Eerde, die bij de molen woonde. In 1804 kocht Jannes Meulenstege deze grond. Over de gronden van deze boerderij liep het kerkpad Lierderholthuis – Heino [B]. Dit is tot omstreeks 1960 in gebruik geweest. De boerderij is een tuinbouwbedrijf geweest met teelt in kassen.

Bewoners: na 1930 E 488A G.Beltman, 1948 + 1970 Molenweg 7 G.Beltman, 1985 G.J.Beltman.

Boerderij Koks of nu Den Dogge Molenweg 9 wordt in boek 5 beschreven.

Boerderij nr. *13 Molenweg 12- 14 familie Snel

Deze boerderij is een afsplitsing van boerderij Bredenhorst * 10 (Molenweg 10). In 1918 werd deze gebouwd door Gerrit Jan Snel en het westelijk deel van de gronden tegen de Nieuwe Wetering werden daarbij gevoegd. De grond was in 1832 een bosperceel van 1,3 ha van de Bredenhorst met een moerasdeel, een voormalige vijver. Daarachter lag een perceel bouwland. Het noordelijk deel was omgeven door moeras dat voordien een gracht was. Alles werd omgeven en doorsneden met lanen. Door de percelen liep ook een kerkpad-voetpad naar en van Lierderbroek [C] Alles is omschreven bij boerderij nr. * 10. De familie Snel had in 1922 een 10-tal melkkoeien wat geleidelijk uitgebreid is naar ± 15 stuks in 1975. Daarna is het melkveebedrijf beëindigd.

Bewoners: 1918 D 199A G.J.Snel, 1920 D 238, 1925 E 478, 1930 E 488 G.J.Snel, 1948 Molenweg 12 J.Snel + Molenweg 14 J.Snel, 1970 + 1985 Molenweg 12 G.Snel, 1970 + 1985 Molenweg 14 H.J. Snel + Wed. H.Dijsselhof – Laanbroek.

Boerderij, herberg nr. * 14 Witte Leeuw (1796) Bredenhorstweg 1-3 familie Lipman

In 1796 kocht Harm Jan Snel een perceel weiland van baron Knoppert van de Heerenbrink (Herenbrinkweg 3) voor 500 gulden. Harm Jan was bakker bij de molen aan de Bredenhorstweg 13 (Bakker * 18). Hij bouwde een nieuwe woning met bakkerij en herberg de Witte Leeuw. Deze plek was wel gunstig gelegen. Langs de Nieuwe Wetering liep toen de voornaamste verbindingsweg Zwolle – Raalte [T] met een aftakking naar Deventer. Vlak er naast kwam het Holtermanspad [D] uit. Dat was een kerkpad en voetpad van en naar Lierderbroek. Harm Jan Snel blijft maar 12 jaar in zijn nieuwe bedrijf. In 1808 verkoopt hij de Witte Leeuw voor 6000 gulden aan Frederik Meijman. In de Witte Leeuw woonde voor 1810 ook Hendr. Middendorp en in 1811 was Gerhardus Kattenbeld er bakker. De zaken gingen goed want Frederik Meijman kocht in 1817 een 3-tal percelen land, 4,5 morgen (5 ha) voor 4850 gulden. Als in 1826 Frederik overlijdt, zet zijn weduwe het bedrijf voort. In 1832 was de weduwe Gezina J. Meinders van Meijman nog eigenaresse. De gebouwen waren geklasseerd klas 2. Dat gaf een waarde aan die bijna overeen kwam met een buitenhuis. Aan de weg stond een doorrijshuur voor voerlieden die de herberg bezochten. Dan was er de bakkerij, een

**Boerderij Bredenhorst, Molenweg 10
met papklok en 't huussie**

winkel en een boerderij. Daar hoorde 9,6 ha land bij. Er was geen bouwland maar wel een grote tuin van 0,2 ha. Van de 9,4 ha weidegrond lag 1,6 ha tegenover Nijboer * 5 (Molenweg 3). Dan was 2,2 ha het Meimanslandje tegenover de Bagatelle (Hubertsallee 1 – 3). De overige 5,6 ha lag bij de boerderij. Bij de publieke verkoop in 1836 koopt zoon W.Meijman het bedrijf met 4,6 ha grond, bij de boerderij gelegen voor 4580 gulden. Rond 1840 woonde ook de familie J.Herbrink (landbouwer) op de Witte Leeuw en tegen 1850 oefende er verver(schilder) J.Siro er zijn beroep uit. Zo omstreeks 1860 werden een paar neven van Meijman als glasblazers vermeld. De oven werd voor meerdere doeleinden gebruikt. In 1870 werd Willem Meijman vermeld als bakker,landbouwer, tapper, winkelier en glazenier. Door de aanleg van de spoorbaan in 1878 kwam het grootste deel van de grond van de boerderij daar achter te liggen. Een deel daarvan werd verkocht voor 3340 gulden.

Na het overlijden van W.Meijman in 1883 zet zijn weduwe het bedrijf nog een aantal jaren voort, samen met de familie J.Groot Lipman. Tegen 1890 kwam H.J.Lipman op de boerderij, die toen vermoedelijk nieuw naast het bestaande bedrijf werd gebouwd. In de Witte Leeuw woonden en werkten toen P.Ramaker en P.J.Ramaker als bakker. Er naast woonde W.Veltien, rietdekker. De familie Ramaker vertrok in 1896 om zich als bakker in het dorp Lierderholthuis te vestigen. In de Witte Leeuw kwam de familie Kuiper. De bedrijfsactiviteiten werden of waren, behalve de boerderij, geleidelijk beëindigd. Want in 1905 vestigde zich de familie Hemels naast de Witte Leeuw en bakkerij * 15 (Bredenhorstweg 5 – 7). Rond 1910 bewerkte de familie Lipman de boerderij en woonde de familie Veltien er naast. De familie Veltien heeft daar nog tot 1933 gewoond en de boerderij is tot heden van de familie Lipman. Deze familie had voor de oorlog 6 à 8 melkkoeien en na de oorlog 7 tot 13stuks. Daarna is men overgeschakeld op een varkensbedrijf met wat schapen.

Veldnamen: Koeland of Watermansland * 21, In 1601 van gebruiker Willem Waterman op 'Holthuis (Lierderholthuisweg 30) en het Koeland was later van Meijman. Derenhorst * 20 (2x), de percelen aan de overzijde van de wetering waren oorspronkelijk van de Bredenhorst en zijn daarna nogal eens van eigenaar gewisseld. Laurenslandje * 53, Voorste Derenhorst * 54,Achterste Derenhorst * 55, De Bongerd * 56.

Bewoners: 1796 Harm Jan Snel, 1808 Frederik Meijman + voor 1810 H.Middendorp, 1826 Wed. Gezina J.Meijman – Meinders, 1836 W.Meijman, 1840 C 1777 + C 177A J.Herbrink, 1850 C 177 W. Meijman + + C 177A + J.Siro, 1860 D 211 W.Meijman, 1883 Wed. van W.Meijman + J.Groot Lipman, 1890 F 253 H.J.Lipman + F 254 J.Ramaker + P.J.Ramaker, J.Kuiper + F 254B G.Stoel, W. Veltien, 1910 F 284 H.J.Lipman + F 285 W.Veltien, 1920 F 330 H.J.Lipman, dan Wed. L.Lipman – Flierhuis + F 331 Wed. E.Veltien – Strijtveen, 1930 E 581 H.J.Lipman + E 582 Wed. E.Veltien – Strijtveen, 1933 onbewoond, 1948 (van E 581) Bredenhorstweg 1 J.W. Liman + nr. 3 G.J.Lipman, 1970 nr. 1 Wed. L. Lipman – Flierhuis, nr. 3 H.Bomhof, 1985 Bredenhorstweg 1 H.G.M.Lipman.

Woningen nr. * 15 Bredenhorstweg 5 – 7 familie Boerdijk of van der Belt

Na circa 1890 is door schipper en turfvaarder Kosse uit Nieuwleusen een dubbele woning gebouwd naast bakkerij en herberg Witte Leeuw * 14 (Bredenhorstweg 1 – 3). Later, in 1905 kocht G.H. Hemels dat pand en vestigde daarin een bakkerij. Zijn bakkersknechten waren Berent Boeve en Lambertus Koopman. Toen in 1909 de coöperatieve maalderij “De Voorzorg” * 20 (Bredenhorstweg 21) was opgericht, betrok hij daarvan het meel. Nadat de molen van Koopman * 19 bij

Boerderij Zandman, familie Slotman, Zuthemerweg 5

Bredenhorstweg 15 was afgebrand, verhuisde Hemels in 1915 naar de bakkerij daarnaast *20 (Bredenhorstweg 13). Een aantal familieleden bleef in de woning wonen. Daarna komt de familie Meiberg in de woning met daarnaast de familie A.Gensen, kleermaker. In de oude bakkerij begon in 1935 H.Westerink een schildersbedrijf. Hij vestigde zich daarna in 1936 te Lierderholthuis (Lierderholthuisweg 27). Dan komt in de oude bakkerij een schoenmakerij van Groot Lipman. Bewoners: ± 1900 F 254A (eigenaar Kosse), F254 B G.Stoel, 1909 F 286 G.H.Hemels + H.Hemels + G.S.Hemels + G.J.Overmars, 1915 familie Meiberg, 1920 F 332 Wed. J.Meiberg – Kalevelt + F 335A A.H.B.Gensen, 1930 E 583 H.Meiberg + E 584 A.H.Gensen, 1948 Bredenhorstweg 5 H.Meiberg, nr. 7 A.H.Gensen, 1970 nr. 5 H.Meiberg, nr. 7 W.G.Gensen – Sloots, 1985 nr. 5 P.J.Boerdijk, nr. 7 B.A. van der Belt.

Woning nr. * 16 Bredenhorstweg 9 familie Veltien

In 1933 is voor de Wed. Veltien – Strijtveen, die woonde op de Witte Leeuw * 14 (Bredenhorstweg 3), een nieuwe woning gebouwd. De grond was in 1832 hooiland genaamd De Molenkamp * 22, 1,1 ha groot en in bezit van molenaar Evert Lindboom * 19 (Bredenhorstweg 17 – 19). Bewoners: 1933 E 584A Wed. E.Veltien- Strijtveen, 1938 + H.J.Veltien, 1948 + 1970 + 1985 Bredenhorstweg 9 H.J.Veltien.

Woning nr. * 17 Bredenhorstweg 11 familie Blanke

Vlak naast woning nr. * 16 is omstreeks 1933 een woning gebouwd door W.M.Hemels. H. werkte bij zijn vader in de bakkerij * 18 (Bredenhorstweg 13). Bewoners: 1934 E 584B W.M.Hemels, 1948 Bredenhorstweg 11 W.M.Hemels, 1970 + 1985 A.J.Blanke.

Tussen woning nr. * 15 en woning nr. * 16 worden op de Molenkamp * 22, waarvan de grond in 1832 toebehoorde aan boerderij nr. * 19 (Bredenhorstweg 17 - 19) zijn een tweetal woningen gebouwd in het kader van een “rood voor rood” regeling (woningen voor afbraak van grote veestallen). Die grond was De Molenkamp * 22 , zie woning * 16.

Bakkerij nr. * 18 Bakker (1783) Bredenhorstweg 13 voorheen familie Hemels

Nadat de Heinose molen aan de Molenweg bij erf Meulenstege * 11 (Molenweg 5) tussen 1759 en 1779 verplaatst was (naast nu Bredenhorstweg 13), werd in 1783 door Jacob Hartgens een nieuwe bakkerij gebouwd (Bredenhorstweg 13). Schoonzoon Evert Lindeboom werd in 1785 de nieuwe eigenaar van zowel de bakkerij als de molen. In dat jaar was Harm Jan Snel de bakker. In 1796 begon Snel voor zichzelf op een aangekocht perceel grond van de Heerenbrink (Herenbrinkweg 1). Toen liet hij een nieuwe herberg met bakkerij en boerderij bouwen: de Witte Leeuw, zie nr. * 14 (Bredenhorstweg 3). In 1796 is de bakkerij bij de molen uitgebreid (gevel-steen 1796) en kwam er een andere bakker. In 1803 woonde er Joseph J.A.Kelderman, molenaar, en Egbert Muller zijn knecht. De bakkerij zal ook door hen verzorgd zijn. In 1832 was de bakkerij, die hoog in waarde was geklasseerd, klas 3, eigendom van Evert Lindeboom. Hij bezat ook een perceel hakhout van 3 ha het Katterijenbos * 8 aan de Molensteeg [A] (zie boerderij * 7) en nog 3 ha hakhout bij het Krakelingenhuis (Oude Dalfserweg 9). Het hakhout zal nodig geweest zijn voor het stoken van de oven. In het bakkerijhuis woonde in 1840 de familie Hooglugt en vaak ook de molenaarsknechten (zie

onderaan). Rond 1850 woonden er behalve mevr. Lindeboom familie van H.Hooglugt met in 1864 H. Hazelhorst. Vanaf 1874 beheerde mevr. J.W.Lindeboom de winkel en bakkerij. Tegen 1890 woonden er naast mevr. Lindeboom, Berend Boeve en Frederik Lans en daarna C. de Visser. Rond 1900 waren dat C. de Visser en B.Oortwijn (molenaar). Na overlijden van de eigenaar E. Lindeboom werd in 1910 de bakkerij met de molen publiek verkocht aan L.Th.Koopman voor 4020 gulden. Hij was bakker en molenaar aan de Herenbrinksweg 1. In de bakkerij kwam H. de Graaf en daarna H. Beltman. Nadat de molen in 1911 was afgebrand, stakte de aanvoer van meel. De bakkerij werd verkocht aan de Wed. M.Nijboer van H.J.Segbers voor 1000 gulden, maar kon pas aanvaard worden wanneer de huurder Kwakkel vertrokken was. Daarna huurde G.H.Hemels de bakkerij in 1915. Hij was voorzitter van maalterij De Voorzorg * 20 (Bredenhorstweg 21) waar hij het meel van betrok. Voordien had hij een bakkerij * 15 aan de Bredenhorst-weg 5 – 7. In 1919 kocht hij de bakkerij bij de plek van de voormalige molen. Veel brood werd er uitgevent. In 1934 kwam zijn zoon W.H.Hemels in de bakkerij werken nadat hij een woning in de buurt had laten bouwen * 17. (Bredenhorstweg 11). Diens dochter H.J (Mies) Hemels beheerde al op jonge leeftijd de winkel. Tot 1966 bleef de oude vader Hemels bakken in de bakkerij. Het bakken van brood en het uitventen daarvan, met ook winkelwaren, heeft W.H.Hemels tot eind 70er jaren voortgezet, terwijl Mies Hemels tot 1982 de winkel beheerde. Mies werd bijgestaan door de knecht Bertus Spijkerman.

Molenaars en molenaarsknechten (al of niet wonend in het bakkerijhuis 1811: J.J.A.Kelderman en Egbert Mulder, 1840 P.Hooglugt en Johan Geertman, 1845 Jan van den Bergt, 1854 Johan Herman Otten, 1858 Johannes Lans, 1864 Willem van der Kolk, 1869 Jan Weultjens, 1874 Bernard Oortwijn en C. de Visser.

Bewoners bakkershuis: 1785 Harm Jan Snel tot 1797, 1803 Reinier Mikkert, 1811 Joseph J.A. Kelderman + Egbert Mulder, 1840 C 176 P.Hooglugt + B.J. Hooglugt, 1850 H.Lindeboom, 1869 D 212, 1864 H.Hazelhorst, 1880 E 212 – E 213 mevr. J.W.Lindeboom, 1890 F 256 mevr. J.W. Lindeboom + F.Lans, B.Boers, B.Oortwijn, C. de Visser, 1910 F 287 C. de Visser + Wed. M.Hutten – Damman, H.J.Hortenboer, F. van Slooten + F 287A H.de Graaf, H.Beltman, familie Kwakkel, 1915 F 287 G.H.Hemels, 1920 F 334 H.G.Hemels, 1930 E 585, 1948 Bredenhorstweg 13 H.G.Hemels, 1970 mevr. H.J.Hemels, 1985 mevr. H.J.Hemels + A.G.Spijkerman.

Boerderij nr. * 19 Molenaar (±1763) en molen (± 1766) 17 voorheen familie Ruitenbergh Bredenhorstweg 15

Nadat in 1759 de belening van de Heinose molen aan de Bredenhorstweg bij Meulenstege * 11 (Bredenhorstweg 5) werd beëindigd, is de molen voor 1778 verplaatst of nieuw gebouwd aan de Bredenhorstweg. Er was toen geen verplichting meer aan de eigenaar van havezate de Bredenhorst * 10 (Molenweg 10). Rond 1763 zal de boerderij aan de Bredenhorstweg gebouwd zijn op een perceel van 3,2 ha. In 1772 verkocht Jan van Eerde de molen aan Geesien Snel, weduwe van Lammert Jan Lantink voor 9651 gulden. Zij hertrouwde in dat jaar met Jacob Hartgens die daardoor ook eigenaar werd. Door hen werd in 1777 het erf Holterman (Lierderholthuisweg 38) voor 6900 gulden aangekocht. Bij de molen werd in 1783 een bakkerij gebouwd (Bakker * 18 (Bredenhorstweg 13). Jan Hartgens volgt in 1786 zijn vader op als molenaar. Het erf Holtermans, waarop een pachter boerde, werd in 1791 met de helft van de grond, 6,2 ha, verkocht voor 7000 gulden aan Willem Plas (Willem Holterman Lierderholthuisweg 38). De bakkerij werd in 1796 uitgebreid. Na overlijden van

Maalderij - woning De Voorzorg, Bredenhorstweg 21, familie van der Bent, foto uit 2005.
Linksonder een detail van de gevel.

Bredenhorstweg 5/7. Vroegere bakkerij.

Hartgens in 1808, komt in 1809 schoonzoon Evert Lindeboom op de boerderij. Zijn hoofdberoep was koopman in hout. Naast de gronden bij de molen, 15,5 ha, was hij in 1832 ook eigenaar van de grote boerderij en herberg Groote Langeslag (Langeslag afgebroken) met 21 ha grond en 3 ha hakhout aan de Oude Dalfserweg. Samen was dat 40 ha grond met 2 boerderijen, herberg, molen en bakkerij. Bij boerderij Molenaar was toen 1,3 ha bouwland op grond van de vroegere boerderij Holterman. Er was 10,6 ha weiland waarvan 4,2 ha afkomstig van erf Holterman. Dan was er 3,5 ha hooiland aan de Molenweg samen met 3,3 ha hakhout, het Katteijenbos * 8 voor gebruik in de bakkerij. Voorts was er een tuin van 0,2 ha bij de boerderij. De boerderij had een hoge waarde: klas 3. Evert Lindeboom was van 1825 t/m 1848 raadslid en assessor (hulpvoorzitter) van de gemeente Heino. Hij overleed in 1864. Zijn zoon H.Lindeboom volgt hem op. De boerderij is daarna blijkbaar verbouwd (gevelsteen 1868). Zijn beroep is dan landbouwer, molenaar en bakker. Ook hij is raadslid van 1851 t/m 1857. Bij zijn overlijden had hij geen opvolger voor het bedrijf. Zijn vermogen werd geschat op 30.000 gulden. Dat kwam overeen met de waarde van een klein landgoed. Er waren ook 9 zitplaatsen in de Herv. Kerk van Heino aangekocht van Von Knobbelsdorf van het kasteel het Nijenhuis. Zijn kinderen besloten in 1909 het bedrijf te verkopen. De boerderij met 7,3 ha grond werd gekocht door H.J. Ruitenbergh voor 10.900 gulden. De molen met bakkerij werd gekocht door L.Th.Koopman voor 4020 gulden. De overige percelen grond werden door verschillende kopers gekocht voor in totaal 10.582 gulden. De boerderij is tot na 1975 in bezit van de familie Ruitenbergh gebleven. Zij hadden 7 à 8 melkkoeien. Veldnamen: De Molenkamp * 22, Achterste Gravemansland * 23 en Voorste Gravemansland * 24. Dat land was voor 1760 van Gravemans (Zuthemerweg 8 – 10). Bewoners: 1763 Lammert Jan Lantink, 1772 Wed. Geesien Lantink – Snel, 1772 Jacob Hartgens, 1786 + Jan Hartgens, 1809 Evert Lindeboom, 1840 C 175 E.Lindeboom, 1846 + H.Lindeboom, 1860 D 214, 1864 + 1880 H.Lindeboom, 1890 F 256, 1904 G.J. van der Kolk, 1910 F 288 mevr. W.J. Lindeboom + G.J. van der Kolk + G.J.Gombert, F.Ruitenbergh, 1920 F 336 F.Ruitenbergh + F 335 L. van Dorth, 1930 E 587 F.Ruitenbergh + F 586 E.J.Jonkman, 1948 Bredenhorstweg 15 F.Ruitenbergh, nr. 17 familie Ruitenbergh, 1970 nr. 15 F.Ruitenbergh, H.P.van de Boom, 1985 nr. 15 R.J.Kouwenbergh, nr. 17 G.M.Douwma, 1995 familie W.D.Peters nr. 17, nr 15 familie M.Metz.

Maalderij – woning nr. * 20 De Voorzorg 1909 Bredenhorstweg 21 voorheen familie Kappert

Toen L.Th.Koopman, die een maalderij en bakkerij had aan de Herenbrinksweg 1, in 1909 de molen en bakkerij aan de Bredenhorstweg (13 t/m 17) kocht, kreeg hij een monopoliepositie wat betreft de maalderij. De boeren gingen zich daarom verenigen en richtten de eerste coöperatie op. Er werd in 1909 een maalderij gebouwd op een perceel grond van bakker H.G.Hemels aan de Bredenhorstweg 5 – 7 met de naam "De Voorzorg". De grond was voor 100 gulden overgedragen door Hemels, die eveneens voorzitter was. Secretaris was W. van Dam. Zaakvoerder werd Frits Lans en molenaars B. Oortwijn en C. de Visser die die afkomstig waren van de oude molen van voorheen de familie Lindeboom. De maalstoel werd aangedreven door een zuiggasmotor. Naast het graan van de boeren werd veel graan per wagon vanuit Rotterdam aangevoerd. Door de concurrentie ging het met de oude molen niet zo goed. Deze brandde in 1911 onder verdachte omstandigheden af. Ook met De Voorzorg ging het niet zo goed. In 1918 ging deze failliet. Daarna werd in 1919 door de Coöperatieve Landbouw Vereniging (C.L.V.) te Heino een maalderij gebouwd. Te Lierderholthuis was in 1917 "de Bond" opgericht en in 1918 de ABTB, die meelvoorziening ging verzorgen. In het oude gebouw van

De Voorzorg bleef de familie Lans wonen.

Veldnaam: Voorste Windesheimerland * 25, van een vroegere eigenaar uit Windesheim.

Bewoners: 1909 F 290 F.Lans + B. Oortwijn, F.Lans jr., 1920 F 337 F.Lans, 1930 E 588, 1948 + 1970 + 1985 J.J.Kappert, 1986 familie van der Bent.

Boerderij nr. * 21 Het Huberts (1723) of Den Kuiper (1682) Hubertsallee (afgebroken)

Al in 1682 was er een katerstede Den Kuiper tegen de Nieuwe Wetering. Gezien de naam was hij kuiper en vermoedelijk ook schipper. Het boerderijtje was eigendom van de familie van Haersolte van de Bredenhorst. In 1723 was de bewoner Huibert, rotmeester,(wijkvertegenwoordiger). Het boerderijtje was verbonden met het erf Raamstal * 25, (Zuthemerweg 13). In 1760 werd het samen met dat erf voor de helft verkocht aan Gerrit ten Cate. Het erfje werd toen katerstede Het Huberts genoemd. Bij de verkoop van de boerderijen van de Bredenhorst in 1777 van wijlen Catharina Muntz, werd haar aandeel in Het Kuipers (zoals dat toen werd genoemd) gekocht door Arnoldus Wolters voor 2065 gulden. Daarna blijkt in 1797 Berent ten Cate half eigenaar en Pieter van Hoboken van de Raamstal ook half eigenaar te zijn. Dan is daarna de boerderij door de pachter gekocht, want in 1832 was Berent Jan Hubert, schipper van beroep, eigenaar van de boerderij met 9,2 ha grond. Voor die tijd een redelijk grote boerderij. Deze had gebouwd een normale waarde, klas 7. Er was 1,8 ha bouwland verdeeld over 4 percelen. Er behoorde 3,4 ha weiland bij waarvan 2,4 ha gelegen was tegen de Nieuwe Wetering en 1 ha tegen de Hubertsallee. Dan was er nog 2,3 ha hakhout langs de Weteringallee [H] die tussen de Nieuwe Wetering en de Raamstal liep. Ook was er nog 1,5 ha heide gelegen tussen de begraafplaats en de Brinkweg, verkregen bij de verdeling van de markegronden (± 1825). De katerstede Het Huberts werd in 1836 weer verkocht met 7 bunder (ha) grond. De bewoner is in 1836 J.Kraaijenschot. Vandaar komt de naam Kraaijenbrug of Hubertsbrug [P]. De boerderij is daarna afgebroken en een eindje verder kwam een nieuwe boerderij, zie nr. * 22. De Hubertsallee is niet erg oud want deze is ommstreeks 1820 aangelegd voor het landgoed Den Alerdinck met daarnaast het Nieuwe Kanaal [N] voor de aanvoer van stratenmest uit Zwolle en de afvoer van hout en landbouw-producten. Aan het eind van het kanaal konden de schepen omdraaien in de nog bestaande 'draaikolk' [O].

Veldnamen: Oele * 26, dat land was van de familie Nijenhuis op boerderij De Oele * 4 (Molenweg 4), Piet * 27, land van Piet van Gerner op boerderij Raamstal. Bewoners: 1705 Jan Harmen de Leeuw Cuiper, 1721 – 1722 Arnoldus Kuiper, 1723 Huibert, 1751 nr. 19 Willem Huberts, 1795 – 1797 Wed. Hendrina Hueberts van Willem Hubert, 1811 Jannes en Berend Hubert, 1832 Berend Jan Hubert, 1836 J.Kraaijenschot, ± 1840 afgebroken.

Boerderij nr. * 22 Nieuw Kraaijenschot (± 1840) Hubertsallee 2 vroeger familie Schoorlemmer

In 1836 is boerderij Het Huberts * 21, dat in 1832 van schipper Berend Jan Hubert was, verkocht met 7 ha grond. Die boerderij is afgebroken en een eindje het land in vanaf de Hubertsallee is een nieuwe gebouwd. Tot ongeveer 1900 woonde er de familie Kraaijenschot, daarna de familie Schoorlemmer. De oprit van de boerderij was al voor 1832 de afgebogen Weteringallee [H] naar de Hubertsallee. Veldnaam: Lindeboomslaantie * 28, deze grond 1,8 ha was in 1832 van Jan Dijk op Groot Eisink * 23 (Hubertsallee 4) en in 1878 verkocht door Evert Dijk aan H.Lindeboom op Molenaar * 19 (Bredenhorstweg 15 – 17) voor 3150 gulden. Bewoners: 1840 + 1850 C 103 J.Kraaijenschot. 1860 + 1880 C 139, 1890 D 181 H.Kraaijenschot, G.Schoorlemmer, 1910 D 205 G.Schoorlemmer, 1920 D 245, 1930 E 482, 1948 + 1970 Hubertsallee 2 H.W.Schoorlemmer, 1985 F. van der Klippe.

Boerderij nr. * 23 Groot Eijsink (1371) of ter Haar (1795) Hubertsallee 4 familie Valk

Boerderij Eijsink behoort tot de oudste boerenerven van Heino. Het zal eerst beheerd zijn vanuit de

Hof de lerte (Ganzezanweg Dalfsen) en behoorde daarna als leengoed aan de familie van Hekeren (van Rechteren) die ook de Bredenhorst * 10 (Molenweg 10) beheerde. In 1371 was "Eijsching" een leengoed van Vrederic van Heker. In latere tijden veranderde de leeneigenaar. In 1520 was dat Johan van Windesheim. Op het erf Eijssinck was de pachter toen Tibbe Lamberts. In die tijd was het een heel groot erf. De Hubertsallee bestond nog niet en het erf Klein Eijsink (Hubertsallee 5) met Oud Evers (Colckhof 8) waren er nog niet afgesplitst. In 1578 was dat al wel het geval. Toen woonde Jan op Eijssink en Gerrit op Klein Eijssink. Toch was het Groot Eijsink nog een grote boerderij met in 1601 6,3 ha bouwland. Een grote boer bezat ruim 4 ha bouwland. Er waren 5 paarden, 8 schapen, 2 varkens en geen bijenkorven. Van 1657 tot ± 1674 was Jacob Eijsink schout van Heino en in 1680 Gerhard Eijssink onderschout. De tienden (belasting) werden in 1724 door mevr. van Uterwijck (van Den Alerdinck) verkocht aan Baron van Haaften. Daarna koopt in 1751 Klaas Brinkhuis het halve erf Groot Eijsink van mevr. van Amerongen (gedeeltelijk van de Bredenhorst) voor 2010 gulden. In 1788 was de andere helft van de baron Van Heuvel van 't Nijenhuis. Na Klaas Brinkhuis gaat de helft in eigendom over aan Hendrik Willem Brinkhuis en in 1779 aan Jan Brinkhuis. Er wonen in die tijd meerdere gezinnen in de boerderij. In 1751 Claas Egberts en in 1793 Harm Jan Snel. In 1794 koopt David van Vaassen de spijkertienden waaronder ook de Eijsink viel. Dan komt een neef van Brinkhuis in 1795 op de boerderij; Gerrit ter Haar. Hij kocht ook de andere helft van de boerderij voor 3210 gulden. Nog een klein familiedeel werd er bij gekocht voor 1100 gulden en in 1810 ook de tienden (afkoop) van J.D. van Vaassen voor 850 gulden. Na het overlijden van Gerrit te Haar werd in 1824 de boerderij publiek verkocht. Er blijkt ook de katerstede Kort en Breed * 24 (Zuthemerweg 15) bij te horen. Groot Eijssink is dan 24 ha groot en Kort en Breed 5 ha. De boerderij met 11 ha grond werd gekocht door Jan Dijk voor ± 5200 gulden, Kort en Breed door Gerrit Vrielink voor 1000 gulden en de overige gronden, 13 ha, door H.Graveman (op boerderij Jochems, Zuthemerweg 8 – 12). In 1832 bezat Jan Dijk de boerderij met een hoge waarde van klas 4 en 10,8 ha grond. Hiervan lag 4,4 ha bouwland bij de boerderij en langs de Zandsteeg [K] en 5,7 ha weiland. dat lag daar zuidelijk van. Ter weerszijden van de boerderij waren 2 boomgaarden van samen 0,5 ha en een perceel hakhout van 0,2 ha. Jan Dijk overleed in 1852 en zijn weduwe in 1878. Er werd aan H.Lindeboom het Lindeboomslaantie (zie boerderij * 22) 1,82 ha verkocht voor 3150 gulden. De boerderij met de rest van de grond, 8.8 ha, werd in 1889 publiek verkocht. De inzet was 5360 gulden. Er werd 22 keer tegen elkaar opgeboden tot 6010 gulden door H.Valk. De familie Valk heeft tot heden deze boerderij bewerkt. De grond die Graveman in oostelijke richting in 1824 langs de Zandsteeg gekocht had, is er later weer bijgekocht. Op 30 juni 1920 brandde de boerderij af. Hierbij kwam zoon Hendrik Valk, 23 jaar, en dienstbode Rika Onderdijk 24 jaar, om het leven. De andere familieleden konden ter nauwer nood ontkomen en 20 varkens verbrandden. De boerderij is herbouwd. Er werden tussen 1917 en 1965 gemiddeld 13 tot 18 melkkoeien gehouden. Daarna werd uitgebreid tot 70 melkkoeien in 1981. Veldnamen: Eisinksland * 29 + * 31, Ter Haarblok * 30, Koelaand * 32 dus redelijk hoog gelegen weiland, Bouwkamp * 33, in 1832 van boerderij Poortmans * 27 (Zuthemerweg 9), Voorkamp * 34 en Achterkamp * 35 de vooraan en achteraan gelegen akkerbouwkamp van Eijsink. Verdere oude namen. Zandsteeg [K], onderdeel van de 10 km lange zandweg over de zandrug van Harculo tot de Twentseweg op de Strenkhaar. Reutekolk [R], hier werd vlas gereut. De harde stengels van het vlas moesten in water inrotten (roten) voordat het harde materiaal verwijderd (gereut) kon worden. Er liep een verbindingsweg vanaf de Zandsteeg bij de Reutekolk naar de Nieuwe Wetering [I] via de Kolkhof

Oude Wetering, zicht richting Lierderholthuis

en verder naar de Bisschopsbrug (bij Colckhof 10). Van hieruit kon men onder meer naar het Lierderbroek voordat de Hubertsallee bestond.

Bewoners: 1520 Tibbe Lamberts, 1578 Jan op Eijssink, 1657 Jacob Eijssink, 1680 Gerhard Eijssink, 1711 t/m 1748 Wicher Jansen, 1751 + Gerrit Eising en Klaas Egberts, 1752 Klaas Brinkhuis, 1767 + Harmen Groot Eissink, 1779 Jan Brinkhuis, 1793 + Harmen Jan Snel, 1794 + Lambert Albers van de Linde, 1795 fam. Bosch, 1796 Gerrit ter Haar, 1824 Jan Dijk, 1840 C 106 J.Dijk + D van Dorth + G.H. Koers, 1852 Wed. H.Dijk – Vogelzang, 1860 C 143, 1878 G.Dijk, 1890 D 180 H.Valk, 1948 Hubertsallee 4 H.Valk, 1970 + 1985 A.Valk.

Boerderij nr. * 24 Kort en Breed (1824) of 't Boers (1764) Zuthemerweg 15 familie Ramaker

Volgens de registers van het hoofdgeld (belasting) in 1764 en 1765 woonde Harmen op 't Boers. Gezien de volgorde van vermelding moet dat Kort en Breed zijn geweest. Later werd ook de naam Den Kortenbree gebruikt. Bij de verkoop van boerderij Groot Eijssink * 23 (Hubertsallee 4) bleek daar de katerstede Kort en Breed bij te horen. De naam kan afkomstig zijn van een korte en brede akker van Groot Eijssink of wel van de korte en brede akkerbouwkamp van Raamstal * 25 (Zuthemerweg 13) waarop later een boerderij (nu Zuthemerweg 11) gebouwd is. De boerderij Kort en Breed, toen 5 ha groot, werd in 1824 gekocht door Gerrit Vrielink voor 1000 gulden. In 1832 was deze boerderij, geklasseerd klas 7 (normale waarde). Er was toen 5,1 ha grond bij. Hiervan was 1,6 ha bouwland verdeeld over een 3-tal percelen. Verder was er 2,3 ha weiland en 1 ha hakhout bij, verdeeld in 3 percelen. Het perceeltje hoog bouwland, oostelijk van de toegangsweg, hoorde er toen nog niet bij. De boerderij werd in 1842 verkocht aan Derk Bannink voor 1525 gulden. Vanaf 1850 woonde er de familie Groen. In 1970 is een schoonzoon B.J. Ramaker mede op de boerderij gekomen. De familie Groen had een 6-tal melkkoeien terwijl dat in 1960 was uitgebreid tot 11 stuks.

Bewoners: 1764 – 1765 Harmen op 't Boers, 1824 + 1832 Gerrit Vrielink, 1840 C 107, 1842 D. Bannink, 1850 B. Groen, 1860 C 144, 1880 B. Groen + Th. Groen, 1890 D 179 Th. Groen, 1910 D 203, 1920 D 242 Th. Groen + W. Groen, 1930 E 480 W. Groen, 1948 Zuthemerweg 15 W. Groen, 1970 Wed. H. Groen – Hilgenkamp, B.J. Ramaker, 1985 B.J. Ramaker.

Boerderij nr. * 25 Raamstal (1578) of Ramstede (1520) Zuthemerweg 13 familie van Gerner

Zowel Raamstal als Poortmans * 27 (Zuthemerweg 7) zijn vroege afsplitsing-en van de Bredenhorst. Daarbij is Poortmans een groot erf geweest en Raamstal als boerderij een katerstede, maar ook een buitenhuis van een klein landgoed. In 1520 werd het erf Ramstede genoemd waarbij Poortmans niet werd genoemd maar wel als één geheel werd bedoeld. Eigenaar was toen Johan Goyers. Pachter Gerryt van Kempen moest 12 mud rogge en 7 herenpond (geld) afdragen. Die roggepacht kwam overeen met 5 à 6 ha bouwland (van Poortmans). De spijkertienden van de erven van de Bredenhorst geschiedde in 1601 door Jan Goyer op de Raamstal waarvan toen 4 ha (oorspronkelijke oppervlakte) tiendplichtig was. In 1686 was Willem van Haersolte tot de Bredenhorst eigenaar van het erf en daarna griffier Roelink. Vervolgens verkopen twee zussen L. en J. Muilert van de Bakenhage beide erven aan Van Haersolte in 1714. Rond die tijd zullen de landgoedlanen en parkjes zij aangelegd. In 1760 koopt Gerrit ten Cate erve (buitenplaats) Raamstal voor 4670 gulden van C.W. van Haersolte. Dan de tienden: deze waren in 1723 door de familie Van Uterwijck verkocht aan baron Willem van Haaften en in 1793 werden deze door Van de Capellen tot Rijssel verkocht aan Jan David van

Vassen voor 1500 gulden. Er zijn veel wisselingen van eigenaar. In 1798 koopt Pieter van Hoboken voor 29.505 gulden de gehele buitenplaats inclusief katerstede Hubert * 21 (Hubertsallee-afgebroken). Dan verkoopt in 1808 P. van Hoboken erf Raamstal aan Jannes Broekhuis. De boerderij in goede staat (klas 6) is in 1832 van Jannes Broekhuis met 10,8 ha grond. Daarvan was 2,3 ha bouwland, waarvan 1,5 ha oostelijk van de boerderij lag, omgeven door veel hakhout. Daarvan was 2,3 ha vooral afkomstig van de landgoedaanleg met veel lanen. Er hoorde 6 ha weiland bij, daarvan 5,2 ha bezijden de boerderij Huberts. Tussen 1857 en 1862 werd de boerderij verhuurd aan Gerrit Jan Vos. Daarna werd in 1862 de boerderij met 9 ha grond verkocht aan P. van Gerner. Sindsdien is deze boerderij bewoond door de familie van Gerner. Voor de oorlog was P. van Gerner naast boer ook veehandelaar.

Veldnamen: Bouwkamp * 33, Koelaand * 32, Spijkerkamp * 36 en Spiek Kaamp * 38, akkerbouwkampen van het spijkerlandgoed. Slingerbosje * 37, vermoedelijk een parkje omgevormd in Engelse landschapstijl. Weteringallee [H], de rechtgetrokken weg als alleé langs het huis naar de Nieuwe Wetering bij het Huberts. Kijsbos Dijk [G] genoemd naar pachter Hendrik Jan Kiezebosch (1797).

Bewoners: 1520 Gerryt van Kempen, 1730 Wed. Poortmans en Jan Assies, 1797 H.J.Kiezebosch, 1808 + 1832 Jannes Broekhuis, 1840 C 108 Wed. J.Esters – van Eerde, 1857 G.J.Vos, 1860 C 145, 1862 P. van Gerner + L. van Gerner, 1880 L. van Gerner, 1890 D 178, 1910 D 202 L. van Gerner + J. J.Huisman + L.J. van Gerner, 1920 D 241 P. van Gerner, 1925 E 468, 1930 E 479, 1948 Zuthemerweg 13 P. van Gerner, 1970 L.J. van Gerner + G.J. van Gerner – Bosch, 1985 L.J. van Gerner (+ A. Roesink woonwagen).

Boerderij nr. * 26 Zuthemerweg 11, voorheen familie Blankvoort

Deze boerderij is een afsplitsing van boerderij Poortmans * 27 (Zuthemerweg 9). Die boerderij was het hoofdbedrijf van het landgoed Raamstal * 25 (Zuthemerweg 13). In 1855 werd de boerderij van Willem Blankvoort verdeeld, waarbij zoon J.Blankvoort een nieuwe boerderij liet bouwen op de hoge oude akkerbouwkamp. Ruim de helft van de gronden (10,5 ha) van de oude boerderij werd daarbij gevoegd met als eigenaren Jan en Gerrit Blankvoort. Daarvan was 3,2 ha bouwland, waarvan 2,7 ha op de oude hoge kamp en 0,5 ha de Bouwkamp * 33. Er was 6 ha weiland, westelijk van de Bouwkamp waaronder het Koelaand * 32. Verder 1,3 ha hakhout in hoofdzaak bestaande uit de oude landgoedlanen Weteringallee [H] en Kijsbos Dijk [G]. (zie uitleg bij Raamstal * 25). De familie Blankvoort heeft tot ongeveer 1965 zo'n 12 melkkoeien gehouden. Gerrit Willem Blankvoort, overleden 1939, was ook bijenhouder, jager (en stroper). Zijn zoon Jan was eveneens jager. Bewoners: 1855 C 109A J.Blankvoort, 1860 + 1880 C 146, 1890 D 176 J.Blankvoort + G.W. Blankvoort, 1910 D 200 G.Blankvoort, 1920 D 240, 1925 E 470 G.W.Blankvoort + E 471 J.Blankvoort, 1930 E 478 G.W.Blankvoort + E 477 J.Blankvoort, 1948 + 1970 + 1985 Zuthemerweg 11 J. Blankvoort.

Boerderij nr. * 27 Poortmans (1578) Zuthemerweg 9 familie te Winkel

Deze boerderij kan haar naam te danken hebben aan een poort die toegang gaf naar een weg naar de Bredendorst * 10 (Molenweg 10) [F] en de Nieuwe Wetering [E]. In de middeleeuwen kon dan de doorgang tot de havezate worden afgesloten. De Molenweg bestond nog niet. In een wat later

stadium behoorde Poortmans als voornaamste boerderij bij de buitenplaats Raamstal * 25 (Zuthemerweg 13). Ze hadden tot 1807 dezelfde eigenaren. In 1520 werd Ramstede aangemerkt met een pacht van 12 mud rogge en 7 herenpond (geld), terwijl dat over het bouwland enz. van Poortmans ging. (Vermoedelijk was het toen nog een katerstede). In 1578 bij de verponding (belasting) werd Poortmans apart vermeld en in 1696 woonde er Lambert Poortman. De boerderij werd in 1807 aangekocht door Willem Blankvoort. Hij bleek in 1832 in de gemeente Heino 19,5 ha land te bezitten en in Mastenbroek (Zwollerkerspel) 9 ha hooiland. Bij de boerderij was 5,2 ha bouwland, 11,2 ha weiland, 2,5 ha hakhout en bos en 0,8 ha erf en tuin. De boerderij had een hoge waardering, klas 5. Bij de verdeling onder de erfgenamen Blankvoort in 1855 kwam de boerderij met ongeveer de helft van de grond (9 ha in de gemeente Heino) aan schoonzoon G.J. Slendebroek. Op de andere helft werd een nieuwe boerderij gebouwd voor zoon J. Blankvoort (Zuthemerweg 11). Bij Poortmans bleef 2 ha bouwland, de Spiek Kaamp * 38, noordelijk van de boerderij. De naam is afgeleid van buitenhuis (spieker) Raamstal. Verder bleef bij de boerderij 5 ha weiland, de Raamstals lange kamp * 39. Mogelijk is de naam afgeleid van de ernaast gelegen hoge oude bouwkamp. En dan was er nog 1,2 ha hakhout en bos, restanten van de landgoedparken zoals het Slingerbosje * 37 en de Poortenallee [L], genoemd naar de boerderij. Ook de grote tuinen 0,7 ha waren overblijfselen van het landgoed. Tot rond 1985 heeft de familie Slendebroek hier geboerd op een melkveebedrijf van 15 tot 20 melkkoeien. Bewoners: 1696 Lambert Poortman, 1748 Gerrit Poortman + Griete Poortman, 1767 Klaas Poortman, 1795 – 1799 Willem Poortman, 1807 – 1832 Willem Blankvoort, 1840 C 109, 1855 J.W. Slendebroek, 1860 + 1880 C 147, 1890 D 177, 1910 G 201 G.J. Slendebroek, 1920 D 240, 1925 E 469, 1930 E 476 G.J. Slendebroek + A.L. Slendebroek, 1948 Zuthemerweg 9 G.J. Slendebroek, 1970 G.J. Slendebroek, A.S. Slendebroek, 1985 A. Slendebroek – Snel.

Woning nr. * 28 Zuthemerweg 7A voorheen familie van Gerner

Na de oorlog is op grond van boerderij Raamstal * 25 (Zuthemerweg 13) een woning gebouwd door de familie P. van Gerner, veehandelaar, afkomstig van die boerderij. In 1832 was daar een perceeltje hakhout met aansluitend nog een perceeltje hakhout van (nu) boerderij Op Zand * 29 (Zuthemerweg 9) dat daarbij is getrokken.

Bewoners: 1970 + 1985 Zuthemerweg 7A P. van Gerner.

Boerderij nr. * 29 Op Zand Zuthemerweg 7 familie Maat

Deze boerderij is omstreeks 1919 gebouwd als afsplitsing van boerderij Zandman * 30 (Zuthemerweg 5) van de familie Maat en schoonzoon A. Slotman. De boerderij is gebouwd op de zeer oude hoge akkerbouwkamp langs de Zandsteeg [K] die 4,7 ha groot was, genaamd de Zandmanskamp * 46. Op deze boerderij werden voor de oorlog 8 à 9 melkkoeien gehouden en na de oorlog 10 tot 21 stuks. Bewoners: ± 1920 D 250 J. Maat, 1925 E 467, 1930 E 475, 1948 Zuthemerweg 7 J. Maat, 1955 Wed. Maat, 1970 + 1989 E.J.H. Maat.

Boerderij nr. * 30 Zandman (1578) of Op Sant (1456) Zuthemerweg 5 familie Slotman

Boerderij Zandman is al een oud erf. Eerst behoorde het bij de Bredenhorst * 10 (Molenweg 10). De eigenaar Alef van Haren verkocht in 1456 uit erf Op Sant 8 mud “roggen” (van ca 4 ha) dat de pachter moest leveren. Door Frederick van Haren werd in 1481 erve en goed op ‘t Zandt verkocht aan

Blankvoort Zuthemerweg 11

Poortmans, Zuthemerweg 9

Kort en Breed Zuthemerweg 15

Raamstal Zuthemerweg 13

Boerderij Nieuwe Zeijsveld, Zwolseweg 59

de Michielbroederschap van de St. Michielskerk te Zwolle. Deze werd later weer terug verkocht of geruild, want in 1520 behoorde het erf aan Seyger van Rechteren van de Bredenhorst met als pachter Coert op 't Zant. De pacht was toen 7 mud rogge. In 1583 is Hendrik van Rechteren eigenaar. Daarna zien we dat in 1601 Albert op 't Zand 2 paarden had, maar slechts 0,9 ha bouwland. Mogelijk was door de oorlogshandelingen in 1580 en daarna het land maar gedeeltelijk bewerkt. Er waren ook verwaarloosde weilanden die in 1832 bij boerderij Delmdijk * 31 (Zuthemerweg 1) hoorden, maar gezien de ligging, daarvóór bij Zandman. (Zie veldnamen bij boerderij Delmdijk) De akkergronden zijn later weer in gebruik genomen. Rond 1720 was Hendrik Hermsen de pachter die ook nog 4 morgen (5 ha) land, het Knobbenland in het Lierderbroek, gepacht had van Joan Potkamp. Deze grond is later bijgekocht want in 1796 kocht Jacob Herms Gruwel dat land van de familie Zandman voor 510 gulden. De boerderij zelf werd in 1760 door Jan Hendrikus en Arend Zandman voor 3500 gulden gekocht van C.W. van Haersolte van de Bredenhorst. In 1804 werd de boerderij door de familie Zandman weer verkocht aan Gerrit Kortenhorst voor 5000 gulden. De familie bleef er wel wonen. In 1806 vond een publieke verkoop plaats van de onroerende goederen na overlijden van de laatste Zandman op dat erf. In 1812 kwam de boerderij via familieverband in bezit van de familie Kloosterman, ze werd verpacht aan Hermannus Pothof. De boerderij met een hoge waarde, klas 5, was in 1832 in bezit van de Wed. W.Lindeboom van J.A. Kloosterman in dorp Heino (Canadastraat 1). Er hoorde toen 19,3 ha grond bij waarvan 5,9 ha bouwland, 5,4 ha hiervan lag op de hoge oude bouwkamp en 0,5 ha tegenover Poortmans * 27 (Zuthemerweg 9). Aansluitend lag er 7,9 ha weiland en 5 ha hooiland in het Geerblok in het Lierderbroek. Verder was er 0,4 ha hakhout dicht tegen boerderij Delmdijk gelegen. Het is 1853 wanneer een lid van de familie H.Maat, gehuwd met J. Lindeboom op de boerderij komt. Zij is een nicht van de eigenaresse, De boerderij werd door hen gekocht in 1856 met 14,3 ha grond. Hun zoon Evert nam in 1872 de boerderij over en in 1919 diens schoonzoon A.Slotman. De boerderij werd toen gesplitst. Een nieuwe boerderij werd gebouwd door J. en E.Maat (Op Zand * 29 Zuthemerweg 7). De familie Slotman had voor de oorlog gemiddeld 7 à 9 melkkoeien en daarna 16 tot 20 stuks.

Veldnamen: Zandmanskamp * 46, 't Hoge Stukkie * 43, Koelaand * 42, Vossenhollanden * 41, kennelijk kwamen hier vossen voor, 'n Tip * 40, Twee Mao * 12, twee morgen is 2x 1,23 ha.

Bewoners: 1520 Coert Berents op 't Zant, 1583 + 1601 Albert Jansz. op 't Sant, 1700 + 1715 Derck op Sant, 1720 + 1751 Hendrik Hermsen Zandman, 1756 Jan Hendrik Zandman, 1804 of 1812 Hermannus Pothof, 1840 C 110 H.Pothof, 1853 H.Maat, 1860 C 148 H.Maat, Wed. J.Maat – Lindeboom, 1872 E. Maat, 1890 D 187, 1903 Wed. H.Maat – Valk, 1910 D 210 + H.B.Maat, 1919 A. Slotman, 1920 D 251, 1925 E 466, 1930 E 474, 1948 + 1970 + 1985 Zuthemerweg 5 E.Slotman.

Boerderij en buitenplaats nr. * 31 Delmdijk (1397) of Buijskensers (1583) Zuthemerweg 1 familie Logtenberg

Deze boerderij kent nog meerdere namen. In 1601 was het : Boskes, in 1832 Dennendijk en in de volksmond Bosboer. Dat laatste omdat het erf omgeven was door bossen, waardoor de bewoners zich vaak Bos of Bosch noemden. De naam Delmdijk komt van een dijk die door een del(dal)gebied liep. Het erf behoort tot de oudste erven van Heino. In 1397 werd Wolter toe Delmedijc vermeld. In 1520 woonde Hessel op de Delmendijs met als eigenaar Johan van Yttersum. Vervolgens was in

1583 en 1601 Gerrdyt Boecop toe Campen eigenaar. In 1601 hoorde 5,5 ha bouwland bij het erf. Hiervan lag ca 4,5 ha aan de noordzijde van de Zandsteeg [K] in de marke Lenthe (kerspel Dalfsen). De eigenaar in 1751 was Th. van Muiden. In 1832 was de boerderij van Arnold Hendrik van Muiden uit Streukel (Zwollerkerspel). Er was ook een herenkamer in de boerderij of er aangebouwd. Er kan ook een buitenhuis naast de boerderij gestaan hebben. De boerderij had daardoor een vrij hoge waarde, klas 5. Het grondbezit van deze eigenaar was in Heino 45 ha. Hiervan was 10,3 ha bouwland. Daarvan lag 5,7 ha op de oude bouwkamp aan de overzijde van de Zandsteeg waar in 1830 de Rijksstraatweg doorgetrokken was. Er lag 2,4 ha bouwland in 6 perceeltjes rond de boerderij en 2,2 ha lag in Sekdoorn naast de boerderij de Heuvel (Langeslag 37). Van Muiden bezat in Heino 25,3 ha weiland. Bij de boerderij lag 7,8 ha waarvan 6,8 ha achter de bospercelen. Verder was er 11,5 ha hooiland achter de bouwkamp in Sekdoorn en 6 ha wei- en hooiland bij boerderij de Knolle (Dalfserweg 6). Dan was er nog 2,4 ha heide langs de huidige Parallelweg waar thans de spoorlijn door loopt. De 7 ha bos en hakhout bestond uit een Sterrebos * 47, aangelegd voor de jacht. Van dat sterrebos was al 2½ ha vervallen door inliggend bouwland. De rest bestond uit houtpercelen (akkermaalshout) rond de bouwlanden. Percelen houtgewas die ontstaan waren door parkaanleg plus een tweetal Dennendijk lanen [V]. Verder was er 0,2 ha erf, tuin en moeras, overblijfsel van een oude gracht. Het erf Delmdijk of Bosch werd in 1849 publiek verkocht met 31 ha grond, de pachter tot 1852 was E.Rientjes. De inzet was 9370 gulden. Daarna kwam de familie Neppelenbroek op de boerderij en door vererving in familieverband gevolgd door de familie Kortste en de familie Logtenberg. De familie Logtenberg had voor de oorlog 12 à 13 melkkoeien. Dit aantal groeide tot 60 stuks in 1981. Omstreeks 1948 is tegen de Zuthemerweg door de familie een woning bijgebouwd. Veldnamen: het Gagelbosch * 44 en Gaoland of Gaoweide * 45 (gagelland of gagelweide). Gagel is een heesterachtige plant die vroeger vrij veel voorkwam op verwaarloosd land en moerassige stukken grond. Het wijst naar omstreeks 1600 toen het land, destijds eigendom van buurman Zandman, vanwege de oorlogsomstandig- heden blijkbaar niet meer gebruikt werd. Bewoners: 1397 Wolter to Delmedijck, 1520 Hessel op Delmendijs, 1578 Hendrik Bosch op Demdijk, 1583 Rotger up Delmedijck, 1723 Teunis Bos, 1748 – 1751 Jan Jansen op 't Bos, 1764 – 1767 Harmen Bosman (op 't Bos), 1795 Teunis Bosch, 1811 Jan Bosch, 1840 + 1850 C 111 E.Rientjes, 1853 J.Neppelenbroek, 1860 C 149 + J.M.Kortstee, 1880 J.H.Kortste, 1890 D 188 H.Kortste. 1910 D 211 J.M.Kortste, 1920 D 252 Wed. H.J.Kortste – Meijer + J.J.Logtenberg, 1925 E 465, 1930 E 437 J. J.Logtenberg, 1948 Zuthemerweg 1 J.J.Logtenberg, 1970 + 1985 J.J.Logtenberg + E.W.Logtenberg. Woning Zuthemerweg 3 ± 1945 E 473A J.A.Holterman, 1950 Zuthemerweg 3 1970 + 1985 J.H.M. Logtenberg.

Boerderij nr. * 32 Oude Zeijsveld (1578) of Segestvelde (1300) Zwolseweg 69-71 families Tonjes en Bekedam

Deze boerderij behoort tot de oudste boerenerven van de marke Heino. De naam Segestvelde kan verwijzen naar verwoest veld of woest veld. (Segesta verwoeste stad in Sicilië, Italië in de vroege middeleeuwen). In 1300 werd Wysskenius de Segestvelde vermeld en in 1318 behoorden de tienden (belasting) van het erf bij de Bredenhorst * 10 (Molenweg 10). Al in 1380 had het erf een andere (leen)eigenaar namelijk Jacob ten Water. Daarna blijft tot 1520 het erf leenbezit van de familie

Boerderij Oude Zeijsveld

Pottenkast en bedstede met kijkgat in de schouw

Zwolseweg 69-71, ankers 1742 (foto 1992)

Kijk op kelder en opkamer vanuit de heerd

ten Water. In 1420 Henric Toe Water, 1456 Hendrik ten Water (eigenaar van landgoed Het Moer, Moerweg 2), 1473 Vrouwe Zweeder ten Water, daarna Vrouwe Lubbe ten Water en Johan van den Klooster, 1497 Geert ten Bussche, 1506 Wolter van Bremen, 1509 Johan Rengers van den Porten en Jutte ten Water, 1520 Wolter van Bremen + Joffer Jutte ten Water (van de Arendshorst te Varssen Ommen). Het erf blijkt hofhorig te zijn aan de Proosdij van de St. Lebuinus te Deventer. Alle veranderingen op dat erf hadden de goedkeuring daarvan nodig. Gheryt op Segesveld moest aan pacht 20 mud rogge leveren en voor het lage land 4 goudgulden betalen. Dat kwam overeen met de opbrengst van 8 à 10 ha akkerland. Voor 1578 is het bedrijf gesplitst en kwam er een nieuwe boerderij Nieuw Zeijsveld * 34 (Zwolseweg 59) bij. Bij de vermelding van Olde Segesveld in de verponding (belasting) bleek dat het erf nog een grote omvang had. Dat was wel anders in 1601 want naast Ryckelt op (Nieuwe) Zegevelt, die 4 paarden had en 7,7 ha bewerkte, had Roeloff op (Oude) Zegevelt geen paarden en alleen een 9-tal bijenkorven. Blijkbaar werd het erf niet bewerkt. Als gevolg van de oorlogsomstandigheden tussen 1580 en 1600 werden meerdere boerderijen niet bewerkt. Dat is ook af te leiden uit de verwaarloosde weilanden. Zie veldnamen bij boerderij Delmdijk * 31 met het Gagelbosch * 44, Gaoweide * 45 en Gagelweide * 10 aan de Molenweg. (Gagel kwam voor op verwaarloosde cultuurgronden). Het Oude Zeijsveld behoorde in 1751 aan P.E.Sable en is later verkocht. De nu nog bestaande boerderij heeft een onderschoer in de achtergevel met terugliggende achterdeuren onder het dak. In de voorgevel geven de muurankers 1742 aan. In dat jaar is er een nieuwe voormuur gemetseld ter vervanging van een lemen vakwerk gevel. Volgens bewoners kon deze wel 200 jaar ouder zijn. In 1832 was de boerderij met vrij hoge waarde, klas 5, 17,8 ha groot en van Hendrikus Smits. Er was 7,7 ha bouwland bij. Hiervan lag 2,5 ha op de oude hoge bouwkamp langs de Zandsteeg [B] en 1,2 ha aan de overzijde van die weg, afgesplitst van erf Delmdijk. Dan was 1,3 ha bouwland de halve vroegere oude hoge kamp van de Bredenhorst, Hoogn Kaamp * 11. Tegen het Sterrebos van Delmdijk lag nog 2,7 ha bouwland. Aan hooiland was er 4,8 ha gelegen tussen de bouwkampen voor de boerderij. Dan was er 3,7 ha heide aan de overzijde van de Zandsteeg tegen de Moersteeg (nu Blankenfoortsweg) en 1,4 ha hakhout, waarvan 0,9 ha bij een schuur bij Delmdijk. De gegevens wijzen er op dat deze schuur een schaapskooi was. Oostelijk naast het huis bevond zich een grote tuin (0,2 ha). Tot in de 80er jaren van de vorige eeuw is de familie Smits op de boerderij gebleven. Vanaf 1917 tot ± 1970 waren er gemiddeld 8 tot 12 melkkoeien. In de boerderij is daarna nog een antiekzaak geweest van deze familie. Een schoonzoon heeft een nieuwe woning op het terrein gebouwd. De hoge grond langs de Zwolseweg is afgegraven en later is de gehele boerderij verbouwd tot woning. De gronden bij de boerderij zijn verkocht voor de realisering van park Old Heino met recreatiewoningen.

Veldnamen: de Blik * 48, vermoedelijk bleekveldje, Landen ten Noorden * 40 (van het dorp Heino)

Bewoners: 1300 Wijssekinus de Segestvelde, 1397 Coep toe Zegestvelde, 1520 Gheryt op Segesvelde, 1601 Roeloff op Zegevelt, 1748 Jan Olde Seysveld, 1751 no.10 Claas Olde Segesvelt, 1767 Hendrik Olde Seegsveld, 1776 Wed. Willemien Derks van Jan Hendriks, 1783 Hendrikus Jansen, 1795 Hendrik Jan Zeegsveld, 1802 – 1811 Arend Arends Zeegsveld, 1832 Hendrikus Smits, 1840 C 112 H.Smits, 1850 J.Smits, 1860 C 150 H.Smits + J.Smits, 1880 J.Smits, 1890 D 184, 1910 D 212 G.Smits + J.Smits, 1920 D 253, 1925 D 462 J.Smits, 1930 E 472, 1948 Zwolseweg 69 J.Smits, 1970 J.Smits + H.Vedders, 1985 G.J.Vedders – Smits, J.Dijk, Adres Zwolseweg 71: 1985 G.

Bekedam.

Woningen nr. * 33 Zwolseweg 65 en 67 voorheen families van Leeuwen

In de dertiger jaren van de vorige eeuw is op grond van Boerderij Nieuwe Zeijsveld * 34 (Zwolseweg 59) een nieuwe woning gebouwd voor J. van Leeuwen en later op deze grond tegen die van Oude Zeijsveld * 32 (Zwolseweg 69) nog een woning voor G. van Leeuwen. In 1832 was dat een deel van de oude hoge akkerbouwkamp van 't Nieuwe Zeijsveld. De grond van de tweede woning was vermoedelijk de houtsingel rond deze kamp. Bewoners: ± 1935 E 471A J. van Leeuwen, 1948 Zwolseweg 65, 1970 geen gegevens, 1985 Zwolseweg 65 J.J.Mentink, (2e) woning: ± 1940 E 471B G. van Leeuwen, 1948 + 1970 + 1985 Zwolseweg 67 G. van Leeuwen.

Boerderij nr. * 34 Nieuwe Zeijsveld (1578) Zwolseweg 59 familie Eilander

Tussen 1520 en 1578 zal Nieuwe Zeijsveld afgesplitst zijn van boerderij Olde Zeijsveld * 32 (Zwolseweg 69). Het nieuwe erf was iets groter dan het oude erf. De beide erven vielen onder de Proosdij van de St. Lebuines te Deventer met als leeneigenaar Wolter van Bremen (van de familie te Water) op de Arendshorst te Varssen (Ommen). Na de reformatie in 1580 is het Oude Zeijsveld bij de oude eigenaar gebleven. Maar het werd tijdelijk niet bewerkt. Het Nieuwe Zeijsveld ging in 1583 toebehoren aan het convent van der Mathe (Maatklooster) bij Swoll (Zwolle). Het viel onder de geestelijke goederen van de Stad Zwolle met de beheerders Jan van Echten en pachter Geert Zeijfsfelt. In 1601 hoorde er 7,7 ha akkerland bij. Hiertoe werd toen ook een deel van het akkerland van Oude Zeijsveld gerekend. Waarschijnlijk werd dat door de pachter Rijckelt gebruikt omdat dat erf niet bewerkt werd. Rijckelt op Zegevelt had in 1601 4 paarden, 126 schapen en 2 koeweiden. In 1832 omvatte het erf 23,8 ha. Daarvan was 7,7 ha bouwland, hiervan 5,8 ha op de grote hoge oude akkerbouwkamp langs de Zandsteeg. De rest lag in het Lierderbroek, 0,6 ha tegen boerderij Boerdijk (Lierderholthuisweg 57) en 1,3. ha bij boerderij Schiphorst (Lierderholthuisweg 40). Verder was er 14 ha weiland en hooiland; 1,7 ha naast de boerderij, 1,1 ha naast erf Koers * 2, 2 ha zuidelijk van Molenweg 6, 6,7 ha hooiland bij het bouwland in het Lierderbroek en 2,3 ha bij Schiphorst. Dan was er nog 1,2 ha heide aan de Moersteeg, 0,6 ha hakhout aan de Molenweg achter de akkerbouwkamp en 0,1 ha boomgaard bij de boerderij. De gebouwen hadden een vrij hoge waarde: klas 6. De Stad Zwolle heeft in 1842 het erf Zeijsveld verkocht met 22,5 ha grond. De boerderij met 16 ha grond werd gekocht door Teunis Eilander voor 3400 gulden en de grond bij de Schiphorst. 3,6 ha ging naar Evert Lindeboom voor 1850 gulden. Van het Nieuwe Zeijsveld is voor een zoon van de familie Eilander in 1920 een boerderijtje * 35 afgesplitst en nieuw gebouwd. Voor de oorlog werd en op Nieuwe Zeijsveld 3 à 4 koeien gehouden (akkerbouw-bedrijf). Na de oorlog waren er 7 tot 13 melkkoeien (1989). De boerderij is afgebrand en weer nieuw opgebouwd. De familie Eilander bleef op Nieuwe Zeijsveld boeren totdat rond 1990 zuidelijk van de boerderij het bedrijfsterrein 't Zeegsveld werd gerealiseerd.

Bewoners: 1583 Geert Zeijfsfelt, 1601 Rijckelt op Zegevelt, 1748 Hendrik Nieuwe Segsveld + Jan Wever bij Segveld, 1751 Gerrit Nij Segesvelt, 1783 Derk Jansen, 1795 Arent + Hendrick Zeegsveld, 1811 Antoni Seegsveld, 1838 + 1840 C 113 H.Belderman, 1842 + 1850 T.Eilander, 1860 C 151 T. Eilander + T.Eilander jr., 1880 T.Eilander, 1890 D 190, 1910 D 213 Wed. H.Eilander – Hartkamp + S. Eilander, 1920 D 254 G.Eilander, 1925 D 463, 1930 E 471, 1948 Zwolseweg 59 G.Eilander, 1970 Wed. J.Eilander – Bosch, C.Eilander, 1985 C.Eilander.

Boerderij nr. * 35 't Zeegsveld 4 familie Groot Koerkamp

Rond 1920 is door een zoon van de familie Eilander op Nieuwe Zeijsveld * 34 (Zwolseweg 59) een boerderijtje gebouwd op grond van deze familie. Daar hield T.Eilander een paar melkkoeien. Later werden dat er meer, 13 stuks in 1964. De grond behoorde oorspronkelijk tot de oude akkerbouwkamp van het erf Oude Zeijsveld (1300 – 1560). De grond is omstreeks 1965 aan de gemeente verkocht en tegen 1980 is er een nieuw bedrijfsterrein 't Zeegsveld gekomen op grond van het boerderijtje. Het adres Molenweg 2 is toen verplaatst. Tegen de Molenweg was de veldnaam het Fratersbosje *57. Dat was vroeger eigendom van het Maatklooster te Zwolle. In 1782 is dat verkocht aan mevrouw Gansnep Tengnagel van de Bredenhorst *10 (Molenweg 10). Het bosje wasd in 1832 van Willem Balster op boerderij Alberts of Kleine Koers (afgebroken voor Dorpsstraat west.)
Bewoners: na 1910 D 213A T.Eilander, 1920 D 255 Wed. G.Eilander – Hulsebosch, 1925 D 462, 1930 E 470, 1948 Molenweg 2 T.Eilander (1970 J.W.Fuhhler), 1985 nr. 2 verplaatst naar winkel Seine ± 1990 't Zeegsveld 4.

Vergezicht vanaf de Bredenhorstweg

Begrippenlijst

Bouwkampen – akkerbouwland meestal op hoge grond
Boerengeriefhout – t.b.v. afrasteringen en gereedschappen t.b.v. de boerderij
Brink – een door gebouwen, afrasteringen of bomen omgeven open ruimte
Daghuurder / dagloner – iemand die zich per dag verhuurt
Hof – hiërarchische gemeenschap met een leider aan het hoofd
Horst – hoger gelegen stuk land in een laag gebied
Holle weg – weg die veel lager ligt dan de landerijen aan weerszijden
Inscharen – onder toezicht weiden van vee, meest pinken van anderen
Kater – boer met klein bedrijf met als hoofdberoep boer
Katersteden – kleine boerderijen
Kade – lage dijk, ook losplaats aan het water
Koeland – land waarin koeien de hele zomer lopen
Kerspel – kerkdorp of dorpen vallend onder een bestuur
Leenheer – een heer die het uitgeleende beheerd
Leenstelsel – feodale stelsel als staatsbestel voor het jaar 1800
Leenverbond – de uitgeleende bezittingen van een eigenaar
Marke – afgebakend gebied, gemeenschap van eigenaren met rechten in de begrensde onbebouwde grond
Potstallen – stallen waarin mest met plaggen vermengd wordt
Rijshout – takken van 1 tot 2 meter lengte
Schadden – bovenste laag van het veen die als brandstof werd gebruikt
Schepel – oppervlaktemaat van 0,246 ha, variabel gerekend naar grondwaarde
Schut of zijl – sluis voor een gecontroleerde hoogte van het waterpeil
Spieker – vroeger korenopslagplaats, later oogstopslag en klein buitenverblijf
Stroomgeul – natuurlijke afwateringsgeul, alleen waterafvoer in natte periodes
Singel – bosstrook / houtgewas groeiend om de akkers
Stratenmest – compost vermengd met mest uit de straten van een stad
Thijns / Tienden – belasting, oorspronkelijk 10% van de oogst
Verpanding – vroegere belasting op grond en gebouwen
Vuurstedenregister – belastingregister van schoorstenen
Voorde – doorrijdbare waterpassage
Vonder – afneembaar houten brugdek
Vloedgraven – gegraven sloot van aan elkaar gekoppelde afvoersloten
Waren – waargerechtigden recht op grondgebruik van gemeenschappelijke markegronden
Waardeel – een deel van de waarrechten
Wetering – wat groter recht gegraven afvoersloot
Windrecht – het recht om een windmolen te gebruiken
Woeste gronden – gronden die geen cultuurgrond, aangelegd bos of erf waren
Wederopbouwboerderij – vervanging van door de oorlog verwoeste boerderij
IJzeroer – harde ijzerhoudende brokken, ontstaan door kwelwater in de grond
Zompen – schepen met platte bodems om door ondiep water te varen
Zijl of Schut – sluis voor een gecontroleerde hoogte van het waterpeil

Voornaamste bronnen en literatuur

Jan Bielemans, Heino een geschiedenis van mens en plaats. Zwolle 1980
 Jan van de Wetering, Canon van Heino. Raalte 2011
 E.D.Eyken, Repertoire op de Overstichtse en Overijsselse leenprotocollen 1379-1805 Zwolle
 Th Spek, Van Hunnepe tot de zee, IJsselacademie Kampen 1996
 Jhr.A.J.Gevers en A.J.Mensema. De Haveathen in Salland en hun bewoners, Alphen a/d Rijn 1983
 Jhr.A.J.Gevers en A.J.Mensema. Inventaris van het huisarchief Vilsteren Zwolle 1994
 A.J.Mensema Repertoire op leenregisters v.d.Proosdij St.Lebuines Deventer, Zwolle 1981
 A.J.Mensema Schattingsregister van Salland 1520 Zwolle 1994
 Drs. G. A. Hutten. Jonker van de Heerenbrink, Kampen 2000
 Drs. G. A. Hutten. Wonen en werken aan de Oude Wetering, Heino 2001
 Drs. G. A. Hutten. Het erve Rosendaal Raalte 2005
 Drs. G. A. Hutten. Omheiningen 1991 nr. 1 + 2 en 1998 nr. 2
 A.E.Rientjes. Uit geschiedenis van de Marke en Schoutampt Heino, Overijssels Dagblad 1931 – 1935
 Verkoop de Heerenbrink. Notaris G.W.Jacobson Wijhe 1817
 Leo Ogink en Ton Groot Beumer. Het dorp aan de Oude Wetering, Groningen 1977
 Voormalig Waterschap Lierder en Molenbroek, register en kaarten
 Ir. D.M. van der Schrier en ir. J.P. van den Berg. Hoe de Aa te Zwolle Weteringen aantrok. Ov. Regt en Geschiedenis 2001.
 Archief W. Grootenhuis
 A.Middag Dzn De familienaam Middag Heino 1988
 Historische Vereniging Wijhe, veldnamen
 Kadastrale Atlassen 1832 Heino en Wijhe
 De door de bewoners verstrekte gegevens (met dank daarvoor)
 Jaarverslagen melkfabriek Heino 1917 – 1989
 Veldnamen, boerderijregisters Heino 1840 – 1940 en adreslijsten 1948 – 1985
 Derk van der Klippe herinneringen Heino 2005

Verantwoording

De werkgroep Boerderij- en veldnamen is in 1990 van start gegaan met het vastleggen van de oude veldnamen. Veel veldwerk is er verricht door de mensen in het buitengebied van Heino te bezoeken. De werkgroep bestond uit de leden: G.H.Elshof, P.E.van Eijdsen, H.Hekman, D.v.d.Klippe, W.H. Oud Ammerveld, J.Peters en J.A.Reuvekamp. In een wisselende samenstelling is de werkgroep daarna aan het werk geweest. Door verschillende interesses, die ontstonden tijdens het onderzoek, zijn een aantal leden begonnen met het beschrijven van boerderijen. In 1996 werd het veldwerk afgerond. De Kadastrale Atlas 1832 van Heino is ook in dat jaar uitgekomen.

In 2000 is er overleg geweest met het bestuur en de werkgroep die op dat moment bestond uit de leden: J.M.Jorna-Hansman, D.v.d.Klippe, H.J.A.Overkamp, J.Peters, J.Pruim-Reinders, W. Schuring, J.Tijhuis en H.J.Wessels. Er is toen besloten om geen boekje uit te geven met alleen maar veldnamen, maar te gaan werken aan een uitgave met boerderijbeschrijvingen waar enkelen al mee bezig waren.

Sindsdien is er een nieuwe werkgroep Geschiedenis samengesteld waarvan de huidige leden zijn Jan Jonge Poerink, Jan Harink, Herman Holtmaat, Henk Hullen, Geerlig Nijland, Herman Overkamp, Jan Peters, Frits Offenbergh en Edgar Stapelveld. Deze werkgroep geeft de boeken in delen uit. Hierin zijn de gegevens van de veldnamen, Kadastrale Atlas 1832 Heino, bevolkingsregisters en de beschrijvingen uit het archief aan elkaar gekoppeld. Daarnaast hebben recente nasporingen tot interessante, maar nog nooit eerder gepubliceerde, gegevens geleid. Van alle boerderijen is ook nog eens uitgezocht welke grond daar in 1832 bij hoorde. Het archief van de vereniging beschikt nu dus over veel informatie van boerderijen uit de toenmalige situatie.

Gekozen is voor een indeling van deelgebieden op basis van de historische ontstaansgeschiedenis van de buurtschappen. De namen van de deelgebieden zijn - hoewel soms door de bewoners in de vergetelheid geraakt - historisch verantwoord benoemd. Voor de begrenzing zijn zoveel mogelijk wegen, waterlopen en gemeentegrenzen gevolgd en daar waar dit niet helemaal mogelijk bleek is de grens getrokken door een open gebied.

De cartografie en fotografie in dit boek zijn van de hand van Edgar Stapelveld met bijdragen van Harry Korthuis en anderen. Er is ook veelvuldig gebruik gemaakt van fotomateriaal uit het archief van Omheining. Tenslotte is zorgvuldigheid betracht met het verkrijgen van instemming van betrokkenen voor woord en beeld.

De afbeeldingen van de omslag betreffen een impressie van de Molenweg op de achterzijde van het boek en op de voorzijde boerderij Zandman van de familie Slotman aan de Zuthemerweg 5.

**Dit is een uitgave van de Vereniging voor
Heemkunde Omheining te Heino**

**Het Lierder- en Molenbroek met de Schiphorst,
Lierderholthuis en de Heerenbrink, de Bredenhorst
en de Molenerven**